

Onsdagen den 29 april

Kl. 09.00–16.36

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 8 och 9 april justerades.

§ 2 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2019/20:158 till socialutskottet

§ 3 Tillfällig åtgärd för att underlätta övergången till sommarbensin

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2019/20: MJU18

Tillfällig åtgärd för att underlätta övergången till sommarbensin (prop.
2019/20:160)

föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 4 Riksbankens förvaltning 2019

Finansutskottets betänkande 2019/20: FiU23

Riksbankens förvaltning 2019 (framst. 2019/20:RB1, framst.
2019/20:RB2 och redog. 2019/20:RR2)

föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 5 Riksrevisionens rapport om stöd till start av näringsverksamhet – långsiktiga effekter och Arbetsförmedlingens arbets sätt

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2019/20:AU11

Riksrevisionens rapport om stöd till start av näringsverksamhet – långsiktiga effekter och Arbetsförmedlingens arbets sätt (skr. 2019/20:73) föredrogs.

Anf. 1 JOSEFIN MALMQVIST (M):

Fru talman! Redan innan coronakrisen slog till med full kraft mot svensk arbetsmarknad såg vi omfattande strukturproblem i Sverige. Vi hade ett växande utanförskap som slog rot i område efter område runt om i landet. Mellan oktober 2014, när Stefan Löfven tillträdde som statsminister i Sverige, och februari i år, just innan coronakrisen slog till mot arbetsmarknaden, sjönk arbetslösheten i samtliga länder i EU utom ett: Sverige.

Vi har ett behov av strukturreformer på svensk arbetsmarknad, och det är nu akut, inte minst i ljuset av krisen. Vi ser att det behövs reformer för att göra det mer lönsamt att arbeta. Vi ser att det behövs reformer för att få en fungerande statlig arbetsförmedling, en arbetsförmedling som faktiskt fokuserar på dem som står absolut längst från arbetsmarknaden och som är i absolut störst behov av stöd. Vi behöver reformera omställningsmöjligheterna på svensk arbetsmarknad – möjligheterna att mitt i livet byta karriär och att rusta sig, kanske utbilda sig till ett nytt yrke, för att orka arbeta i några år till. Vi ser också, fru talman, att man behöver underlätta och förbättra möjligheterna för den som väljer att starta företag. Det är detta ärende som vi diskuterar här i dag.

Riksrevisionen har granskat Arbetsförmedlingens arbete för att underlätta stöd till näringsverksamhet. Som framgår av Riksrevisionens rapport lämnas en lång rad åtgärdsförslag. Vi har valt att reservera oss mot utskottets förslag mot bakgrund av att vi skulle vilja att flera av de åtgärder som Riksrevisionen föreslår blir en del av regeringens politik. Vi skulle vilja ställa oss bakom dessa förslag.

Det ena handlar om att vi vill se en större översyn av arbetet med stöd till näringsverksamhet. Vi ser att det i reformeringen av Arbetsförmedlingen i stort finns ett behov av att reformera också dessa delar.

Det andra handlar om stöd till överskuldssättning, där vi ser att det finns en omfattande risk. Det framgår i granskningen att arbetsförmedlarna på olika sätt informerar. Detta sker inte konsekvent, utan beroende på var man är i landet ser det olika ut när det gäller riskerna med överskuldssättning. Vi skulle vilja att detta förtydligas i linje med Riksrevisionens rapport. Eftersom vi inte fick gehör för detta har vi reserverat oss, och jag väljer därför att i dag yrka bifall till reservation 1.

Anf. 2 EBBA HERMANSSON (SD):

Fru talman! Riksrevisionen har granskat arbetsmarknadsprogrammet Stöd till start av näringsverksamhet. Granskningen av programmet är välkommen och något som vi anser vara viktigt för att få en så bra utväxling som möjligt av de resurser som läggs på arbetsmarknadsåtgärder.

Sverigedemokraterna anser att personer som går i tankar att starta en egen verksamhet ska uppmuntras och få det stöd som krävs för att de ska kunna skapa en verksamhet som blir så framgångsrik som möjligt. Det är

en viktig utgångspunkt för entreprenörskap och innovation. Därför är programmet Stöd till start av näringsverksamhet ett viktigt program för att hjälpa framtida entreprenörer över den tröskel det innebär att starta en verksamhet för första gången. Fyra av fem jobb skapas nämligen av små och medelstora företag. En god affärsidé förtjänar att prövas, och framgångsrikt företagande leder till fler anställda. Att lyckas med sin idé och skapa lönsamhet är inte bara gynnsamt för den enskilda individen utan också för samhället i stort.

Sverigedemokraterna bryr sig om småföretagare och vill underlätta för fler att våga starta sin första verksamhet. Det är uppenbart att dagens system inte är perfekt uppbyggt för företagare, och vi vill underlätta för småföretagare genom att bland annat sänka arbetsgivaravgiften för de allra minsta företagen och se över regelverket för att förhindra det krångel som många företagare upplever när de driver sitt företag i dag.

Sverigedemokraterna kommer alltid att prioritera och hjälpa småföretagare, och vi är beredda att gå väldigt långt för att uppnå detta mål. Som exempel har Sverigedemokraterna under den pågående coronapandemin gått långt för att rädda Sveriges ekonomi och småföretagare. Vi har bland annat lanserat sex skarpa krisåtgärder, såsom slopad arbetsgivaravgift samt egenavgift under sex månader och öronmärkta pengar direkt riktade som stöd kopplat till fasta kostnader, exempelvis hyreskostnader, för små företag. Stödet kopplas till företagets utveckling de senaste månaderna.

Vi har även gått ut och sagt att staten bör ta ett fullt kostnadsansvar för permitteringar som uppkommer i krisens spår. De lån som är ämnade att gå till företagen ska länkas till en statlig garanti, vilket säkerställer att bankerna verkligen lånar ut pengarna. Räntan för denna kortsiktiga upplåning ska sättas till noll. Slutligen ska a-kassan utökas med höjt tak samt utvidgas till att innefatta fler än vad som är fallet i dag. Detta är aktiv småföretagarpolitik på riktigt, fru talman.

På den moderna arbetsmarknaden ser vi tydliga tecken på att fler väljer att driva sin egen verksamhet. Vi vill att Arbetsförmedlingen fokuserar mer på programmet för att göra det bättre och mer effektivt, inte minst som en framgångsrik arbetsmarknadsåtgärd. Därför vill vi se en total översyn av programmet.

Riksrevisionen väljer att rikta sina åtgärder direkt till Arbetsförmedlingen, vilket är helt naturligt eftersom myndigheten ansvarar för programmet. Dock anser vi att regeringen, som styr över myndigheten, bör ta sitt ansvar och ge ett tydligt uppdrag till Arbetsförmedlingen.

Konsekvenserna av coronapandemin är förödande, och de förväntas dessvärre bli ännu värre. Då är det viktigt med ett tydligt ledarskap som visar vägen till framtidens arbetsmarknadspolitik. När krisen är över krävs nämligen en stark arbetsmarknadspolitik att stå på, och då bör arbetet påbörjas före, inte efter, speciellt med tanke på den reformering som myndigheten nu går igenom. Vi anser därför att regeringen, såsom slås fast i reservationen, bör ta fram en åtgärdsplan med tydliga krav på Arbetsförmedlingen för att motverka överskuldssättning hos deltagare i det arbetsmarknadspolitiska programmet Stöd till start av näringsverksamhet. Vi anser även att en översyn och ett helhetsgrepp för programmet behövs, och regeringen bör enligt oss återkomma med förslag till förändring av detta.

Slutligen yrkar jag bifall till reservation 1.

Prot. 2019/20:114
29 april

*Riksrevisionens
rapport om stöd till
start av närings-
verksamhet – lång-
siktiga effekter och
Arbetsförmedlingens
arbets sätt*

Anf. 3 CAMILLA BRODIN (KD):

Fru talman! Dagens debatt tar sin utgångspunkt i Riksrevisionens rapport om stöd till start av näringsverksamhet – långsiktiga effekter och Arbetsförmedlingens arbetsätt.

Vi kristdemokrater anser att staten har ett stort ansvar att stötta ett dynamiskt småföretagande, där enskilda människors idéer, kreativitet och entreprenörskap får en möjlighet att blomma ut.

Det personliga initiativet utgör grunden för nyföretagande. Det är viktigt att initiativ och skaparkraft uppmuntras, till exempel genom utbildningssystemet, genom ett gott företagsklimat och genom att just stötta arbetslösa med drivkraften att skapa sitt alldeles egna arbetstillfälle.

Programmet Starta eget-bidraget startades 1984 och bytte namn till Stöd till start av näringsverksamhet år 2000. Det är ett arbetsmarknadspolitiskt program som just syftar till att ge arbetslösa personer en möjlighet att starta egen verksamhet.

Stödet innefattar ett aktivitetsstöd under maximalt sex månader och får lämnas till den som enligt förordningen om arbetsmarknadspolitiska program bedöms ha ”goda förutsättningar att driva näringsverksamheten med tillfredsställande lönsamhet och som genom verksamheten kan få varaktig sysselsättning”.

Från 2016 till i dag är dock de enda hårda kriterierna som behöver uppfyllas för att få ta del av stödet att den arbetssökande är inskriven på Arbetsförmedlingen och har fyllt 18 år.

Under 2018 deltog ungefär 5 100 personer, vilket motsvarade ungefär 1 500 deltagare per månad. Den samlade kostnaden för programmet 2018 uppgick till 203 miljoner kronor.

Riksrevisionen har i sin genomförda granskning tittat på om programmet är en effektiv åtgärd jämfört med att exempelvis delta i andra arbetsmarknadspolitiska program.

Granskningens resultat visar att deltagarna i just detta program fick en kortare arbetslöshet och färre utbetalningar från socialförsäkringssystemet jämfört med personer som var öppet arbetslösa eller deltog i någon annan arbetsmarknadspolitisk insats. Måts resultatet på detta sätt framstår det därmed som ett mycket lyckat program.

Fru talman! Men detta är inte riktigt hela sanningen, då granskningen också visar att deltagandet i programmet Stöd till start av näringsverksamhet dessvärre genererade lägre inkomster under flera år och ökade risken för att få långvariga skulder hos Kronofogden med ungefär 60 procent.

Riksrevisionen skriver i sin granskningsrapport att det tydligt framgår i Arbetsförmedlingens handläggarstöd att arbetsförmedlaren ska informera om riskerna med att driva eget företag och om det särskilda betalningsansvar som gäller för enskilda näringsidkare och handelsbolag. Detta tillämpas dock inte regelbundet.

Det är konsulter som granskar den arbetssökandes affärsplan och budget som Arbetsförmedlingen sedan har i uppgift att tillstyrka alternativt avstyrka. Det är ovanligt att konsulterna helt och hållet avstyrker affärsplan och budgetar. Det är också ovanligt att arbetsförmedlaren avviker från konsultens rekommendation, på grund av att denne helt enkelt inte har kompetensen att göra en affärsässig bedömning. Arbetsförmedlingens handläggarstöd rekommenderar dessutom att handläggaren följer konsultens uppmaning. Det är sedan samma konsulter som vid ett positivt pro-

grambeslut får möjlighet att debitera upp till 20 timmars mentorstid till deltagaren samt uppföljningsrapporter.

Fru talman! Vi ser uppenbara problem med programmets utformning som bör åtgärdas för att vi ska kunna få fler framgångsrika företagare. Det kan helt enkelt inte vara rätt att ett statligt arbetsmarknadspolitiskt program leder till en sådan överskuldssättning hos deltagare. Vi anser därför att regeringen faktiskt har ett ansvar att återkomma med en åtgärdsplan i syfte att motverka överskuldssättningen för framtida deltagare i programmet Stöd till start av näringsverksamhet.

Arbetsförmedlingen är i dag under en mycket stor press till följd av den pågående pandemin med höga varseltal och ett stigande antal nyinskrivna arbetslösa, detta samtidigt som myndigheten står inför en stor reform.

I ett sådant läge är det viktigt att regeringen visar ledarskap och ger tydliga uppdrag till myndigheten. Att frångå sitt ansvar med hänvisning till att Riksrevisionen inte lämnar några rekommendationer till regeringen i sin rapport är inte ett ansvarsfullt agerande.

Vi anser att det bör göras en översyn av och tas ett helhetsgrepp om programmet Stöd till start av näringsverksamhet och att regeringen bör återkomma med förslag om förändring av programmet och om hur detta på lämpligt sätt kan genomföras inom ramen för reformeringen av Arbetsförmedlingen.

Fru talman! Därmed yrkar jag bifall till reservationen.

Avslutningsvis: Vårt näringsliv är kraftigt utsatt i pandemins spår, och vi ser hur företagarna kämpar med att rädda morgondagen för sina anställda, för sin familj och för sig själva.

Vi måste göra mer för att stötta dem som nu kämpar. Och vi måste göra mer för att ännu fler, trots de tuffa tider vi nu befinner oss i, ska våga att inte släppa tanken på att förverkliga sin idé.

Det är därför som det är så viktigt att regeringen också tar ett ansvar för programmet Stöd till start av näringsverksamhet. Kanske kommer det att behövas mer än någonsin. Men då måste man också vara beredd att göra mer för att det verkligen ska få den effekt som vi så innerligt behöver.

Anf. 4 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! I dag debatterar vi Riksrevisionens granskning av Stöd till start av näringsverksamhet, som är ett arbetsmarknadspolitiskt program till vilket Arbetsförmedlingen efter en arbetsmarknadspolitisk bedömning kan anvisa arbetsökande.

Arbetsförmedlingen har i dag upphandlade tjänster, dels för bedömning av individens förutsättningar att driva företag, dels för utbildning i företagande.

Stöd lämnas om det är arbetsmarknadspolitiskt motiverat till den som bedöms ha goda förutsättningar att driva företag och om verksamheten bedöms få en tillfredsställande lönsamhet och därigenom kunna ge varaktig sysselsättning.

Enligt Arbetsförmedlingens årsredovisning fick drygt 4 224 individer – 45 procent kvinnor och 55 procent män – stöd till start av näringsverksamhet under 2019. Av samtliga som avslutat programmet Stöd till start av näringsverksamhet under 2019 var 79 procent i arbete 90 dagar efter avslutat program – 80 procent av kvinnorna och 79 procent av männen.

Fru talman! Tidigare utvärderingar och Riksrevisionens granskning visar att programmet Stöd till start av näringsverksamhet är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd som genomgående uppvisat mycket positiva sysselsättningseffekter jämfört med andra insatser. Riksrevisionen konstaterar att programmet överlag fungerar bra men att effektiviteten ändå kan förbättras.

Riksrevisionens granskning visar att programmet har en positiv effekt på offentliga finanser, främst till följd av minskade utbetalningar från socialförsäkringssystemet efter att individerna deltagit i programmet.

Granskningen visar dock att deltagandet i programmet inte leder till någon inkomstökning, och Riksrevisionen påpekar en ökad risk för överkuldsättning.

Fru talman! Vi välkomnar Riksrevisionens granskning och anser att det är bra att bristerna synliggörs, debatteras och åtgärdas. Vi anser att granskningen är ett viktigt bidrag till Arbetsförmedlingens styrning, användning och uppföljning av programmet.

Men, fru talman, just nu ligger allt vårt fokus på att bekämpa covid-19, som utgör en fara för människors liv och hälsa och som har lett till allvarliga konsekvenser för jobben och ekonomin både globalt och i Sverige.

Sedan viruset bröt ut har regeringen och samarbetspartierna med brett stöd av riksdagen presenterat många åtgärder för att motverka och lindra virusutbrottet, bland annat insatser som handlar om att minska smittspridningen, se till att sjukvården har de resurser som krävs och rädda jobb.

Utöver det måste vi också se till att människor har den ekonomiska trygghet som krävs när krisens effekter slår till.

Vi har de senaste veckorna sett ett stort antal varsel på svensk arbetsmarknad. Vi vet ännu inte hur många av dem som kommer att leda till uppsägning. Men vi måste vara beredda på att fler människor kommer att bli arbetslösa och att fler kommer att behöva stöd från arbetslöshetsförsäkringen och från arbetsmarknadspolitiken.

Därför anser vi att Arbetsförmedlingen behöver lägga sitt fokus på att hantera den akuta situationen här och nu och på att möjliggöra att alla individer som skrivs in hos myndigheten får det stöd de behöver.

Arbetsförmedlingen ska bidra till en aktiv arbetsmarknadspolitik. Det är särskilt viktigt nu för att vi bättre ska kunna möta en utveckling där fler bedöms bli arbetslösa. Till den aktiva arbetsmarknadspolitiken hör bland annat programmet Stöd till start av näringsverksamhet, och därför välkomnar vi att regeringen har aviserat en förlängning av programmet för att stärka förutsättningarna att möta en ökad arbetslöshet.

Fru talman! Svenska jobb och företag drabbas hårt av viruset, och regeringen har redan lagt fram krisåtgärder för över 130 miljarder kronor. För att fler företag ska överleva och färre anställda ska bli av med jobbet har vi infört korttidspermittering, det vill säga att anställda går ned i arbetstid under en period och får behålla en stor del av sin lön samtidigt som staten går in och ger ekonomiskt stöd till arbetsgivaren. Fram till i går hade drygt 31 000 ansökningar beviljats. Drygt 274 000 löntagare omfattas. Hittills har korttidspermittering avtalats i nära 523 av de totalt 666 kollektivavtal som finns inom privat sektor. Det innebär att 90 procent av de anställda i näringslivet som har kollektivavtal, ca 2 miljoner löntagare, omfattas av korttidspermittering.

Vid sidan av detta minskar vi också arbetsgivarnas kostnader genom att staten tillfälligt tar över sjuklönekostnaderna och sänker arbetsgivar- och egenavgifterna. Företag i utsatta branscher får stöd för sänkt hyra, och alla får möjlighet till likviditetsstöd via skattekontot.

Dessa åtgärder kommer att rädda många jobb, men inte alla. Vi kommer att behöva göra mer, men vi kan konstatera att företag ändå kommer att gå i konkurs och att människor kommer att bli arbetslösa. Därför stärker vi tryggheten för den som blir arbetslös.

Den ekonomiska tryggheten stärks med en bättre a-kassa, och samtidigt får Arbetsförmedlingen mer pengar för insatser som leder till jobb. Arbetsförmedlingens ekonomiska ramar har utökats med drygt 2 miljarder kronor – 330 miljoner till anslaget och 1,8 miljarder till programmedel och ersättning. Fler platser skapas inom yrkesutbildning och på högskolor och universitet för att göra det lättare för människor att fylla på sina kunskaper eller ställa om till ett nytt jobb.

Fru talman! De senaste årens ekonomiska politik har handlat om att rusta Sverige och bygga upp en motståndskraft mot kriser. Tack vare starka offentliga finanser med den lägsta statsskulden sedan 1977 har vi nu de muskler som krävs för att skydda jobb, företag och välfärd.

Fru talman! Den pågående coronapandemin testar vårt samhälle på alla tänkbara sätt. Den prövar vår beredskap, vår ekonomi och vår välfärd, men den prövar även oss – dig och mig – i vår roll som medmänniskor.

Jag vill därför avsluta mitt anförande med att skicka en varm hälsning till alla dem som nu ligger i intensivvård. Jag hoppas att de tillfrisknar och återförenas med sina nära och kära. Jag vill framföra mitt varmaste deltagande till alla dem som har förlorat en anhörig.

Jag vill också ta tillfället i akt att skicka en varm hälsning till alla de människor som står längst fram i försvarslinjen – de som varje dag sliter och arbetar mycket hårt. Jag talar givetvis om den fantastiska personalen i vården, i skolan och inom omsorgen, liksom om transportarbetarna, butiksbiträdena och arbetsförmedlarna. Jag talar om alla dem som gör att samhället fungerar även i en tuff tid.

Listan över människor att tacka när detta väl är över kommer att bli mycket längre än så, men jag vill ändå redan nu slå fast att jag och många med mig kommer att vara er evigt tacksamma för ert hårda arbete, er skicklighet och er omställningsförmåga. Tack för er insats för era medmänniskor! Tack för er insats för Sverige!

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

Anf. 5 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Det är på sätt och vis lite lugnande att mitt under extraordinära pandemitider hålla på med den ordinarie ärendehantering i riksdagen. Vi diskuterar nu ett betänkande med den klatschiga titeln *Riksrevisionens rapport om stöd till start av näringsverksamhet – långsiktiga effekter och Arbetsförmedlingens arbetsätt*.

Den rapport som regeringens skrivelse behandlar innehåller en rad intressanta iakttagelser om ett av verktygen i Arbetsförmedlingens verktygslåda, nämligen möjligheten att anvisa inskrivna till program för start av näringsverksamhet – alltså att de blir företagare i någon form. Det är förstås rimligt och bra att detta är en väg som kan prövas inom ramen för aktiv arbetsmarknadspolitik; det kan leda till att någon får en push att för-

verkliga sin affärsidé och gå från arbetslöshet till sysselsättning. Det visar sig också i de siffror som presenteras här att det fungerar okej eller bra om man ser till övergången till sysselsättning.

Det nya och intressanta här är dock att Riksrevisionen i sin granskning har använt en kompletterande metod för att, förenklat, kolla huruvida anvisningarna även hjälper individer att få en skäligen och hållbar inkomst över tid. Då blir bilden delvis en annan: Granskningen visar att effekten på inkomsterna faktiskt var negativ under flera år efter deltagande i programmet. För kvinnor tog det ungefär åtta år innan effekten blev ungefär noll. Granskningen visar också att effekten är mer negativ för utrikes födda, vilket innebär att risken att hamna i överskuldssättning ökade för deltagarna i programmet. Risken att bli långvarigt registrerad hos kronofogden ökade med ungefär 60 procent. Detta är något som inte syns om man bara tittar mekaniskt på övergången från att någon är registrerad hos Arbetsförmedlingen till att personen anses vara sysselsatt genom företagande.

Det är värt att notera att en sak nämndes som någonting positivt, även delvis från Riksrevisionens sida. När man funderar över den statsfinansiella effekten säger man att den nog är positiv eftersom det finns en uppväggande faktor via minskade kostnader i socialförsäkringssystemet. Vad det betyder i praktiken är dock att många av programdeltagarna betalar ett ganska högt pris i form av låga inkomster och personlig otrygghet. Detta är någonting som man, tillsammans med mycket annan kunskap som finns genom kvantitativa och kvalitativa studier av bland annat invandrades företagande, borde kunna reflektera lite över.

Under en ganska lång tid har det funnits en stark hej-och-hurra-attityd till egenföretagande – att det är lösningen på i princip alla problem i samhället, inte minst för invandrade. Ibland behöver man reflektera över att det inte är så enkelt i verkligheten. Detta är dessutom troligen mycket mer än bara en informationsfråga, det vill säga att det kommer att gå bra bara människor får mer info när de ska göra detta. Det finns i stället strukturella problem som man skulle kunna fundera över – inklusive att man har privata konsulter som får betalt för att bedöma affärsplanerna och som har ett egenintresse i att få dem att framstå som möjliga, vilket inte alltid stämmer överens med verkligheten.

Från Vänsterpartiets sida tycker vi att regeringen tar fasta på att Riksrevisionen inte har några konkreta rekommendationer till regeringen, och vi nöjer oss med den hanteringen. Vi tänker alltså inte yrka bifall till motionen från M och KD, men det betyder inte att detta är en fråga som ska glömmas bort. Riksrevisionen påpekar bland annat att det här programmet efter några års nedgång åter är på uppgång i volym och att det är flera särskilda projekt igång för att öka deltagandet, framför allt bland nyanlända. Därför kommer detta att bli en fråga som är viktig att följa upp från regeringens sida.

Efter att rapporten skrevs har vi fått ställa in oss på att arbetslösheten i Sverige snabbt kommer att öka på grund av coronakrisen. Vad hade varit bra i det läget? Jo, det hade varit bra att ha en välfungerande, stark och lärande myndighet som hanterade detta – lämpligen Arbetsförmedlingen. I stället befinner vi oss i en situation där det är komplicerat eller möjligen meningslöst att diskutera detaljer i regeringens styrning av Arbetsförmedlingen. Vi har nämligen att göra med en myndighet som har försatts i ett flerdimensionellt kaos genom många års ideologiska experiment höger-

ifrån, och tyvärr även genom den politik som den här regeringen – pådriven av sina samarbetspartier Centern och Liberalerna, varav det ena inte deltar i debatten – har fört.

Det är detta som är det verkligt beklagliga i situationen. Vi kan stå och diskutera rapporter, siffror och strategier, men faktum är att Arbetsförmedlingen i dag är en myndighet som sliter. Även om riksdagen förra året fick rycka in och dra i ett par nödbromsar, vilket gjorde läget lite mer hanterligt än om januariavtalet hade fått fullt genomslag, är det fortfarande så att kontor har lagts ned och personal sagts upp. Oro och osäkerhet präglade myndigheten när vi gick in i detta extraordinära läge.

Nu signalerar regeringen och samarbetspartierna väldigt sturskt att reformarbetet ska fortgå, som det heter. Det är ganska magstarkt när man från regeringens sida samtidigt säger att allt fokus ska vara på att hjälpa människor ut ur den situation som krisen skapar. Detta är ju oförenliga saker.

Där står vi ändå i dag. Vi får läsa i tidningen att man från IFAU:s sida, från fackförbundet SSR och från flera andra håll är väldigt orolig över det som sker när det nu flaggas för att allting ska pågå som om ingenting hade hänt. Anders Forslund på IFAU, en av arbetsmarknadspolitikens forskningsnestorer, säger att det som sker är ”den perfekta stormen” och att det är väldigt illa. SSR kallar det obegripligt.

Men där står vi som sagt i dag. Det är svårt, för att inte säga omöjligt, att förvänta sig att man från myndighetens eller regeringens sida på ett vettigt sätt ska kunna ta tag i problem som exempelvis denna rapport pekar på. Därför lär vi tyvärr få återkomma fler gånger till dessa politiskt framtvingade problem inom Arbetsförmedlingen, fru talman. Det kommer om inte annat Vänsterpartiet att se till att vi gör i det aktuella utskottet och i denna kammare.

Anf. 6 MALIN DANIELSSON (L):

Fru talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Pandemin drabbar inte bara vår sjukvård och våra äldre och sköra utan hela vårt samhälle, då ekonomin påverkas. De flesta känner i dag någon som blivit av med sitt arbete, permitterats eller varslats, och många företagare ser sina livsverk ruinerade.

Över 100 000 människor har skrivits in på Arbetsförmedlingen sedan virusets utbrott. Utöver detta duggar varslen tätt, och många företag använder de möjligheter till permittering och korttidsarbete som vi fattat beslut om här i kammaren. Sverige är i ett läge som är värre än 90-talskrisen och värre än någon av de kriser som någon av oss här inne har upplevt under vår livstid.

Ärendet vi debatterar i dag är en granskning från Riksrevisionen av Arbetsförmedlingens program för stöd till start av näringsverksamhet. Detta är ytterligare en i raden av granskningar som visar att det finns en förbättringspotential i de insatser samhället gör för de människor som också behöver den frihet som det innebär att ha ett eget jobb och en egen försörjning.

För att rusta alla de arbetssökande som redan före pandemin var inom Arbetsförmedlingens verksamhet och dem som nu tillkommer behöver Arbetsförmedlingen rustas. I januariavtalet har vi kommit överens om att re-

formera Arbetsförmedlingen i grunden. Detta viktiga arbete får inte stanna av i det här läget – nu behövs det mer än någonsin, och det behöver göras med takt och känsla så att reformeringen hjälper och inte stjälper det större åtagande som Arbetsförmedlingen nu har på sitt bord.

Fru talman! För oss liberaler handlar detta inte om siffror i statistiken, utan det handlar om människor som oroar sig över hur de ska kunna betala sin hyra eller sitt bostadslån. Det handlar om barn som inte längre ser sina föräldrar gå till arbetet varje morgon. Det handlar om att ge alla dem som nu letar efter ett nytt arbete framtidstro, hopp och vägar för att stå bättre rustade den dag det vänder och företagen börjar anställa igen.

I denna tid behöver alla, såväl statliga som fristående aktörer, hjälpas åt att guida dem som behöver stöd. Det kan handla om att inspirera den tidigare receptionisten på ett hotell att hoppa på en YH-utbildning inom ett bristyrke eller om att möjliggöra för studenter som blivit av med sina sommarjobb att bidra i de lovskolor som många grundskolor kommer att behöva ha för att garantera eleverna den kunskap som de har rätt till. Det kan också handla om att hjälpa butiksbiträdet att hitta nya vägar, till exempel genom att personen bidrar inom vården.

En väg till egen försörjning är att starta ett eget företag. Som rapporten – och för den delen även sviterna av pandemin – visar är detta inte utan risk. Därför rekommenderar Riksrevisionen bland annat att Arbetsförmedlingen tydligare ska informera om till exempel det personliga betalningsansvar man har när man startar en enskild firma. Riksrevisionen konstaterar också att stödet behöver anpassas, till exempel genom kortare utbildningsinsatser så att fler får tillgång till dem innan de startar ett eget företag.

Detta är kloka och viktiga rekommendationer som Arbetsförmedlingen kommer att arbeta efter och som kommer att följas upp utifrån. De kommer att leda till att de insatser som erbjuds kommer att bli effektivare och mer träffsäkra.

Fru talman! Att förlora sitt arbete och sin försörjning är såklart enormt svårt och påfrestande, men låt oss vända det onda till något gott och använda tiden tills det vänder – för det kommer att vända – till att stötta receptionisten, butiksbiträdet och studenten som blivit av med sommarjobbet i att hitta nya vägar, utbilda sig vidare eller bidra inom de sektorer som nu har stora behov av personal. Varför inte använda tiden till att fundera över att starta ett eget företag? Det kommer såväl individen som samhället att vinna på, och det kommer att göra både individen och samhället bättre rustade för framtiden.

Anf. 7 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Sveriges småföretagare är helt nödvändiga för att vårt land ska fungera, men att småföretagande kan vara riskfyllt har varit väldigt påtagligt i dessa dagar av pandemi och social distansering. Försvinner kunderna försvinner också intäkterna.

Det tar tid att bygga upp ett företag. Det krävs hårt arbete, och risken är att man inte får tillräckligt många kunder för att gå runt. Samtidigt är det de nya företagen som genom företagarens kunskap om den verklighet hen lever i driver samhället framåt, tar vara på behov som ingen annan tagit vara på och skapar jobb åt andra.

I Riksrevisionens granskning av stödet till start av näringsverksamhet framgår både att stödet är mer effektivt för att få sysselsättning än andra insatser från Arbetsförmedlingen och att det ger låga inkomster, vilket ökar risken för att bli överskuldssatt. Det är alltså så att stödet har nackdelar, men samtidigt ger det människor en chans att påverka sin egen situation.

Tyvärr är det, enligt Riksrevisionen, svårt att utvärdera effekterna tillräckligt bra, eftersom Arbetsförmedlingens uppföljning ser olika ut på olika platser i landet. Resultaten behöver också följas upp under en längre tid – programmet gör visserligen att deltagarna snabbt blir sysselsatta, men de kan ha svårt att försörja sig under en längre tid. Detta kan, i kombination med riskerna med att starta företag, göra att de drar på sig stora skulder.

Fru talman! Riksrevisionen rekommenderar därför att deltagarna får bättre information om risken att bli skuldssatt, och Arbetsförmedlingen bör överväga att erbjuda en kortare anpassad förberedande utbildning för att nå så många som möjligt med information om riskerna med skuldsättning. Arbetsförmedlingen behöver också utvärdera programmet på ett systematiskt sätt och på samma sätt i olika delar av landet samt under en längre tid.

Det är landets arbetsförmedlingar som behöver förbättra sina rutiner och utveckla hur de arbetar med stödet. Därför är det också rimligt att rekommendationerna riktas till Arbetsförmedlingen, även om det såklart ytterst är regeringens ansvar att se till att myndigheterna utvärderar och utvecklar arbetsmarknadspolitiken. Regeringen följer hela tiden upp att de resurser som tilldelas Arbetsförmedlingen används på ett effektivt sätt.

Arbetsförmedlingen genomför just nu en stor omorganisation samtidigt som den står inför sin största uppgift på decennier, nämligen att hjälpa alla som behöver ett nytt arbete till följd av coronakrisen. Vi vet inte hur omfattande denna uppgift kommer att bli, men vi ser redan nu en dramatisk ökning av antalet varsel och korttidspermitteringar och av antalet människor som har blivit av med sina jobb. I det läge som vi är i nu är det avgörande att ge Arbetsförmedlingen möjligheten att själv förbättra sina rutiner och ta sig an den stora uppgift som väntar dem.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 6 Stärkt sekretesskydd för hotade personer och snabbare handläggning av vissa hyrestvister

Justitieutskottets betänkande 2019/20:JuU15
Stärkt sekretesskydd för hotade personer och snabbare handläggning av vissa hyrestvister (prop. 2019/20:95)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 15.)

Anf. 8 CARINA ÖDEBRINK (S):

Fru talman! I det här betänkandet behandlar justitiekommittén ca 130 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden. Jag vill inledningsvis yrka bifall till Socialdemokraternas reservation nr 30 när det gäller kartläggning av sexualbrotten.

Våldsbrott och brottsofferfrågor är områden som är föremål för stort engagemang i riksdagen och också prioriterade i regeringens arbete.

Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt och omfattande samhällsproblem. Särskilt i dessa tider, fru talman, är det viktigt att vara observant på kvinnor och barn som kan vara utsatta. Dessa problem orsakar stort fysiskt och psykiskt lidande.

Sedan den 1 januari 2017 gäller en samlad tioårig strategi för insatser mot mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution. Strategin ska bidra till att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och att stärka rätten till kroppslig integritet.

Samhället och rättsväsendet ser, och ska se, allvarligt på brott mot äldre personer och personer som har svårt att värja sig. Polismyndigheten arbetar kontinuerligt med att utveckla det brottsbekämpande arbetet mot just äldre och personer med funktionsvariationer. Utbildningsinsatser för polisanställda har genomförts. För att öka medvetenheten hos äldre om hur de kan upptäcka och skydda sig mot bedrägeribrott har samarbete skett mellan polisen, seniororganisationer och Brottsofferjouren i projektet Försök inte lura mig.

Barnombudsmannen har regeringens uppdrag att kartlägga befintlig kunskap om hur och var barn konsumerar eller exponeras för pornografi och hur det påverkar hälsa och relationer hos barn och unga. Barnombudsmannen ska också inventera metoder och arbetssätt för att stärka och skydda barn och unga mot negativ inverkan av och begränsa tillgången till pornografi.

Fru talman! För att stärka skyddet mot människohandel och människoexploatering har riksdagen beslutat om en ny utformning av lagstiftningen. Den innehåller bland annat en tydligare brottsbeskrivning, ett bättre skydd av barn, en skärpning av straffskalan och ett nytt gradindelad brott, benämnt människoexploatering.

Regeringen har också gett Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att stärka arbetet mot prostitution och människohandel med barn, unga och vuxna i Sverige samt att kartlägga omfattningen av prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

En utredning arbetar just nu med att se över straffansvaret för hedersrelaterat våld och förtryck. Utredningen ska överväga vilka förändringar i lagstiftningen avseende kontaktförbud som bör genomföras med anledning av två tillkännagivanden från riksdagen. Utredningen kommer att presentera sitt resultat i början av hösten.

Fru talman! När det gäller skadestånd till brottsoffer har regeringen tillsatt utredningen *Stärkt rätt till skadestånd för brottsoffer*. I kommitté-

direktivet ges uppdrag att bland annat ta ställning till i vilken utsträckning nivåerna på kränkingsersättningar bör höjas. Som ett led i regeringens arbete med att stärka brottsoffer och deras ställning har Brottsoffermyndigheten också i uppdrag att underlätta brottsoffers möjlighet till information och stöd.

Vi socialdemokrater ställer oss bakom tillkännagivandet om att ta fram en nationell plan för utveckling av barnahusverksamheten i Sverige. Det är en myndighetssamverkan med ett tydligt barnperspektiv som har i uppdrag att stödja barn och unga som bevittnat eller utsatts för brott. I det här sammanhanget, när det gäller barnahusverksamheten, är det viktigt att betona det nödvändiga samarbetet mellan myndigheter och mellan kommuner och regioner.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag lyfta fram frågan om kartläggning av sexualbrotten. Brå har haft i uppdrag att belysa orsakerna till ökningarna av anmälda och självrapporterade sexualbrott. För innevarande år har Brå också i uppdrag att analysera tillämpningen av våldtäktsbrottet efter de lagändringar som genomfördes den 1 juli 2018 och att följa upp om lagstiftningens intentioner har realiserats.

Mot denna bakgrund, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 30 i betänkandet.

Anf. 9 MAGDALENA SCHRÖDER (M):

Fru talman! Vi ska nu debattera betänkandet *Våldsbrott och brottsoffer*, som innehåller en rad yrkanden från den allmänna motionstiden.

Utskottet riktar i betänkandet tre tillkännagivanden till regeringen. Dessa tillkännagivanden är att rättsväsendet ska se särskilt allvarligt på brott mot äldre och andra särskilt utsatta grupper, att det behövs en nationell handlingsplan för barnahusens verksamhet för att förbättra likvärdigheten och tillgången till insatser för alla barn, oavsett var i landet man bor, och att det ska göras en bred kartläggning av sexualbrotten.

Fru talman! Inledningsvis vill jag säga några ord om brott mot äldre. Det finns kriminella och organiserade ligor som särskilt riktar in sig på att begå brott mot äldre. Exempel på sådan brottslighet är att man i syfte att råna äldre i deras hem utgett sig för att komma från hemtjänsten, falska läkare som lurat äldre med erbjudanden om nya mediciner och gärningsmän utklädda till hantverkare. Brottsförebyggande rådet påpekar i en rapport att äldre personer är en särskilt sårbar grupp för vissa typer av bedrägerier. Det gäller i första hand vissa faktura- och kortbedrägerier.

Gemensamt för alla brott som begås mot äldre är att kriminella utnyttjar människor som typiskt sett har svårare att värja sig. Den här typen av brott riskerar att sprida otrygghet och rädsla och att medföra att många äldre faktiskt drar sig för att gå utanför hemmet.

För att öka tryggheten hos äldre och motverka den här typen av brottslighet behövs flera insatser, och rättsväsendet måste se särskilt allvarligt på brott mot äldre och andra som kan ha svårare att värja sig mot brott. Att en majoritet i riksdagens justitieutskott i och med detta betänkande ställt sig bakom detta är bra.

Fru talman! Det är också bra att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om att det behövs en nationell handlingsplan för barnahusens verksamhet.

I dag finns barnahus på ett trettiotal platser i landet. Där samverkar polis, socialtjänst, hälso- och sjukvård med flera aktörer för att hjälpa barn som har utsatts för brott.

Vi måste göra allt som står i vår makt för att skydda våra barn. Barn som utsätts för brott kan få hela sina liv förstörda. Barn är också ofta experter på att intala sig själva att allt som händer dem och allt som händer i deras närhet på något sätt är deras eget fel. Barn som utsätts för brott brottas därför inte bara med minnena och skadorna av själva brottet utan också ofta med känslor av skam och skuld.

De barn som har utsatts för brott måste få ett starkt stöd. Inget barn som blivit utsatt för brott ska behöva slussas runt mellan olika myndigheter, och inget barn ska behöva upprepa sin historia för flera olika personer.

Det ska inte spela någon roll var i Sverige ett barn som blivit utsatt för brott bor. Det är av yttersta vikt att alla barn som behöver tillgång till barnhusens verksamhet får det och att insatserna håller lika god kvalitet över hela landet. Att riksdagen nu tillkännager för regeringen att det behövs en nationell handlingsplan för barnhusen är bra, men mer behöver göras för att skydda våra barn.

Dagens sekretesslagstiftning gör det ibland svårt för myndigheterna som samarbetar på barnhusen att dela information med varandra. Sekretessreglerna behöver förändras – delvis för att, som i fallen med barnhusen, skydda barn som har blivit utsatta för brott, men i andra fall för att förhindra att en ung person dras in i kriminalitet. För att komma till rätta med detta måste regeringen snarast inleda en översyn av sekretesslagstiftningen som säkerställer att myndigheter kan samarbeta fullt ut.

Fru talman! Detta är som sagt ett motionsbetänkande, och det finns en rad olika yrkanden. Tiden räcker inte till att gå in på alla områden eller alla Moderaternas reservationer. Moderaterna står givetvis bakom alla sina reservationer, men jag yrkar för tids vinnande bifall endast till reservation nr 3 om sekretessbrytande regel i offentlighets- och sekretesslagen.

Anf. 10 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! Vi debatterar i dag justitieutskottets betänkande *Våldsbrott och brottsoffer*. Sverigedemokraterna står bakom samtliga sina reservationer, men jag yrkar bifall endast till reservation 4.

I stället för att värna om brottsoffren har Sverige under lång tid satt i system att tycka synd om brottslingar. Kriminalitet förklaras i termer av fattigdom och utanförskap. Det straffrättsliga systemet präglas i många fall av för låga straff, straffrabatter och villkorlig frigivning. Straffrättens enda syfte anses vara rehabilitering snarare än att även beakta brottsoffrets rätt till upprättelse.

Även om åklagare yrkar på utvisning undgår dömda gärningsmän många gånger utvisning på grund av anknytning till Sverige eller av humanitära skäl. Den svenska straffrätten lutar alltmer åt att det endast är brottslingen som ska skyddas och inte den som utsätts för brott.

Ett anständigt samhälle, som sätter brottsoffret först, får inte låta detta ske. Men tyvärr är det exakt vad som händer i Sverige i dag. Den som accepterar detta sviker inte bara offret och dess anhöriga; man sviker dessutom alla de människor som riskerar att bli nästa brottsoffer.

Att brottsoffer ute på gator och torg riskerar att möta den som slagit och sparkat kort efter att våldshandlingen begåtts är oacceptabelt. Att inte

ställa sig på offrets sida är att sätta omsorgen om brottslingar framför vad som är själva kärnan i begreppet rättvisa, det vill säga brottsofferperspektivet.

Fru talman! En av den internationella brottslighetens främsta inkomstkällor är människosmuggling. Varje år kidnappas eller lurats tusentals barn, kvinnor och män in i olika former av modernt slaveri, lockade med pengar och löften om en bättre framtid. Många tror sig ha kommit till en bättre del av världen med möjlighet till jobb och vård och att vara en del av ett fungerande samhälle. Men i stället för en ljus framtid möts de av den organiserade brottsligheten, som hanterar människor som en handelsvara. Prostitution, bordellverksamhet, organförsäljning, slavarbete och kriminalitet blir deras liv.

Den organiserade brottsligheten finns i varje land, och även inom EU är problemet stort. De som bedriver denna verksamhet blir allt skickligare och mer erfarna, och företeelsen tycks bli allt vanligare.

Ett stort problem för det svenska rättsväsendet är att det är svårt att få människohandlare dömda och ännu svårare att få dem dömda med stränga straffpåföljder. För att bemöta dessa problem krävs en rad åtgärder, som fungerande gränskontroller, moderna verktyg för polisen att beivra brottslighet och användande av hemliga tvångsmedel.

Vi ser även att straffen för dessa gärningar inte beaktar hur allvarligt brottet är. Straffet för människohandel behöver därför skärpas. De som utsätts för sådan brottslighet ska få den upprättelse deras utsatthet förtjänar.

Fru talman! Människohandel kan komma i olika former. Vi har den organiserade människohandeln där människor säljs för att andra ska tjäna pengar. Sedan har vi en annan typ av människohandel där ett antal brottsdömda, våldsamma män i Sverige har satt i system att ta hit kvinnor från Thailand och andra länder för att misshandla, våldta och kasta ut dem strax innan de fått uppehållstillstånd för att sedan ta hit en ny kvinna och göra samma sak igen.

Detta hade inte varit möjligt om riksdagen hade lyssnat på Sverigedemokraterna, som sedan 2010 är det enda parti som har motionerat om att lagen ska ändras så att den som under den senaste tioårsperioden dömts för våld, hot eller andra övergrepp mot en partner inte ska ha rätt att ta hit anhöriginvandrare från tredjeland.

Fru talman! Det finns flera viktiga åtgärder som behöver vidtas med syfte att både skydda och ge upprättelse till brottsoffer. En av dem är att skärpa straffen för överträdelse av kontaktförbud. Straffet för att bryta mot ett kontaktförbud av normalgraden är böter eller fängelse i högst ett år. För att kontaktförbudet ska ge resultat krävs det att straffet blir så pass kännbart att få vill riskera att överträda det. Det behöver även bli lättare för kvinnor att få kontaktförbud utfärdat. Sverigedemokraterna vill därför att straffet för överträdelse skärps genom att minimistraftet sätts till fängelse, i enlighet med vad utredningen *Våld i nära relationer* föreslår.

Ansvarsfrihet vid ringa fall av överträdelse har vid tillfällena visat sig vara problematiskt. Sverigedemokraterna anser därför att det även på denna punkt är rimligt att följa utredningens förslag så att den som överträder ett kontaktförbud av ringa fall döms till böter.

För den som döms för ett vålds- eller sexualbrott gentemot en närstående finns det med nuvarande och föreslagen lagstiftning ingen möjlighet att utfärda ett kontaktförbud med elektronisk övervakning vid frisläppan-

det, även om hotbilden är stor. Sverigedemokraterna anser därför att det behövs kompletterande lagstiftning som möjliggör detta för att säkerställa att den som blivit utsatt för ett brott ska kunna känna sig trygg.

Den som utsatts för brott ska alltid kunna räkna med ett starkt stöd, vare sig det gäller att gärningsmannen får ett proportionerligt straff till den skada som denne åsamkat brottsoffret eller att en rimlig brottsskadeersättning betalas ut.

Den kränkning som brottsoffret utstått efter att ha utsatts för brott bör uppträda för att stå i bättre överensstämmelse med de etiska och sociala värderingar som är rådande i dag. Vi vill därför fördubbla nivån på den kränkingsersättning som de som utsatts för bland annat sexualbrott kan få rätt till. En sådan förändring skulle dessutom på ett tydligare sätt markera att det som brottsoffret utsatts för utgör en överträdelse av brottsoffrets rätt till sin person och integritet.

Detta handlar i grunden om synen på moral och rättvisa. Vi måste våga stå upp för dem som inte har kraft eller mod att föra sin egen talan. Det är så en medmänsklig kriminalpolitik ser ut på riktigt.

Anf. 11 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! Ibland blir diskussionen om rättsstaten, demokratin och de mänskliga rättigheterna en smula akademisk. Vi som har haft turen att få växa upp i demokrati, i fred, i frihet och där de mänskliga rättigheterna har respekterats kanske har svårt att föreställa oss alternativet.

Men alternativen finns. Vi har under flera år sett en oroande tendens i många delar av världen, där Europa inte är något undantag. I coronakrisens svallvågor har detta avsevärt förvärrats. Steg för steg ifrågasätts rättsstatliga principer, demokratin kringskärs och de mänskliga rättigheterna urholkas – inte sällan med motiveringen att just värna människors säkerhet. Inget kunde vara mer falskt. Alla som öppet eller dolt driver på för att montera ned rättsstaten gör det av en enda anledning: att stärka den egna makten.

I den märkliga tid vi lever i, fram till nyligen på toppen av materiellt välstånd, finns ändå grogrund för populistiska rörelser som hämtar sin energi ur medvetna missförstånd, överdrifter och rena lögnar – om samhällsutvecklingen, om minoriteter, om allt som går att skrämman den som låter sig skrämman med.

Men den diskussionen, som kan kännas akademisk och abstrakt för många, blir för några akut praktisk och konkret.

Det absolut mest grundläggande i en rättsstats funktion är att våld är reglerat och monopoliserat, att det endast är genom demokratisk kontroll, med tydliga bestämmelser för när och hur våldsmonopolet får använda sin makt mot en enskild, och i väl definierade nödvärnssituationer som våld kan vara ett medel. Allt annat våld är oacceptabelt och ska leda till konsekvenser.

Den rättsstat som inte förmår att skydda sina invånare från våld förlorar sin främsta funktion. En stat där den starkes rätt råder och där våld och hot om våld blir ett maktmedel är ingen rättsstat.

Fru talman! Det här betänkandet har ett bärande tema när det gäller det vi har skapat majoritet för: ett särskilt fokus på den som är särskilt utsatt. Ett tillkännagivande handlar om gamla och andra utsatta och ett annat handlar om hur vi på bästa sätt ger barn bästa möjliga stöd genom barna-

husens funktion och hur den säkras i hela landet. Min moderata kollega Magdalena Schröder har gett en alldeles utmärkt beskrivning av hur viktigt detta är, så jag ska inte orda mer om det.

Det finns några fler tankar från Centerpartiet och andra som förtjänar uppmärksamhet och som vi bör jobba vidare med. Bland annat handlar det dels om hur vi gör det lättare för brottsoffer att bättre förstå rättsprocessen, dels om hur exempelvis anhöriga till våldsdödade kan få stöd om och när den dömda gärningsmannen frigges eller beviljas permission. Detta är någonting som både Centerpartiet och Moderaterna har föreslagit. Centerpartiet vill gå ännu längre och införa en bestämmelse i skadeståndslagen som förstärker anhörigas rätt till ersättning.

Kopplat till det ligger också polisens återkoppling för den som utsätts för brott. Här måste rättsväsendet bli bättre. Alla som utsätts för brott ska känna sig sedda av rättsväsendet och bli informerade om vilket stöd som finns att få och hur en process går till.

Med det vill jag yrka bifall till reservation 18 om just polisens återkoppling.

Anf. 12 JESSICA WETTERLING (V):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 16, men givetvis står vi i Vänsterpartiet bakom alla våra reservationer.

Våld och övergrepp måste alltid bekämpas oavsett vem som är förövare, oavsett vem som är offer och oavsett bakomliggande motiv. Det är en mänsklig rättighet att slippa utsättas för våld och övergrepp och att få skydd och stöd om så ändå sker. Det handlar om vår trygghet och säkerhet – om trygghet för oss att kunna leva våra liv i frihet, om trygghet i hemmet och trygghet utomhus och om tryggheten i att veta att samhället alltid står upp mot all brottslighet och alltid finns där med hjälp och stöd när vi behöver det som allra mest.

I dag är det inte alltid så. Det finns ingen myndighet som har ett övergripande ansvar i alla de delar som gäller brottsoffer. Alldeles för ofta faller personer mellan stolarna och får inte den hjälp och det stöd som de har rätt till.

Fru talman! Under en lång tid har brottsoffers rättigheter stärkts i Sverige. Men det finns fortfarande brister. Vänsterpartiet anser att de brister som finns behöver uppmärksammas mer och åtgärdas för att vi ska kunna tillgodose de behov av skydd och stöd som brottsoffer kan ha.

Förutom vissa lagändringar anser vi att utbildningsinsatser är en nyckel för att i praktiken uppnå ett starkt och välfungerande skydd för brottsoffer i Sverige. Den tid som det tar för brottsoffer och deras anhöriga att komma i kontakt med olika stödinsatser varierar och skiftar kraftigt över landet. Det är allvarligt att antalet brottsoffer som får stöd från brottsofferjouren har minskat kraftigt efter polisens omorganisation. Ofta fungerar polisens förmedling bra, men för att alla brottsutsatta ska ha lika goda möjligheter till stöd oavsett var i landet de bor behöver detta arbete förbättras.

Fru talman! EU:s brottsofferdirektiv trädde i kraft 2012 och syftar till att garantera att alla brottsoffer får lämplig information, stöd och skydd samt att de kan medverka vid den straffrättsliga processen. Vi i Vänsterpartiet var i stora delar positiva till de förändringar som skedde när detta infördes, men vi anser att förändringarna inte motsvarar vad som krävs för

att brottsoffer verkligen ska få det stöd och den hjälp de behöver. Det duger inte att bara leva upp till direktivets miniminivå.

Fru talman! Flera av artiklarna i direktivet är formulerade utifrån ett rättighetsperspektiv. Vi anser att det behöver finnas en motsvarande formulering i svensk lag. Vi vill säkra att såväl brottsoffer som berörda inom rättsväsendet ska känna till dessa rättigheter och att brottsoffer ska kunna hävda sin rätt. I dag står det till exempel ingenstans i lagstiftningen att polis, åklagare och domstol måste anpassa verksamheten och ta hänsyn till personer med funktionsnedsättningar.

Vänsterpartiet anser att Sverige inte bör nöja sig med att leva upp till de miniminivåer som finns utan att vi behöver ha en mycket högre ambition och göra mer för att säkerställa alla brottsoffers rättigheter.

Fru talman! Några av våra förslag är följande.

För det första behöver barns rättigheter som brottsoffer säkerställas. Vi anser att Polismyndigheten behöver få i uppdrag att ta fram särskilda rutiner för att kunna tillgodose behov hos och rättigheter för våldsutsatta barn och barn som upplever våld.

För det andra anser vi att EU-direktivets portalbestämmelse, artikel 3 om rätten att förstå och bli förstådd, behöver finnas uttryckligt fastställd i svensk rätt.

För det tredje behöver det säkerställas att tjänstepersoner som kommer i kontakt med brottsoffer har rätt utbildning och rätt förutsättningar för att kunna ge stöd och information till brottsoffer.

Vi anser därför att det behöver tas ett helhetsgrepp när det gäller hur brottsofferdirektivet ska implementeras. Sveriges brottsoffer förtjänar mer än en miniminivå.

Anf. 13 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Coronapandemin är den största krisen i modern tid. Många människor har drabbats mycket hårt. Många har dött, och andra har svävat eller svävar mellan liv och död och i ovisshet. Personal i vård och omsorg går på knäna. Mycket av livet har stannat upp. Företagares livsverk riskerar att gå förlorade. Många riskerar också att förlora jobbet.

Många svenskar iakttar försiktighet, följer myndigheternas rekommendationer och stannar hemma. Men inte alla – brottsligheten har inte tagit paus. Polisen har varnat för att bedrägerierna riskerar att öka i krisen och att bedragare cyniskt utnyttjar coronakrisen för att lura och bedra våra äldre. Det är inget annat än vedervärdigt.

Jag läste att en kvinna i 80-årsåldern blev uppringd av en person som utgav sig för att ringa från Folkhälsomyndigheten. Bedragaren sa att kvinnan misstänktes ha blivit smittad av viruset, och genom att logga in med sitt bank-id skulle kvinnan få ett gratis test. Hon fick inte ett gratis test. Hon blev lurad på 100 000 kronor.

Bedragare har knackat på och erbjudit sig att hjälpa till och handla åt äldre för att komma åt deras kort och koder. Sms har skickats runt där man har påstått att man gör en insamling för coronaforskning på Karolinska institutet.

Allt det här är exempel på en avskyvärd brottslighet som hela rättsväsendet måste se särskilt allvarligt på. Just det handlar ett av justitieutskottets tillkännagivanden om, fru talman, och det är angeläget.

Att den här brottsligheten ökar är tyvärr inte förvånande. Antalet bedrägerier har mer än fördubblats på tio år. I dag sker mer än 100 000 fler bedrägerier än för tio år sedan, och endast 5 procent klaras upp. Det är i princip riskfritt att begå ett bedrägeri i Sverige i dag. Det vill Kristdemokraterna ändra på.

Fru talman! Det finns ytterligare två tillkännagivanden i betänkandet.

En nationell plan för barnahusens verksamhet ska tas fram för att förbättra likvärdigheten och tillgången till insatser för alla barn oavsett var i landet de bor. Barn som har utsatts för övergrepp ska inte slussas runt mellan flera olika myndigheter och inte behöva upprepa sin historia för flera olika personer. Barnahus är ett bra exempel på en trygg och barnvänlig miljö där barn som misstänks vara utsatta för övergrepp är i centrum för hela utredningsprocessen. Det är ytterst viktigt att alla barn som behöver får tillgång till denna verksamhet och att insatserna håller lika god kvalitet och är likvärdiga över hela landet.

Vi kristdemokrater tycker också att sekretesslagstiftningen behöver ses över då den tolkas olika i olika delar av landet. Vi tycker dock att det är väldigt positivt att ett enigt justitieutskott anser att regeringen ska ta fram en nationell plan för barnahusens verksamhet i syfte att förbättra likvärdigheten och tillgången till insatser för alla barn.

Jag vill också yrka bifall till reservation 26 som just handlar om att se över sekretesslagstiftningen. Lagstiftningen får inte vara ett hinder i arbetet med barn som misstänks ha blivit utsatta för övergrepp.

Vidare vill jag också kommentera det tredje tillkännagivandet, som handlar om en kartläggning av sexualbrotten. Personer som uppger att de har utsatts för sexualbrott har ökat kraftigt under de senaste åren, och därför finns det stor anledning att göra en bred kartläggning av just sexualbrott. Den ska omfatta brottslighetens karaktär, var och i vilka sammanhang brotten begås, vilka som begår brotten och vilka som är brottsoffer.

Den typ av bred kartläggning som utskottet vill se bör kunna ligga till grund för såväl förändrad lagstiftning som utformning av informationsinsatser och andra åtgärder i syfte att förebygga brott.

Det finns i betänkandet en lång rad reservationer som KD givetvis står bakom. Men för att spara tid vid voteringen yrkar jag i dag bifall endast till tillkännagivandena och reservation 26.

Anf. 14 JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Hela idén med rättsväsendet är att vi inte ska ha några brottsoffer. Tanken är att vi på olika sätt ska försöka öka tryggheten och minska brottsligheten. I många andra debatter ägnar vi oss åt att effektivisera och göra detta bättre. Nu talar vi om vad vi ska göra när det ändå har hänt, när en människa ändå har drabbats av brott.

Det är i regel en individ som har begått en brottslig handling. Staten har då misslyckats med att förhindra detta och har kanske inte sett till att den personen har fått adekvat hjälp, ifall personen är straffad tidigare och så vidare. Men nu handlar det alltså om brottsoffren.

Fru talman! Jag tar avstamp i den situation vi har i Sverige i dag, eftersom vi i coronasmittans tid ser hur våldet ökar, inte minst mot kvinnor som lever i parrelationer. Liberalerna är väldigt glada över att vi tillsammans med de andra partierna i januarisamarbetet kan skjuta till 100 miljoner

extra. Det är viktigt. Vi ser också hur utsattheten för unga ökar i denna tid, inte minst på nätet.

Vi hoppas att vi i dagarna kommer att kunna presentera hur detta stöd ska fördelas till de viktiga civilsamhälleliga organisationerna. Bilden från såväl Roks och Unizon som Bris är tydlig: Det behövs, och brottsutsattheten ökar. Pengarna är på väg. Det är viktigt för att minska lidandet hos brottsoffer när något ändå har hänt.

Mycket av det som behandlas i betänkandet handlar om att arbetet ska vara effektivare, att bemötandet ska vara bättre, att informationen ska vara bättre och att man ska få vettig kompensation om man ändå har utsatts för brott. Det känns som att inriktningen från samtliga partier är ganska enhällig. Vi är inte särskilt oense om att brottsoffer ska få ett gott stöd.

Liberalerna har dock ett antal reservationer. Vi vill gärna lyfta upp det som någon tidigare talare har varit inne på: situationen för våra äldre. I coronasmittans tid utsätts människor än mer för bedrägeriförsök. Det handlar om människor som annars kanske är osäkra och dessutom mycket rädda. De cyniska personer som ägnar sig åt detta behöver bemötas med ökad tydlighet från rättsstaten för att vi ska skydda inte minst äldre brottsoffer.

När det gäller utsatta barn, som jag har varit inne på, finns det väldigt mycket att göra. Liberalerna är glada över att ha varit med och drivit fram satsningen på att polisen ska bli bättre på att utbilda sig och möta sexualbrott mot barn, både i verkligheten och på nätet där det ökar på ett katastrofalt sätt. Människor begår via digitala medier övergrepp på barn, som är väldigt utsatta och ofta mycket sårbara.

Det arbete som är på gång vad gäller både människohandel och våld mot kvinnor är viktigt. Vi är glada över att ha varit med och vässat den utredning som arbetar för att skärpa verktygen för att hjälpa människor som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.

Där finns också frågan om kontaktförbud med. Elektronisk övervakning behöver kunna användas oftare. Man behöver kunna utöka området för kontaktförbudet för den som ägnar sig åt att trakassera kvinnor, som är de som oftast utsätts. Repressalierna om man bryter mot detta måste också bli tydligare. Det handlar om personer som har mycket svårt att förstå enkla budskap. Vi ser fram emot att det kommer att komma skärpningar.

Fru talman! Vi står bakom tillkännagivandena. Liberalerna yrkar för tids vinnande bifall endast till reservation 3 om sekretess. Det är en bred reservation. Man måste titta på det här. För oss liberaler är det viktigt att det ska finnas möjlighet för sjukvården eller socialtjänsten att delge polisen information. Det ska inte vara obligatoriskt – det kan vara olämpligt av olika skäl – för då vågar utsatta människor kanske inte komma till socialtjänsten eller sjukvården.

Utredningen från 2018 tittade på hur vi ska minska återfallen hos människor som ägnar sig åt att misshandla andra. Fokus låg faktiskt särskilt på män som ägnar sig åt att gå på gång misshandla kvinnor. Där finns ett förslag om att ändra sekretessreglerna för att kunna öka effektiviteten, skydda fler och se till att män upphör med ett våldsamt och kriminellt beteende.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 3.

Anf. 15 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Vi debatterar justitieutskottets betänkande 29 om våldsbrott och brottsoffer.

Att utsätta någon för våld är en av de värsta frihetsinskränkningar som kan göras mot en annan människa. Vi politiker och ledamöter i justitieutskottet har en skyldighet att göra vad vi kan för att det våld som riktas mot människor i landet ska minimeras och för att de som ändå utsätts för våld eller hot om våld ska få samhällets fulla stöd.

I somras skedde två ofattbart brutala mord dagarna efter varandra. De fick med all rätt stor uppmärksamhet. De som mördades var en kvinna i Malmö som bar sin två månader gamla baby i famnen och en kvinna strax utanför Stockholm.

Den politiska konsekvensen utmynnade efter ett par veckor i regeringens 34-punktsprogram. Det innefattar såväl ett förebyggande arbete med skola, socialtjänst med mera som ett starkare rättsväsen med fler verktyg för polisen, fler påföljder och inte minst åtgärder för att stärka vittnen och bryta tystnadskulturen. Flera av åtgärderna har det tagits initiativ till i riksdagen. Andra har det tillsatts utredningar för, vilket behövs för att de ska bli verklighet.

Att fler vapenbrott klassas som grova är en sak som återstår, även om det tidigare har gjorts väldigt mycket med vapenlagstiftningen. Den är viktig. Illegala vapen är ett av samhällets stora problem.

Fru talman! Ett annat djupt allvarligt och stort samhällsproblem är mäns våld mot kvinnor. Det handlar om våld i form av slag men också om sexuellt våld och psykiskt våld. Polismyndigheten har ålagts att prioritera frågan om mäns våld mot kvinnor. Kvinnor som utsätts ska också få stöd, och de män som våldför ska dömas. Vi kan inte nöja oss med att varje kvinna, ung som gammal, ska behöva vara rädd för att gå ut på kvällen eller för att vara hemma med sin partner.

Fru talman! Brott som begås mot äldre har lyfts fram av flera debattörer här. Även det är en brottslighet som det är av allra största vikt att bekämpa. Det är djupt upprörande att läsa om de bedrägerier som begås, inte minst under denna tid med pandemin.

Jag är glad att många också lyfter fram och har ett engagemang för barnhusen. Det är en fråga som inte minst statsrådet Åsa Lindhagen har drivit, i sin roll som statsråd men även i sin tidigare roll som socialborgarråd i Stockholm.

Fru talman! Brottsförebyggande rådet fick 2018 i uppdrag att belysa orsakerna till ökningen av anmälda och självrapporterade sexualbrott sedan 2005. Uppdraget redovisades i maj 2019. Brottsförebyggande rådet har även fått i uppdrag att följa upp och analysera lagtillämpningen av våldtäktsbrottet efter de lagändringar som infördes den 1 juli 2018. Detta är ett uppdrag som ska redovisas senast den 15 juni 2020, om ett par månader. Vi menar därför att det saknas skäl att rikta ett tillkännagivande om detta.

Strax kommer vi att gå vidare till en annan debatt som rör brottskadereparation, en annan viktig fråga som också har bäring på våldsoffer.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till reservation nr 30.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 15.)

§ 8 Inget grundavdrag vid bestämmande av brottsskadeersättning

Justitieutskottets betänkande 2019/20:JuU41

Inget grundavdrag vid bestämmande av brottsskadeersättning (prop.
2019/20:87)
föredrogs.

Anf. 16 MAGDALENA SCHRÖDER (M):

Fru talman! Vi ska nu debattera betänkandet *Inget grundavdrag vid bestämmande av brottsskadeersättning*. Förslaget innebär att det så kallade grundavdraget avskaffas vid bestämmande av brottsskadeersättning, det vill säga den statliga ersättning som regleras i brottsskadelagen och som brottsoffer kan ansöka om när de vill ha ersättning för skada till följd av brott.

Brottsoffermyndigheten gör i dag i de flesta fall ett grundavdrag på 1 500 kronor från brottsskadeersättningen som betalas ut till brottsoffer. Grundavdraget kan likställas med försäkringsbolagens självrisk. Syftet med ändringen för att slopa grundavdraget är att systemet för brottsskadeersättning ska bli mer lätthanterligt och lättbegripligt för brottsoffer.

Moderaterna delar bedömningen att systemet behöver förändras, men mycket mer måste göras för att stärka brottsoffrets ställning. Den som har blivit utsatt för brott måste kunna räkna med ett starkt stöd från samhället. Bakom varje polisanmälan finns någon som har utsatts för våld, hot eller kränkning. Någon kan ha drabbats av såväl fysiska som psykiska skador som många gånger tar lång tid att bearbeta och återhämta sig från. Andra lider av praktiska eller ekonomiska problem.

Fru talman! Det är givetvis av stor vikt att förebygga brottslighet. Men i de fall brott inte kan förebyggas måste samhällets resurser rikta in sig på att minska brottets skadeverkningar och att hjälpa de brottsdrabbade. Ekonomisk ersättning är en viktig del i detta arbete. Om vi ska stärka brottsofferperspektivet är det därför viktigt att systemen för kränkningersättning och brottsskadeersättning fungerar väl.

Förslaget vi nu debatterar syftar till att förenkla hanteringen av brottsskadeersättningen. Det är ett steg i rätt riktning, men det är inte tillräckligt. Enligt dagens system ska den som begått ett brott kompensera brottsoffret för den skada han eller hon har orsakat. I andra hand kan brottsoffret få ersättning från sitt försäkringsbolag. I sista hand kan brottsoffret ha rätt till statlig ersättning, så kallad brottsskadeersättning från Brottsoffermyndigheten.

Fru talman! Dagens system innebär att brottsoffret ibland själv behöver kontakta den skadeståndsskyldige för att få sin ersättning. Det kan förstås vara förenat med väldigt stort obehag. Moderaterna vill därför utreda en ordning där ett av domstolen fastställt ersättningsbelopp utbetalas direkt av Brottsoffermyndigheten, utan att brottsoffret själv måste agera gentemot en gärningsman. Det skulle underlätta utbetalningen av den ersättning som ett brottsoffer får rätt till och därmed minska brottsoffrets lidande. Det vore ett viktigt steg för att stärka brottsofferperspektivet.

Jag yrkar bifall till reservation nr 1.

Anf. 17 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! Vi debatterar i dag justitieutskottets betänkande om brottskadeersättning. Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2.

Den som har utsatts för ett brott och därigenom utsatts för skada kan kräva skadestånd av gärningsmannen. I de fall en gärningsman inte har medel att själv betala skadeståndet kan Brottsoffermyndigheten betala ut en brottskadeersättning. Reglerna för utbetalning av sådan ersättning anges i brottskadelagen.

Det finns i dag reglerat att ett grundavdrag på 1 500 kronor dras bort innan brottskadeersättning betalas ut. Det är bra att regeringen nu genom denna proposition föreslår att grundavdraget helt tas bort och att brottskadeersättningen betalas ut till brottsoffret i dess helhet. Vi ställer oss således bakom propositionens förslag till ändring i brottskadelagen.

Fru talman! Vid sidan av skadeståndets storlek återstår ytterligare ett problem som riskerar att kränka brottsoffret. När väl ett skadestånd är fastställt och domen har vunnit laga kraft har gärningsmannen sällan medel eller är sällan villig att betala skadeståndet. Brottsoffret måste då själv med kronofogdens hjälp kräva gärningsmannen på beloppet. Om detta inte fungerar är nästa steg att kontakta sitt försäkringsbolag för att se om försäkringarna där täcker skadeståndet. Om inte heller detta ger något resultat får brottsoffret själv ta kontakt med Brottsoffermyndigheten för att skriftligen ansöka om att få ut brottskadeersättning.

Denna ordning är mycket tidsödande och resulterar i att gärningsmannen kommer undan betalning samt att brottsoffret kränks på nytt. Detta går också precis tvärtemot vad det allmänna rättsmedvetandet anser vara ett bra system för utbetalning av skadestånd.

För att undvika att till exempel utsatta kvinnor själva tvingas driva in skulder från kvinnovåldsgärningsmän anser vi därför att en statlig skadeståndsgaranti bör införas. Det skulle för det första innebära att staten går in och betalar brottsoffret det skadestånd som rätten har utdömt. På så sätt skulle brottsoffret direkt få sin rättmätiga ersättning och snabbare kunna gå vidare i livet. För det andra skulle staten ta över ansvaret och aktivt driva in skulden från gärningsmannen så att det i slutändan alltid garanteras att gärningsmän i praktiken aldrig undkommer sitt skadeståndsansvar.

Anf. 18 JESSICA WETTERLING (V):

Fru talman! Ledamoten Magdalena Schröder redogjorde väl för innehållet i regeringens proposition. Vänsterpartiet stöder att grundavdraget avskaffas.

Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 3.

Om en dömd gärningsperson inte kan betala skadestånd till ett brottsoffer kan brottsoffret i vissa fall få ersättning från staten, så kallad brottskadeersättning. För att kunna få denna ersättning måste brottet vara polisanmält. Vänsterpartiet anser att det är viktigt att utformningen av systemet med brottskadeersättning inte gör det svårt för människor som utsatts för brott att få ersättning.

I dag upplever många brottsoffer att möjligheten att få brottskadeersättning är omständlig. Vänsterpartiet anser därför att det finns skäl att se över detta system, och vi tycker att regeringen bör utreda hur systemet för utbetalningen av brottskadeersättning kan bli enklare och mindre byråkratiskt.

En modell som vi tycker skulle kunna utredas är den som finns i Norge. Modellen innebär att en ansökan om brottsskadeersättning direkt sänds till den norska motsvarigheten till Brottsoffermyndigheten. Myndigheten gör sedan en bedömning av huruvida ett brott har skett och gör, om så är fallet, en utbetalning direkt till brottsoffret. Brottsoffermyndigheten, det vill säga staten, driver sedan in skadeståndet från gärningspersonen. Denna modell skulle innebära att brottsoffer får sin ersättning snabbare än vad som sker med nuvarande system.

Anf. 19 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Många som utsätts för brott tvingas leva länge med konsekvenserna av detta. När blåmärkena har försvunnit eller när pengarna har kommit tillbaka på banken finns minnet kvar – minnet av att man inte kan vara trygg på vägen hem eller vara trygg i sitt eget hem. Skuld känslor är inte ovanliga hos brottsoffer. Varför tog jag inte en taxi i stället? Varför visade jag upp den där dyra jackan? Varför tänkte jag inte efter? Det kan vara mycket svårt eller rent av omöjligt att skaka av sig dessa känslor.

Tyvär blir många brottsoffer också lång tid efteråt påmind om vad de varit utsatta för. Det är nämligen brottsoffrets eget ansvar att kräva in skadestånd från gärningsmannen i vissa fall. Många gärningsmän kan inte eller vägrar betala det skadestånd de är skyldiga. Offret måste då själv agera och exempelvis begära utmätning. Det kan hålla på i årtal och lägger sten på börda. Kristdemokraterna vill att skadestånd ska betalas ut automatiskt och att staten sedan driver in beloppet av gärningsmannen.

Vi står bakom förslaget i propositionen. Syftet med regeringens förslag om att avskaffa grundavdraget vid bestämmande av brottsskadeersättning är att systemet för brottsskadeersättning ska bli mer lätthanterligt och lättbegripligt för brottsoffret. Det är ett steg i rätt riktning, men det är inte tillräckligt. Fler åtgärder behöver komma på plats för att stärka brottsofferperspektivet i det svenska rättsväsendet. Större fokus bör riktas mot brottsoffret och större hänsyn tas till det lidande som brottsoffret har tvingats utstå. Den som har utsatts för brott ska alltid kunna räkna med ett starkt stöd.

Magdalena Schröder från Moderaterna har väl beskrivit det system som vi har i dag och som alltså kan innebära att brottsoffret själv tvingas driva in pengarna. Det är helt orimligt att brottsoffret kan tvingas ägna både tid och kraft åt att få sin självklara rätt. I stället borde som sagt staten betala ut ersättningsbeloppet direkt och därefter driva in det. Staten är starkare än brottsoffret och ska ta det ansvaret, tycker vi kristdemokrater. Det skulle underlätta utbetalningen och minska brottsoffrets lidande något oerhört. Därför yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 20 JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Det är bra att vi tar bort grundavdraget, så att hela skadeståndet betalas ut i det fall gärningspersonen, den skadeståndsskyldiga, inte betalar själv. Att det inte ska göras något grundavdrag är utmärkt.

Men vi berör i grunden också en återkommande fråga som utskottet har hållit på med mycket länge, nämligen vem som ska betala till ett brottsoffer. Efter avslutad rättegång kan domstolen fastställa ett skadestånd. När dessa 1 000 kronor eller 10 000 kronor ska betalas ut är brottsoffret tvungen att ta kontakt med gärningsmannen och se till att denne får kontouppgif-

ter. Detta har förbättrats något; de kan såklart förmedlas. Men i grunden ligger ändå ansvaret på brottsoffret att tjata på den människa som vägrar betala. Det är ju helt orimligt.

När det här utreddes senast var det tydligt i utredningen att det absolut enklaste och mest brottsoffervänliga skulle vara att staten betalar ut skadeståndet och sedan kräver detta från gärningspersonen, den skadeståndsskyldiga. Detta borde inte vara jättesvårt. Men utredaren pekade på att det inom ramen för direktivet, som det såg ut då, var svårt att föreslå en sådan ändring.

Det pekades i utredningen också på att det finns ett överfallsskydd i våra hemförsäkringar. Ja, det är ju lite tråkigt att det behövs över huvud taget. Att man har en hemförsäkring för det fall att man blir av med väskan på resan eller får en vattenskada är väl en sak. Men att man ska ha hemförsäkring för det fall att man blir överfallen när man går ut på stan visar på ett annat och mer grundläggande problem i vårt samhälle. Att man riskerar att bli överfallen när man går ut på stan och att man kan försäkra sig för detta är helt orimligt.

Liberalerna är tydliga. Se till att vi utreder detta! Det kan finnas en majoritet i utskottet, tror jag. Här hoppas jag att vi kan komma framåt under kommande år. Detta skulle vara en viktig reform för de brottsutsatta. Lidandet skulle sluta vid lagakraftvunnen dom vad gäller relationen till gärningsmannen. Sedan kan man gå vidare och slippa tjata om skadeståndet. Det här kan inte vara jättesvårt. Framåt! Se till att vi tillsätter en ny utredning!

Jag yrkar bifall till reservation 4 från Liberalerna, fru talman.

Anf. 21 CARINA ÖDEBRINK (S):

Fru talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till regeringens proposition om ett avskaffande av grundavdraget vid bestämmande av brottskadeersättning och avslag på motionerna i anslutning till betänkandet.

Den som drabbats av en skada till följd av brott kan få skadan ersatt av staten genom så kallad brottskadeersättning enligt reglerna i brottskadelagen. Efter en bred översyn trädde en ny brottskadelag i kraft den 1 juli 2014; flera förändringar syftade till att stärka brottsoffers rätt till brottskadeersättning.

Nuvarande lagstiftning innebär att ett grundavdrag ska göras vid bestämmandet av ersättning. För närvarande uppgår det till 1 500 kronor. Ärenden om ersättning prövas av Brottsoffermyndigheten. När brottskadeersättning betalats inträder staten i brottsoffrets ställe och kan kräva tillbaka det utbetalade beloppet från den person som orsakat skadan.

Fru talman! Trots dagens bestämmelser om grundavdrag görs det i dag undantag från regeln i vissa situationer. Det gäller exempelvis om det handlar om barn som bevittnat brott eller om det finns andra särskilda skäl. Dessa undantag innebär en gränsdragningsproblematik och är inte alltid enkla att göra. Det finns därför goda skäl att inte längre göra denna skillnad mellan brottsoffer.

Enligt regeringen finns det goda skäl att avskaffa regeln om grundavdrag. Det är dem riksdagen nu har att ta ställning till. Om grundavdraget avskaffas säkerställs att alla som beviljas brottskadeersättning alltid får ersättning även för den del av skadan som motsvarar grundavdraget. Förslaget innebär förbättrade möjligheter för brottsoffer att få ersättning för

skador i samband med brott. Systemet blir också mer lätthanterligt och lättbegripligt för brottsoffer. Dessutom bidrar ett avskaffat grundavdrag till att terrorismdirektivets brottsofferbestämmelser får bättre genomslag i Sverige.

Anf. 22 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Vi debatterar justitieutskottets betänkande nr 41, *Inget grundavdrag vid bestämmande av brottsskadeersättning*.

Den som blir utsatt för ett allvarligt brott bör naturligtvis få skadestånd och upprättelse på alla sätt som är möjliga. Men man ska ha respekt för att en fullständig upprättelse sällan är möjlig. Får man skador på sin kropp som inte läker fullt ut är ekonomisk kompensation det sätt vi har. Men det är naturligtvis inte en kompensation som väger upp skadan. Nivån på skadeståndet ska spegla allvaret, men är skadan allvarlig är det omöjligt att väga upp den.

Icke desto mindre är det angeläget att brottsskadeersättning ges och att det görs på ett så enkelt sätt som möjligt. Reglerna för detta förändrades 2014. Man tittade då över systemet och behandlade frågan om att staten skulle ge brottsskadeersättning antingen direkt när brottet hade begåtts eller när en dom hade vunnit laga kraft. Båda de alternativen såg man att det fanns nackdelar med. I det första var man rädd att offret inte skulle medverka i lika hög utsträckning i uppklarandet, i det andra att den långsiktiga konsekvensen skulle bli att detta utgick från försäkringen som då inte skulle täcka det.

Fru talman! Propositionen innebär att det grundavdrag på 1 500 kronor som i dag finns och som alltför ofta inte betalas ut till offret försvinner. Det gör att brottsoffer som får ersättning kommer att få hela beloppet utan avdraget. Det är en bra förändring.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och propositionen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 9 Stöd till personer med funktionsnedsättning

Socialutskottets betänkande 2019/20:SoU8
Stöd till personer med funktionsnedsättning
föredrogs.

Anf. 23 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att riksdagens arbetssätt i coronatider innebär att så få som möjligt ska resa till och från Stockholm. Det innebär att vi har en bemanning i Stockholm som får sköta det som våra ledamöter runt om i landet vanligtvis sköter. Därför kan Carina Ståhl Herrstedt tyvärr inte själv ta den här debatten i dag, även om hon säkert väldigt gärna hade velat det. Jag kommer därför efter bästa förmåga att framföra vår ståndpunkt i de här frågorna även om det inte är mitt ansvarsområde.

Fru talman! För att inte missa det vill jag börja med att yrka bifall till reservation nr 4 i socialutskottets betänkande 8, men vi står självklart bakom samtliga våra reservationer.

Fru talman! Redan före coronakrisen var funktionsnedsatta en grupp som var extra utsatt. Det är en grupp som legat oss sverigedemokrater varmt om hjärtat och som vi alltid värnat starkt om. Även nu i kristider värnar vi extra mycket om denna grupp. Den verkar tyvärr vara än mer bortglömd i dessa tider. I varje fall hörs det inte mycket om hur tankarna går för att minska smittspridning och öka säkerheten för den gruppen. Här hoppas vi såklart på en snabb förändring så att alla kan känna sig så trygga som möjligt.

Alla människor ska ges möjlighet att fungera på lika villkor i det svenska samhället. Staten, regionerna och kommunen har ett gemensamt ansvar att erbjuda metoder och lösningar som gör funktionsnedsättningar möjliga att övervinna oavsett var i landet man bor. För Sverigedemokraterna är det viktigt att det är behovet som styr och inte bostadsorten.

Fru talman! Lagen om stöd och service, LSS, är en rättighetslag och har blivit en frihetsreform som förbättrat livskvaliteten för många människor med olika funktionsnedsättningar. Det måste den fortsätta att göra, och för oss är det viktigt att lagens ursprungliga intentioner upprätthålls och inte i smyg avvecklas eller urholkas.

Låt oss tala om behov. Personer med funktionsnedsättning ska ha tillgång till olika former av samhällsservice som ger ett nödvändigt stöd för att förhindra utanförskap och avskildhet från samhället. Det står i FN-konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Trots detta nekas i dag allt fler personer med funktionsnedsättning rätt till stöd på grund av de regler och riktlinjer som nu blivit praxis. Vi anser att människor i behov av assistans ska få det, och personkretsarna bör därför utgå från behov och inte diagnoser. Vad som är goda levnadsvillkor är individuellt, och insatserna bör inte standardiseras på det sätt som sker i dag.

Ett annat exempel när det handlar om behov: När assistansberättigade vårdas på sjukhus är huvudregeln att de inte kan få assistansersättning, enligt Försäkringskassans vägledning.

Men sjukhuspersonal har ofta alldeles för många patienter och för mycket att göra. Det är inte alltid så att de har tid att hjälpa till med till exempel måltider, toalettbesök, förflyttningar eller i övrigt tidskrävande behov som kan finnas. Det behov som faktiskt finns blir svårt att tillgodose.

När det gäller assistansberättigade barn som blir inlagda på sjukhus gäller samma sak. De får som regel inte heller assistansersättning och blir då utan sina assistenter. Här hänvisas det inte sällan till föräldraansvaret.

Barn har behov av att ha sina föräldrars stöd, omvårdnad, tröst och kärlek även under en sjukhusvistelse. Att de blir av med sin assistent innebär i stället att föräldrarna får ta ett större vårdande ansvar snarare än att finnas till hands i sin vanliga föräldraroll.

Därför behövs det skyndsamt en översyn av systemet med assistansersättning vid sjukhusvistelse. Det är viktigt att en assistansberättigad ska kunna ha med sin assistans vid sjukhusvistelse om behov föreligger och ersättas för detta av Försäkringskassan.

När det gäller föräldraansvaret förnekar vi inte att ett sådant givetvis finns. Men vi ställer oss frågande till hur långt det sträcker sig och vad som innefattas. Detta måste också förtydligas i hela regelverket.

Fru talman! Vi anser att det är oerhört viktigt med likvärdighet. När det kommer till funktionshinderspolitiken är det tyvärr inte så det ser ut i dag. Det är något som måste åtgärdas. Det är som jag sagt tidigare inte acceptabelt att bostadsorten spelar alltför stor roll när det kommer till vilken hjälp och ersättning man får.

Som exempel kan jag ta ledsagarservice. I vissa kommuner tillhandahålls ledsagarservice endast i den egna kommunen eller i närliggande kommuner. I vissa kommuner får personer med en funktionsnedsättning själva stå för extrakostnader i samband med ledsagarservicen medan andra beviljas sådan ersättning. Det är inte likvärdigt och därför inte heller acceptabelt.

Ytterligare ett exempel på när det saknas likvärdighet är daglig verksamhet. Här får funktionsnedsatta olika lön, det vill säga habiliteringsersättning, inte bara beroende på var i landet de bor utan också på samma arbetsplats beroende på om de deltar via socialtjänstlagen eller via lagen om stöd och service. Så vill inte vi att det ska se ut. Så kan vi inte ha det. Målgruppen för regeringens satsning på habiliteringsersättning borde utökas till att även omfatta personer som deltar i verksamheten via socialtjänstlagen.

Fru talman! Gemensamhetsytor i LSS-boenden är viktiga för de boende och är till för umgänge i syfte att bryta isolering. Det är i dag mycket höga hyror för nyproducerade lägenheter enligt LSS. Att funktionsnedsatta med ofta låga inkomster ska behöva betala extra för gemensamhetsutrymmen anser både vi och bland andra Riksförbundet FUB är felaktigt.

Gemensamhetsutrymmen i gruppboenden och serviceboenden ska vara utan kostnad för den enskilde och ses som en del i omvårdnaden, anser vi. Vi välkomnar därför att en utredning från regeringen är på väg. Även på detta område vill vi eftersträva likvärdighet. Det måste bli tydligare regelverk som ligger till grund för hur hyressättning får ske i de olika kommunerna.

Som jag nämnde tidigare är LSS en rättighetslag. Denna ska ge rätt till stöd var än i landet man bor. Men i dag tvingas man söka om ett tidigare beviljat stöd ifall man flyttar till en annan kommun. Vi anser att det är orimligt och administrativt onödigt för alla parter att ett beviljat stöd måste sökas om när man byter kommun. Detta måste givetvis ses över och förbättras, för behovet av det beviljade stödet försvinner ju inte för att man flyttar.

Det finns mycket på gång inom detta område för tillfället. En del hoppas vi aldrig kommer upp som skarpa förslag medan vi hoppas att annat kommer för beslut så fort som möjligt.

Samtidigt, fru talman, är grunden för alla förslag och förbättringar inom assistans beroende av att det finns assistansanordnare och assistenter. Därför är det av största vikt att säkerställa att assistansanordnarna också kan bedriva verksamhet.

Enligt en medlemsundersökning av Arbetsgivarföreningen KFO svarar nästan hälften av föreningens medlemmar inom avtalsområdet personlig assistans att de bara klarar av att bedriva verksamheten i max två år med nuvarande uppräkningstakt av timersättningen. En årlig höjning av scha-

blonen för timersättningen motsvarande löneutvecklingen är därför befo-
gad och något som borde prioriteras högt, annars riskerar alla andra even-
tuella förbättringar stå sig slätt.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag passa på att förmedla att det finns
förslag i detta betänkande som är mer eller mindre identiska med varandra.
Då ställer vi oss bakom både vårt eget men också andra, oavsett vilket parti
det kommer ifrån. För oss är det en tydlig signal, inte bara ut till funkisrö-
relsen utan också till regeringen. Det håller inte i längden att tycka lika i
debatt efter debatt ute på stan, och sedan inte kunna samlas och enas vid
beslutsfattande.

Sverigedemokraterna vill därför att oppositionspartierna gör en ge-
nomlysning av gemensamma mål och förslag för att tillsammans med
styrka också lägga fram dem. Det är bara tillsammans vi kan få till en änd-
ring. Att tycka var och en på sitt håll leder inte till förändring för dem som
mest behöver det.

Vi i Sverigedemokraterna värnar om Sveriges befolkning. Vi vill göra
allt som står i vår makt för att under denna kris skapa trygghet för dem
som är särskilt sårbara och rädda så många liv som möjligt. Kriser får inte
påverka hur vi tar hand om de grupper i samhället som är mest sårbara och
i störst behov av hjälp. Vi måste stå stadiga för dem som behöver det även
när krisen är här.

Var rädda om er, och tvätta händerna!

Anf. 24 SOFIA NILSSON (C):

Fru talman! I dag debatterar vi stöd till personer med funktionsnedsätt-
ning. Det spänner över ett brett område och innefattar bland annat LSS,
ledsagarservice och tillgänglighetsanpassning. Samtliga stöd är viktiga i
sig för att vardagen ska fungera för många.

Frågan handlar dock inte bara om individuella stöd; frågan handlar
även om tillgänglighet och delaktighet i samhället. Stöden i sig leder till
större delaktighet och ökad tillgänglighet.

Jag ska ägna en stor del av mitt anförande åt just tillgänglighet och
delaktighet på ett samhällsplan.

Alla människor funkar olika. Ändå kan det vara svårt att vara med i
samhället om du inte pratar, hör, tänker eller går på ett visst sätt, för sam-
hället är tyvärr många gånger format som om alla fungerade likadant.

Fru talman! Sedan jag tillträdde som ledamot i socialutskottet har jag
mött och samtalat med personer med funktionsvariationer och med deras
anhöriga, familjer, mammor och pappor, brukarorganisationer, jurister och
så vidare. Jag har deltagit i paneldiskussioner och tagit del av berättelser
och livsöden och olika vardagsanekdoter.

Samtalen brukar ofta handla ofta om tillgänglighet och delaktighet i
någon form. Det är i alla fall där det brukar sluta. Eller kanske handlar det
snarare om upplevelsen av eller bristen på tillgänglighet och delaktighet.
Ofta handlar det om svårigheter man upplever med att ta sig till bussen, att
ta sig fram i olika offentliga miljöer, att komma över en gata, att komma
upp på en trottoar eller att komma in på en buss.

Men lika ofta handlar samtalen om svårigheterna med att känna sig
delaktig i samhällsgemenskapen, att känna sig delaktig på jobbet eller i
byn där man bor. Detta är berättelser från personer som påverkas av de
beslut som vi fattar här i dag.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet beaktas. Detta är ett mål som förpliktar.

Om vi ska klara målet tror jag att ett tillgängligt samhälle är en grundpelare. Om man ska kunna känna full delaktighet måste man ha tillgänglighet till och i samhället.

Därför behöver arbetet med att förbättra tillgängligheten ske inom alla samhällsområden. Vi kan konstatera att det finns väldigt mycket mer att göra inom detta område. Därför är det bra att Myndigheten för delaktighet har fått ett uppdrag att arbeta för att funktionshindersperspektivet får ett större utrymme hos offentliga aktörer.

Tillgänglighet handlar om hur samhället utformas. Ett tillgängligt samhälle är utformat så att så många som möjligt kan använda och ta del av det. Det handlar om att kunna ta del av den fysiska miljön och att kunna ta sig runt i samhället. Men det innebär också att få tillgång till information och kommunikation samt att kunna använda produkter och tjänster.

De här delarna vad gäller tillgänglighet och delaktighet är någonting som vi alla tillsammans måste fundera över. Det är någonting som måste genomsyra allt ifrån samhällsplanering till hur vi utformar våra digitala tjänster och hur vi kommunicerar i våra myndigheter.

Jag vill även lyfta upp två stöd som hamnar lite i skymundan men som finns med i betänkandet.

Det första är tolktjänst. Dagens tolktjänst för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet är alltför splittrad och godtycklig och baseras på prioriteringsgrunder som inte alltid stämmer med vardagen och verkligheten.

Tolktjänst är ett måste för en stor grupp personer om de ska kunna vara delaktiga i samhället. Centerpartiet vill därför utreda en förbättrad och användarvänlig tolktjänst för personer med hörselnedsättning.

Det andra jag skulle vilja lyfta fram handlar om ledarhundar. I dag är det den sista onsdagen i april, vilket innebär att det är ledarhundens dag. Så vad passar bättre än att lyfta upp detta? Ledarhunden är ett ovärderligt hjälpmedel för personer utan ledsyn; det kan landets drygt 260 ledarhundsförare vittna om. Ledarhunden ger synskadade ökad rörelsefrihet och bättre möjligheter att delta i samhället på lika villkor som alla andra. Med en ledarhund blir det lättare att åka kollektivt, att ta sig till och från arbetet, att ta sig till affären, att ta sig upp för den där trottoarkanten och att ta sig till olika fritidsengagemang och möten med mera.

Enligt vår mening bör ansvaret för ledarhundsverksamheten inte flyttas från Synskadades Riksförbund till Myndigheten för delaktighet. Det finns enligt vår mening ett egenvärde i att civilsamhället, i form av Synskadades Riksförbund, får möjlighet att fortsätta ta ett samhällsansvar. En organisation för synskadade har dessutom rimligtvis större insikt i och förståelse för sina medlemmars behov än en statlig myndighet utan särskild kompetens på området. Vi vill därför bevara den fungerande ordning som finns för ledarhundsverksamheten i dag under SRF.

Jag ställer mig självklart bakom Centerpartiets samtliga förslag, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 15, som handlar om just ledarhundar.

Anf. 25 PIA STEENSLAND (KD):

Fru talman! Det är så viktigt att se människan – människan bakom funktionsnedsättningen, bakom rullstolen eller bakom kommunikations-svårigheterna. Det är viktigt att se människan, som har känslor, drömmar, förväntningar och mål för dagen – och för framtiden. Det är en människa som precis som du och jag äger den mänskliga rättigheten att ha självbestämmande i sitt eget liv.

Sveriges riksdag beslutade mitt under den brinnande finanskrisen på 90-talet att stärka rättigheterna för personer med funktionsnedsättning genom att instifta LSS. Det är lagen som ska ge personer med funktionsnedsättning rätten att leva ett liv som andra.

På Kristdemokraternas initiativ förband sig Sverige under alliansregeringen dessutom att följa FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning – detta för att ytterligare understryka att personer med funktionsnedsättning har samma rättigheter och skyldigheter som andra medborgare i samhället, kort sagt för att se människan bakom funktionsnedsättningen.

Men hur har det då gått, fru talman? Ja, vi kan sannerligen inte vara nöjda. Enligt Kristdemokraternas mening står Sverige i dag varken upp för intentionen i LSS eller för FN-konventionen.

Nedskärningarna inom assistansen, som har accelererat efter S-MP-regeringens regleringsbrev 2016, har bidragit till att människor har fråntagits sin frihet och delaktighet i samhället. Människor med funktionsnedsättning tvingas till social isolering och husarrest. Det är oerhört tragiskt, men det har gått så långt att människor inte orkar leva utan sina assistenter.

Situationen är verkligen akut. Jag hoppas och tror att de flesta vet att vi kristdemokrater kämpar för att samtliga grundläggande behov ska vara assistansgrundande i sin helhet. Att rädda andning och sondmatning är livsviktigt, men det räcker inte. Det kommer vi att debattera mer i detalj här i kammaren om några veckor.

Fru talman! Jag och Kristdemokraterna står bakom samtliga våra reservationer i betänkandet, men jag vill yrka bifall endast till vår reservation nr 2 under punkt 3 som handlar om bemötande.

En viktig grundförutsättning för kvalitet inom all LSS-verksamhet är kompetent personal. Det finns många som bedriver fantastisk LSS-verksamhet, där behovet hos personen med funktionsnedsättning alltid respekteras och sätts i första rummet och där personalen får kontinuerlig kompetensutveckling.

Men dessvärre finns det också verksamheter med stora brister. Rapporter från Socialstyrelsen och Inspektionen för vård och omsorg beskriver vanvård och missförhållanden som ger upphov till tragedier av det absolut värsta slaget. Den oro som alltför många personer med funktionsnedsättning och deras anhöriga får leva med varje dag är omänsklig. Tryggheten och tilliten till att samhället kommer att ge ett gott stöd till dem som behöver det som mest måste återuppbyggas från grunden.

En nyckelfaktor är att personal på grupp- och korttidsboenden har rätt kompetens och kanske framför allt stöd från närvarande chefer – chefer som på plats arbetar aktivt med att skapa ett gott arbetsklimat, främjar kompetensutveckling och säkerställer att rutiner och arbetsplaner efterföljs och utförs på ett korrekt sätt.

För att på riktigt se människan bakom funktionsnedsättningen och för att på bästa sätt möta människan utifrån vars och ens unika förmågor och behov behöver vi sprida befintlig forskning och kunskap om hur ett gott bemötande mot personer med funktionsnedsättning ska vara.

Vi kristdemokrater anser även att det ska upprättas nationella mål för hur man ska kunna ha god beredskap i frågor som rör krissituationer för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Det kan exempelvis handla om en krissituation som uppstår när en person med Downs syndrom går vilse eller om bemötande av personer med intellektuell funktionsnedsättning under en kris som den pandemi som vi befinner oss i just nu.

Fru talman! Vi får aldrig glömma att LSS är en rättighetslagstiftning. Det innebär att rättigheterna ska vara lika för alla, oavsett var i landet man bor. Dessvärre är det vanligt att kommuner bedömer olika. En person som har en LSS-insats via en kommun, exempelvis assistans, ledsagning eller kontaktperson, och vill flytta till en annan måste dessutom få rätten till insatsen bedömd på nytt. Beslutet från den nya kommunen kan därför ha en helt annan omfattning eller till och med vara ett avslag.

Den risken är det många som inte vågar ta, och det begränsar friheten och valfriheten för personer med funktionsnedsättning. En ungdom kan kanske inte flytta hemifrån. En annan tvingas tacka nej till arbete eller studier på annan ort. Kort sagt begränsar det livet och strider mot intentionen i LSS. Vi kristdemokrater vill därför att beviljade LSS-insatser ska följa med personen vid flytt från en kommun till en annan.

Fru talman! Avslutningsvis har jag en önskan, och det är att något positivt ska komma ut av den pågående coronapandemin. Vi är många som nu praktiserar social distansering för att minska smittspridningen. Det är nödvändigt och viktigt, men jag hör fler och fler som beskriver att de känner sig isolerade, ensamma och ledsna över att inte kunna få träffa sina nära och kära när de själva vill.

Min önskan är att upplevelsen av denna begränsning av vår frihet och rörlighet i samhället ska öka förståelsen för hur begränsat livet är för de tusentals personer med funktionsnedsättning som har förlorat sin rätt till assistans – de som lever i isolering och husarrest varje dag.

Fru talman! Jag hoppas att det blir en ökad förståelse bland människor i allmänhet men framför allt bland mina kolleger och beslutsfattare här i riksdagen. Jag hoppas att det kan leda till att fler ser människan bakom funktionsnedsättningen och att fler kommer att kämpa tillsammans med mig och Kristdemokraterna för att rädda LSS och assistansen.

Anf. 26 BENGT ELIASSON (L):

Fru talman! Inledningsvis vill jag betona att vi självklart står bakom samtliga våra reservationer, men av tidsskäl yrkar jag bifall endast till reservation 10 under punkt 11.

Fru talman! Mitt under den pågående coronakrisen debatterar vi under ganska märkliga förhållanden ett viktigt motionsbetänkande om funktionshinderspolitiken. Det faktum att vår ekonomi kommer att minska och försämras till följd av coronapandemin får inte komma att användas som en ursäkt för lägre ställda ambitioner i arbetet med att återställa lagstiftning eller i kommande reformarbete.

Glöm inte att LSS-reformen drevs igenom under en stormande ekonomisk kris 1993–1994! Våra ambitioner måste vara minst lika högt ställda nu som då.

Utbrottet av covid-19 har förändrat och förändrar världen och vardagen i vårt samhälle, kanske för alltid. I kristider prövas verkligen ett samhälle, och covid-19 är en sjukdom som har kommit att beröra oss alla. Den är på riktigt, med olika begränsningar i allas våra liv som följd. Många kan inte längre röra sig fritt och besöka nära och kära. Somliga befinner sig helt i karantän. Vi är många som är tvungna att arbeta hemifrån. Många har förlorat sina jobb, och tyvärr blir det kanske fler.

Nu blir det faktiskt så, fru talman, att vi i flertalet på flera sätt tillfälligtvis går igenom det som så många personer med funktionsvariation vanligtvis går igenom varje dag, hela tiden – en vardag präglad av rörelsebegränsning, ökad isolering och sämre ekonomiska förutsättningar.

Fru talman! I och med januariavtalet har vi liberaler delvis stoppat fortsatt nedmontering av LSS, där bland annat assistansen avseende andning och sondmatning har återställts. Det räcker naturligtvis inte på långa vägar. Det kommer att krävas stora lagförändringar och statliga resursförstärkningar för att åter bygga upp och utveckla LSS i enlighet med dess ursprungliga intentioner.

Stöden i funktionshinderspolitiken, även de utanför LSS, måste reformeras och utvecklas. Den 65-årsgräns som gäller inom flera av dessa stöd måste höjas eller i många fall helt tas bort för att säkerställa att människor med funktionsvariation kan leva sina liv i så stor frihet som möjligt.

Ett splittrat huvudmannaskap i lagstiftningen om LSS är ett problem som ofta skapar en form av kommunarrest. Rätten, fru talman, att kunna fritt flytta över kommungränser måste också gälla personer med funktionsnedsättning.

Därför måste stödet vara likvärdigt i alla kommuner. Det är orimligt att olika kommuner och olika myndigheter var för sig gör bedömningar av om en person över huvud taget tillhör LSS personkrets. Om en myndighet – Försäkringskassan eller en kommun – har bestämt att en person är berättigad till stöd bör den bedömningen utan ytterligare prövning accepteras också av den andra kommunen eller myndigheten.

Fru talman! Jag vill nu säga något om reservation 10. Under en lång tid har personer med sjukersättning och aktivitetsersättning halkat efter i ekonomisk standard. Att leva under knappa ekonomiska förhållanden medför stora konsekvenser i en människas liv.

Personer som har en intellektuell funktionsnedsättning och bor i en bostad med särskild service enligt LSS har väldigt låga inkomster, kanske lägst av alla i vårt samhälle, och inga möjligheter att påverka sin ekonomiska situation över huvud taget. Behovet av stöd och hjälp medför att valfriheten vad gäller bostad är väldigt begränsad. Man är också beroende av de sociala ersättningsystemen för sin försörjning.

Det kommunala självstyret och ibland en till synes godtycklighet i politiska beslut medför att också att utgifterna för den enskilde personen kan se väldigt olika ut beroende på var man bor i landet eller på vilken sida av gatan man bor. Det behövs därför en genomgripande översyn av hur kommunerna tillämpar merkostnadsprincipen och regelverken om förbehållsbelopp i LSS och socialtjänstlagen.

Fru talman! I dessa kristider är förståelsen för varandra och varandras situation viktigare än någonsin. I tider av social distansering behöver vi också en större social förståelse och närhet. När vi sitter i karantän och är isolerade hemma förstår vi kanske bättre vikten av personlig assistans, som är friheten för en person med funktionsvariation. Kanske förstår vi att utan att komma ut och röra oss fritt i samhället skapas ett långvarigt utanförskap som inte sällan leder till psykisk ohälsa. Vi som inte har en begränsande funktionsvariation kan vara trygga i vetskapen om att vår tid i isolering är begränsad. Det är en trygghet som människor med funktionsvariationer saknar, fru talman.

Anf. 27 DAG LARSSON (S):

Fru talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till utskottets förslag i dess helhet.

De många motioner som skrivits vittnar om ett starkt engagemang för stöd till personer med funktionsnedsättning. Flertalet motioner handlar om lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS. Det är en unik rättighetslag som ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet.

När vi bildade regering ingick vi januariavtalet mellan fyra partier. I det avtalet finns det skrivningar om LSS som jag vill citera. Det står att vi ska säkerställa ”att den personliga assistansen och assistansersättningen präglas av hög kvalitet och rättssäkerhet”. Vi vill också säkerställa att ”alla som har rätt till stöd ska få det. Rätt till assistans för egenvård, inklusive andning och sondmatning, ska återställas ... Rätten till assistans för behov av tillsyn ska stärkas. Definitionen av normalt föräldraansvar ska smaldas av.”

Fru talman! Det här är tydliga löften som förpliktar och håller på att genomföras. De visar också att vi socialdemokrater värnar om den unika rättighetslagen LSS, som är så viktig för den enskildes självbestämmande och inflytande över sin egen livssituation. Vårt löfte om ett starkare samhälle ska ses som en grund för hur vi vill att ett samhälle ska utformas där vi solidariskt hjälper varandra. Samhället ska finnas där om du behöver stöd eller hjälp. Det innebär att oavsett vilken livssituation du befinner dig i ska du känna tryggheten att vi hjälps åt tillsammans.

Men funktionshinderspolitiken är så mycket mer, och den berör oss alla. Låt mig ta några exempel, fru talman.

Ökar vi den fysiska tillgängligheten gagnar det alla. För äldre eller småbarnsföräldrar är hiss bättre än trappor. För den som är rullstolsburen eller den som cyklar är bra gång- och cykelvägar en förutsättning.

Ett tolerant samhälle fritt från unkna värderingar ger så mycket bättre förutsättningar för oss alla oavsett vilken livssituation vi har. Men vi är inte där än, tyvärr.

Fru talman! Vi ser fortfarande betydande skillnader mellan socioekonomiska grupper. Generellt sett har personer med funktionsvariationer sämre psykisk och fysisk hälsa, lägre inkomster och betydligt svårare att komma in på arbetsmarknaden.

Även om vi politiskt tenderar att debattera LSS ofta får vi inte glömma helheten. Där har vi alla ett ansvar att se till att de nationella målen och inriktningen för funktionshinderspolitiken genomförs.

Det viktigaste för oss socialdemokrater är att utjämna levnadsvillkor och ekonomiska klyftor. Ett jämlikt samhälle tjänar alla på.

Fru talman! Vad har vi då gjort hittills?

Redan under förra mandatperioden agerade den S-ledda regeringen med flera åtgärder för att kunna säkerställa LSS utifrån behov, då situationen hade blivit alltmer ohållbar efter ett antal prejudicerade domar i Högsta förvaltningsdomstolen som kraftigt förändrat rätten till stöd för grundläggande behov.

Regeringen tog fram ny lagstiftning som riksdagen antog, med stopp för tvåårsprövningar tills ny lagstiftning är på plats.

Vi säkrade också att personlig assistans ska kunna beviljas mellan insatser.

Ett annat sorgebarn är att personer med behov av hjälp med andning och sondmatning nekas självklara insatser. Nu har steg tagits i rätt riktning, och vi försöker säkra denna självklara rättighet.

Det här kommer inte att räcka. Regeringen tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna har därför tillsatt en utredning. Uppdraget är att se över olika frågeställningar inom personlig assistans enligt LSS såsom att stärka rätten till personlig assistans för egenvård, stärka tillsynen och se över hur föräldraansvaret vid bedömningen av barns rätt till personlig assistans kan smaldas av.

Regeringen ser också över reglerna för att klargöra rättsläget för boende med särskild service enligt LSS. Syftet med översynen är att den enskilde inte ska drabbas av merkostnader för sitt boende på grund av sin funktionsnedsättning.

Riksdagen kommer också att få ta ställning till ett förslag som ger bättre möjligheter till anpassning gällande bilstöd.

Fru talman! Flera tidigare talare har nämnt den mycket märkliga situation vi befinner oss i med covid-19 och coronapandemin. Jag tror att vi när vi väl kommit förbi pandemin kommer att befinna oss i en situation där kraven på skattesänkningar som förts fram här i kammaren med jämna mellanrum har blivit historia. Debatten i framtiden, efter pandemin, kommer snarare att handla om hur vi hjälps åt, hur vi är solidariska och hur vi med ett starkt välfärdssamhälle som inkluderar de funktionshindrade ska kunna trygga välfärden och jämlikheten för oss tillsammans.

Anf. 28 PIA STEENSLAND (KD) replik:

Fru talman! Jag vet ju att ledamoten Dag Larsson har ett starkt engagemang i den här frågan och tycker att det är ett otroligt viktigt område. Jag uppskattar verkligen det. Samtidigt är det tydligt att januariöverenskommelsen inte kommer att räcka. Det är en bit på väg, så är det, men det kommer inte att räcka hela vägen.

Formuleringen i januariöverenskommelsen, som ledamoten själv citerade, är att alla som har "rätt" till assistans ska få det. Vi kristdemokrater brukar uttrycka det som att de som har *behov* av assistans ska få det, för det är ju rätten till assistans som blivit så otroligt inskränkt de senaste åren.

Ledamoten har rätt i att det är flera domar som ställt till det och gjort att det blivit en striktare bedömning. Men de domarna har ju tolkats mycket mer restriktivt efter regeringens regleringsbrev 2016. Då dammade man av gamla domar från 2009, 2012 och 2015 för att minska utvecklingen av assistanstimmarna. Det var det som var direktivet i regleringsbrevet, och det har varit förödande.

Min fråga är om det är dagens "rätt" som ska upprätthållas. Eller anser ledamoten, precis som vi kristdemokrater, att samtliga grundläggande behov ska vara assistansgrundande i sin helhet?

Anf. 29 DAG LARSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tror att det är viktigt att de politiska partierna för ett samtal om assistansrättigheter och LSS. Vi är ödmjuka nog att försöka lyssna på vad andra partier har att anföra.

Vi vill att Sverige ska ha en fungerande LSS-verksamhet. Men det finns bekymmer och problem när man arbetar med rättighetslagstiftning, för då blir den politiska viljan ofta föremål för detaljprövning i domstolsväsendet. Det bör man ha med sig när man funderar kring LSS. Nu har vi det som en rättighetslag, och vi ska fortsätta ha det så. Det gör det krångligare och svårare att förändra och förbättra LSS än vad fallet är inom andra sociala välfärdsområden. Men vi för gärna en diskussion om hur vi ska kunna förbättra LSS även framgent.

Till saken hör också att det finns andra utmaningar. Ibland kan man tycka att det handlar om att försöka förbättra LSS och utöka förmånerna och systemen för att nå dem som behöver nås. Men det är också viktigt att hålla i skattebetalarnas pengar genom att bekämpa välfärdsbrottslighet och se till att vi har system som är trygga och robusta och når dem som ska ha hjälp men inte öppnar för sådana dåliga exempel som också funnits i Sverige.

Anf. 30 PIA STEENSLAND (KD) replik:

Fru talman! Självklart ska all brottslighet beivras. Det är ju de som behöver stödet som ska få det. Det som sker i dag är dock en kollektiv bestraffning i form av de neddragningar som drabbar så många människor inom assistansen.

Jag uppskattar samtal. Jag vill verkligen ha samtal. Jag tycker också att vi har goda samtal inom socialutskottets område, så jag ser verkligen fram emot en utökad dialog även inom detta område. Det gläder mig, fru talman.

Vi har också ett betänkande på gång som hanterar andning och sondmatning. Där har Kristdemokraterna ett yrkande om ett tilläggsdirektiv till den utredning som ledamoten nämnde angående egenvård och sådant. Vi menar att man bör göra ett tilläggsdirektiv för att utreda möjligheten att samtliga grundläggande behov ska vara assistansgrundande i sin helhet.

Det är ju så som ledamoten säger – det är en rättighetslag. Det som är krångligt är att det ska göras bedömningar på individnivå. Det är knepigt; det är det. Men det är inte omöjligt, för det har fungerat förr. I dag har rättspraxis förskjutits så kraftigt att så många som 2 000 personer färre har

assistans i dag jämfört med 2016. 2 000 personer! Det är fruktansvärt. Det är också otroligt svårt att komma in i systemet. Det är därför jag menar att vi måste återskapa denna rätt, som är grundintentionen med LSS.

Anf. 31 DAG LARSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tror att vi delar den ambitionen. Vi vill också ha en fungerande LSS som når dem som har rätt till den hjälpen. Vi vill ha ett flexibelt och välfungerande system.

Vi har ett ganska svårt och tufft arbete framför oss, för det handlar om att konstruera lagstiftning som fungerar gentemot domstolarna så att vi inte råkar ut för framtida bekymmer och problem.

En annan utmaning som jag också vill understryka och gärna skulle vilja diskutera med Kristdemokraterna är hur vi gör professionen mer attraktiv. Det är viktigt att se till att de som arbetar inom LSS har sjysta och trygga arbetsvillkor om vi ska få folk att vilja arbeta med denna angelägna verksamhet. Även på detta område, som jag nu vill lyfta upp, hoppas jag att det finns möjligheter att föra diskussioner i vårt eminenta utskott.

Anf. 32 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Frihet är någonting vi ofta tar för givet, men om den tas ifrån oss känner vi oss begränsade och vill få den tillbaka. Frihet är ett väldigt centralt begrepp för oss moderater. I dessa covid-19-tider har vi troligen reflekterat mer över begreppet och dess innebörd än vad vi normalt sett kanske gör.

Lagar och rekommendationer och de tider vi just nu lever i begränsar nämligen allas vår frihet på olika sätt. I andra länder begränsas friheten långt mer än i Sverige. Men även här i Sverige har de som tillhör någon riskgrupp, exempelvis seniorer över 70 år, verkligen fått sin frihet begränsad. Denna frihetsinskränkning kommer dock inte att finnas för evigt utan under en viss begränsad tid.

Flera har varit inne på samma spår i dag: att tala om frihet när vi diskuterar just dagens betänkande. Det gör vi för att detta motionsbetänkande i grund och botten handlar om just frihet. När man har en funktionsnedsättning är det stöd och den service man får en fråga om att addera mer frihet i sitt liv, och det stöd man inte får blir en begränsning av densamma.

LSS-reformen är en viktig frihetsreform, som ska värnas. LSS har inneburit ökad valfrihet, större inflytande och bättre livskvalitet för många personer med svåra funktionsnedsättningar. Ytterst handlar det om att tillförsäkra personer med omfattande och varaktiga stödbehov insatser som de behöver för sitt dagliga liv. Detta kräver ett stabilt och långsiktigt ansvarstagande från samhällets sida.

Fru talman! Jag har läst Socialstyrelsens lägesrapport om stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Den kom förra månaden, och det är intressant läsning. Lägesrapporterna har släppts varje år sedan början av 2000-talet. Jag ska redogöra för några slutsatser i rapporten.

Är man nöjd med de insatser man får? Ja, glädjande nog är de flesta nöjda med det stöd de får. Nöjdheten är högst bland assistansanvändare, vilket är glädjande eftersom utgångspunkten för personlig assistans ska vara just självbestämmande och starkt individfokus.

Men nöjdheten är väsentligt lägre bland personer med insatser enligt socialtjänstlagen, där en stor andel utgörs av personer med psykisk funk-

tionsnedsättning. Kvinnorna i denna grupp skattar bland annat upplevd trygghet i särskilt boende väsentligt lägre än männen. Detta bör verkligen tas på största allvar.

Fru talman! Vi fortsätter på ämnet psykisk ohälsa. Den psykiska ohälsan bland personer med intellektuell funktionsnedsättning och autism är högre än i den övriga befolkningen. Förekomsten av schizofrenidiagnoser och ångestdiagnoser är hela sju gånger större. Det är viktigt att uppmärksamma psykisk ohälsa inom LSS-området. Här behövs verksamhets- och kompetensutveckling på lokal nivå och nationella kunskapsstöd.

Fru talman! Lägesrapporten lyfter också tillgången till insatser för personer med funktionsnedsättning som en utmaning som beror på flera faktorer. Verkställighets- och utredningstiderna är fortfarande långa, och de fortsätter att öka. Detta är högst problematiskt och gör att personer med funktionsnedsättning kan få vänta länge för att få stöd som de har rätt till.

Positivt är att såväl antalet beslut som omfattningen av insatser till personer med funktionsnedsättning fortsätter att öka. Ökningen förklaras inte helt av befolkningsutvecklingen. Ökningstakten är dock inte lika hög som tidigare. Några yttre faktorer, till exempel indragningar av statlig assistansersättning, bidrar till den utvecklingen, och detta är klart oroande.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag säga att denna debatt ju förs i en, mildt uttryckt, mycket speciell tid. Pandemins effekter är många. Vi har nog alla kommit att värdera frihet och näst intill obegränsad rörlighet på ett helt annat sätt än tidigare.

Vi kommer att bära med oss många erfarenheter från denna mycket speciella tid, men också från gångna år med LSS-reformen, och vi har samlat på oss kunskap på olika sätt; den nyss nämnda lägesrapporten är ett exempel. Av debatten tycker jag mig kunna utläsa att vi är ganska många partier som ser att vi till exempel behöver få ett samlat huvudmannskap. Jag hoppas att vi, när vi för den här debatten igen om ungefär ett år, ska ha kunnat enas om ett antal frågor där vi flyttar fram positionerna inom funktionshindersområdet.

Anf. 33 JESSICA WETTERLING (V):

Fru talman! I detta betänkande har vår motion beretts förenklat – den behandlades under förra riksmötet. Men vi gör givetvis fortfarande samma ställningstagande, och jag vill därför redogöra för Vänsterpartiets åsikter.

Vi befinner oss nu i en kris som berör hela världen och som får enorma konsekvenser för välfärden, ekonomin och inte minst den enskilde. Tillsammans måste vi göra allt i vår makt för att dämpa coronavirusets skadeverkningar och minska det personliga lidandet, för att så få som möjligt ska bli sjuka och för att vår sjukvård ska hålla över tid.

Fru talman! Jag tycker att regeringen, riksdagen och samhället tillsammans har agerat både kraftfullt och ansvarstagande under denna tid. Alla har agerat snabbt och gemensamt för att lösa de frågor som uppstått. Vi har visat att vi är ett land som håller ihop när det blåser hårt, och det är faktiskt något väldigt fint.

Jag känner däremot en stor oro för personer med funktionsnedsättningar – de människor som riskerar att drabbas allra hårdast av denna kris. Det beror inte bara på att flera av dem är personer med svåra sjukdomar i grunden och därför sårbara för covid-19, eller för den delen på att de är beroende av samhällets stöd för att få sina grundläggande rättigheter till-

godosedda. Det beror också på att detta är en grupp personer som lever i ekonomisk utsatthet och nu riskerar att få det ännu sämre om inte rätt insatser görs.

Vänsterpartiet anser att det är oerhört viktigt att kommuner och regioner får det ekonomiska stöd som behövs och att alla nedskärningar som sker runt om i vårt land genast stoppas. Vi måste se till att all personal i hälso- och sjukvården får rätt skyddsutrustning och utbildning för att kunna skydda sig själva såväl som de människor de möter. Detta är särskilt viktigt för personer inom personlig assistans som är i nära kontakt med utsatta riskgrupper.

Fru talman! Vi vet att den ekonomiska kris som världen och Sverige har att vänta kommer att belasta kommunerna hårt. Därför oroar det oss extra mycket hur de ekonomiska efterverkningarna kommer att drabba personer med funktionsnedsättningar, inte minst dem som har rätt till personlig assistans. Det är nämligen just de ekonomiska aspekterna som varit hindret för att få rätt till assistans tidigare, så hur kommer det då att bli efter det här?

Fru talman! Den personliga assistansen är under attack. De senaste tio åren har det skett en nedmontering av LSS och den personliga assistansen. Bara mellan åren 2016 och 2018 har antalet personer med statlig assistansersättning minskat från 16 000 till ungefär 14 500. Dessutom beviljas rekordfå nya ansökningar, enligt siffror från Försäkringskassan. Detta är inte en slump utan ett resultat av en politisk vilja, eller snarare ovilja.

När en rättighets- och frihetslagstiftning som LSS attackeras så här innebär det en inskränkning i människors liv som för de allra flesta är nästan omöjlig att sätta sig in i. I stället för att själva ha möjlighet att genom sin assistans bestämma hur de vill leva sitt liv har människor blivit helt hänvisade till kommunernas ekonomiska villkor, och i värsta fall har de helt förlorat sin assistans.

Vi har tidigare ställt en skriftlig fråga till socialministern om hur regeringen arbetar för att säkerställa situationen för personer med funktionsnedsättning i coronavirusets spår. Då fick vi svaret att det är kommunerna som ansvarar för att människor får rätt stöd och hjälp. I det här läget är det inte ett betryggande svar. Därför anser vi att det är mer angeläget än någonsin att regeringen agerar för att återupprätta och säkerställa LSS och den personliga assistansen. Regeringen måste omedelbart säkerställa att samtliga grundläggande behov ska anses vara av integritetsnära karaktär och därmed återupprätta intentionen i lagstiftningen.

Dessutom behöver regeringen snarast se till att assistansersättningen blir statens ansvar i stället för ett delat ansvar mellan stat och kommun. Vi anser att detta är en extra viktig förändring för att motverka risken för att personer med funktionsnedsättning ska få ta smällen i en kommande ekonomisk kris.

Fru talman! Sverige befinner sig i en minst sagt extraordinär situation. Det gör hela världen. Men hur vi som land kommer att gå ur denna kris kommer att vara helt beroende av hur vi hur väljer att prioritera.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 10 Migration och asylpolitik, Anhöriginvandring och Arbetskraftsinvandring

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU20
Migration och asylpolitik,
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU21
Anhöriginvandring och
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU22
Arbetskraftsinvandring
föredrogs.

Anf. 34 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1 i SfU20 och reservation 1 i SfU22.

Fru talman! Covid-19 överskuggar det mesta just nu. Det politiska arbetet måste fokusera på att begränsa pandemin och dess konsekvenser för sjuka, för sjukvården, för anhöriga och för jobben. Men det finns stora frågor som måste hanteras parallellt. En sådan är invandringen.

Jag är stolt över att leva i ett öppet Sverige – ett humant Sverige. Det är ett land som hjälper människor på flykt och som välkomnar människor med andra historier och andra erfarenheter.

Jag älskar att sitta på våra slätkalas, där vi blandar tre olika språk med kroppsspråk för att försöka göra oss förstådda. Där blandar vi svenska traditioner med colombianska i en enda salig röra.

Jag är också djupt tagen av att på nära håll ha fått höra vittnesmål om hur det är att leva under förtryck och rädsla för terror och om hur det är att bli kidnappad och stängas in i en bur. Det är en skräck som jag inte ens kan föreställa mig men som jag vet är vardag för de många människor som nu befinner sig på flykt.

Här i Sverige finns nu kvinnan som utmanat sitt hemlands manliga maktstrukturer och tvingats fly sitt hem. Här finns föräldrarna som bokstavligen gått över berg för att rädda livet på sina barn. Här finns mannen som blivit förföljd för att han engagerade sig politiskt.

Jag är stolt över att leva i ett land som ger skydd åt dem som behöver skydd och hopp åt dem som tvivlat.

Fru talman! Nu sitter det kanske ett antal personer och undrar över det jag säger. Kanske är vissa rent av förbannade: Vad har *hon* för rätt att stå här och prata om öppenhet och humanism – hon som representerar ett parti som driver på för en stram invandring och som talar om volymmål?

Svaret, fru talman, är: För att jag vill att mitt land ska hjälpa på riktigt och för att jag är övertygad om att humanism inte bara kan mätas i hur många som kommer in innanför vårt lands gränser utan också i hur många som får en verklig chans att komma in i vårt samhälle på riktigt. Alldeles för få får den verkliga chansen i dag, för i många invandrarområden bor ett brutalt utanförskap.

I våra 60 mest utsatta områden går var tredje elev ut nian utan godkända betyg. Var tredje person som är född utomlands eller har två utrikes födda föräldrar antas leva under hedersförtryck. 70 000 unga upplever att de inte fritt kan välja vem de ska gifta sig med här i Sverige. En av fem ensamkommande har tvingats ha sex mot sin vilja i utbyte mot pengar eller

bostad. Inte ens hälften av dem som är födda utomlands kan försörja sig själva här – någonsin.

Alla dessa människor sviker vi med en fortsatt ohållbar invandring.

Fru talman! Just nu sitter vi, alla partier, i den parlamentariska migrationsutredning som har till uppgift att ta fram en långsiktig och hållbar migrationspolitik. Det är ingen liten uppgift, och det är väldigt ont om tid. Om ett år löper den tillfälliga lagen ut, och om vi inte har enats om en ny lag träder den gamla utlänningslagen i kraft igen. Det är en lag som kraftigt avviker från andra jämförbara länder och som ledde till att 23 procent av EU:s alla asylsökande under två månader hösten 2015 kom till Sverige, som bara har 2 procent av EU:s befolkning.

Det är en lag som har inneburit mycket stor invandring under mycket lång tid. Den har, tillsammans med total avsaknad av kraftfullt integrationsarbete, skapat en helt ohållbar situation där människor far illa. Det är allt annat än humant.

Med den tillfälliga lagen ligger vi nära EU:s minimiregler för asylmottagande. Det största undantaget är det som regeringen drev igenom förra sommaren och som innebär en mer omfattande anhöriginvandring till Sverige.

Trots den tillfälliga lagen tog Sverige under förra året emot 23 000 asylsökande, vilket till antalet är det sjätte största mottagandet inom EU. Det innebär också att vi tog emot tre gånger så många asylsökande som Danmark, Norge och Finland tillsammans under det året.

Nu vill en majoritet av riksdagens partier att politiken ska bli mer generös. Flera partier kommer i debatten i dag att hävda att det är detta som är humant.

I själva verket är det djupt problematiskt för alla dem som redan har kommit hit för att stanna men som hindras från att bygga sig ett nytt liv eftersom utanförskapet håller dem tillbaka.

Därför menar vi moderater att vi måste ligga kvar på en miniminivå. Det enda humana är att ta emot så många som vi mäktar med att integrera. Det är för att vi ska kunna ta till vara den drivkraft och vilja som finns hos dem som har kommit hit. Det är drivkrafter som i dag ofta förtvinar i ett djupt utanförskap.

Fru talman! Slutligen vill jag säga några ord om den så kallade gymnasielagen. Tre ledande miljöpartister har skrivit en motion där de föreslår att ensamkommande som har varit här i tre år automatiskt ska få permanent uppehållstillstånd. Även Vänsterpartiet vill se en amnesti, och Centerpartiet vill lätta upp regelverket.

Det är väldigt många som har hört av sig till mig och andra inför dagens debatt och omröstning och vädjat om en amnesti.

Situationen för de ensamkommande är fruktansvärd. De har kastats mellan hopp och förtvivlan och ställts inför orimliga regelverk. Det är regelverk som vi moderater har sagt nej till från dag ett. Anledningen till det är att de som omfattas av lagen har bedömts sakna asylskäl.

Runt om i världen ser vi ett enormt lidande, och historiskt många människor är på flykt. Att då prioritera att ge uppehållstillstånd till personer som saknar skyddsskäl är helt fel. Vi måste hjälpa dem som har störst behov. Det är också grunden för den reglerade invandringen: Varje person har rätt till prövning av sina asylskäl, och de som har skäl ska få stanna medan de som inte har skäl ska lämna Sverige.

Om vi fortsätter att överge de principerna och beviljar amnestier och driver igenom särslagstiftning underminerar vi den reglerade invandringen och tilltron till politiken. Det hjälper inte dem som är i störst behov av hjälp. Det är inte det som är det humana.

Anf. 35 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! I dag debatterar vi tre olika betänkanden från socialförsäkringsutskottet. Jag vill därför börja med att yrka bifall till följande reservationer: reservation 2 i SfU20, reservation 1 i SfU21 och reservation 2 i SfU22. Givetvis står vi bakom samtliga våra reservationer, men för att vi alla inte ska sitta här och votera tills i morgon bitti väljer jag att fokusera på de viktigaste.

Fru talman! Riksdagens arbetssätt i coronatider innebär att så få som möjligt ska resa till och från Stockholm. Därför kan tyvärr varken Jonas Andersson eller Jennie Åfeldt, som vanligtvis hanterar migrationsfrågor i utskottet, ta debatten i dag, även om jag vet att de väldigt gärna hade velat det. Jag kommer därför efter bästa förmåga att framföra våra ståndpunkter i dessa frågor trots att det inte är mitt ansvarsområde.

Fru talman! Debatten i dag har speciella förutsättningar. Vi är mitt i en pandemi som redan har tagit tusentals svenscars liv. Vi står även inför stora samhällsekonomiska utmaningar. Coronakrisen ställer verkligen många saker på sin spets, och det är omöjligt att inte förhålla sig till den. Det är omöjligt även i en debatt som berör olika sidor av migrationspolitiken.

Vi har sett hur segregation, trångboddhet och språkförbistring blivit en katalysator för smittspridning och hur vissa etniska grupper tyvärr drabbats extra hårt av krisen. Vi har sett hur intresseorganisationer och vissa politiska partier använt krisen som en hävstång för att ordna amnesti åt vissa utvalda grupper. Vi ser också hur Turkiets president Erdoğan använder coronakrisen och utsatta människor som ett verktyg i ett cyniskt spel. Man skickar busslastar med migranter direkt till den grekiska gränsen för att pressa ut dem, sjuka eller inte, ur landet – allt för att tillskansa sig mer pengar från EU. Detta kan också få allvarliga följder för Sverige, som fortfarande har öppna gränser för asylsökande.

Fru talman! Låt oss inte förledas att tro att det är mindre viktigt att diskutera migrationspolitik i dag. Det är mer aktuellt än någonsin. Det är nu vi ska göra avstamp för hur invandringen och migrationen till Sverige ska se ut under 20-talet. Det är på tiden att vi får ordning och reda i migrationspolitiken, så att vi kan fokusera på en bra typ av migration och verkligt flyktingstöd och lämna naivitet, utanförskap och kaos bakom oss.

Fru talman! Visst vore det bekvämt att vara politiker i en fantasivärld med oändliga resurser, där prioriteringar inte behövs, men Sverigedemokraterna vill ta ansvar på riktigt. Vi lever inte i en fantasivärld. Vi inser att det inte finns oändliga resurser. Vi måste hitta politiska lösningar som tar hänsyn till verkligheten och som bidrar till verkliga resultat.

Exempelvis lägger vi hellre resurser på att hjälpa många fler krigsflyktingar i krisens närområde än stora resurser på att låta folk som saknar flyktingskäl stanna i Sverige. Av det skälet har vi genom åren kontinuerligt utarbetat en mängd förslag för att förbättra svensk migrationspolitik.

Fru talman! Att värna asylrätten har tyvärr blivit som ett slags besvärjelse. Det är som magiska ord som svenska politiker kan gömma sig bakom för att framhålla sig själva som humana. Men den anständighet som man

gärna talar om fungerar förstås bara så länge någon annan gör grovjobbet. Vi förlitar oss på att andra länder håller sina gränser men fördömer mer än gärna metoderna. Regeringen har lagt ut tuffheten på entreprenad till Grekland eller Spanien och låter skattebetalarna stå för miljardnotan.

Fru talman! Asylinvandringen har utgjort ungefär en fjärdedel av invandringen de senaste åren. När man räknar med anhöriga som följer efter växer andelen kraftigt. Andelen utrikes födda i Sverige har ökat med nästan 1 miljon under 2000-talet. Det är en fördubbling på bara 20 år. Så har det blivit trots att vi inte har haft någon kris i vårt närområde på decennier. Det är inga norska motståndsmän, finska krigsbarn eller människor från Baltikum som är desperata i jakten efter en fristad. Nej, i stället är det människor som rest hundratals eller tusentals mil genom många säkra länder och som sorgligt nog både gynnat och blivit utsatta för illegal människohandel för att nå slutdestinationen längst upp i norra Europa: Sverige.

Vem som helst förstår nog att författarna till 1951 års flyktingkonvention knappast hade detta i tankarna när de lade grunden för asylrätten.

Fru talman! Sverigedemokraterna anser givetvis att människor som flyr för sina liv ska få rätt till skydd och säkerhet. Vi värnar asylrätten så som den ursprungligen var tänkt, och vi håller fast vid de principer som diskuterades redan när flyktingkonventionen kom till 1951. I korthet innebär detta att människor söker asyl i det första säkra landet, om möjligt med såväl geografisk som kulturell närhet, samt att man då bistår med att ge människor skydd i närområdet. Men det finns inget utrymme för sekundärflyttningar eller så kallad asylshopping.

Fru talman! Låt oss i stället utarbeta ett nytt system för kvotflyktingar, där vi tar hänsyn till kommunernas kapacitet att ta emot och integrera människor. Det skulle även ge oss en chans att prioritera särskilt utsatta grupper i flyktingläger, som kvinnor, barn, hbt-personer och kristna minoriteter, samtidigt som vi inom biståndet prioriterar humanitär flyktinghjälp i stället för en ineffektiv biståndspolitik. På detta sätt kan vi skapa en hållbar flyktingpolitik som är human på riktigt och inte bara i teorin.

Fru talman! Denna debatt rör inte bara asylpolitik utan även arbetskraftsinvandring. Det är lite olyckligt, eftersom sammanblandningen av dessa väsensskilda typer av migration varit alltför stor under många år. Asylinvandring och amnestier brukar ofta motiveras med att det behövs händer i världen, och arbetskraftsinvandring brukar i sin tur användas som alibi för hur ekonomiskt hållbart det är med flyktingar. Men låt oss nu titta på fakta:

Självförsörjningsgraden är uppseendeväckande låg, framför allt hos utrikes födda från Afrika och Asien. Endast 16 procent av all invandring under 2010-talet var arbetskraftsrelaterad. En mycket stor del av den kategorin utgjordes dessutom av lågkvalificerade låglöneyrken. Från vissa länder kom det dessutom fler anhöriga till arbetskraftsinvandrare än vad det kom arbetskraft. De var dessutom helt utan försörjningskrav. Det faller på svenska skattebetalare.

Kort sagt: Inte ens när man verkligen fokuserar enbart på arbetskraftsinvandring kan man tala om ett kompetensregn. Det är viktigt att ha fakta på bordet just nu eftersom allt pekar mot en samhällsekonomisk kris och skenande arbetslöshet.

Det var redan tidigare helt orimligt att importera billig arbetskraft, som dessutom i många fall utnyttjas skoningslöst under slavliknande förhållanden. Det blir ännu mer orimligt mitt under pågående kris eller efter krisen när vi än mer behöver nyttja inhemsk arbetskraft. Samtidigt är det lika orimligt att utvisa högkvalificerad kompetens, som vi sett exempel på. Att till exempel utvisa en läkare mitt under pågående pandemi samtidigt som våldtäktsmän får stanna är fullständigt galet.

Fru talman! Sverigedemokraterna vill därför fokusera på invandring av högkvalificerad arbetskraft. Dessa invandrare ska ha försörjningsansvar för både sig själva och anhöriga.

Fru talman! Som jag nämnde i början av mitt anförande har röster höjts för att en specifik grupp unga män ska få amnesti i Sverige, det vill säga permanent uppehållstillstånd. Men hanteringen av gymnasielagen har varit en av de största farserna i svensk rättshistoria. Cirka 9 000 unga män med oklar identitet har fått avslag på sina asylansökningar i samtliga instanser för att de saknar skyddsskäl. Den gruppen ansågs av regeringen tillsammans med Centern och Vänstern vara undantagen. De fick en extra chans att stanna i Sverige om de uppfyllde några basala krav, enkelt sammanfattat: Gå i skola och skaffa ett jobb!

När coronapandemin nu skakar Sverige kan de flesta känna av följdverkningarna. Tiotusentals permitteras. Tusentals företag går i konkurs. I värsta fall dör någon vän eller anhörig i sviterna av sjukdomen. Självklart kommer chockvågorna från pandemin även att drabba denna utvalda grupp, och alla kommer därför inte att klara av att uppfylla kraven. Det är dock inte mer synd om den gruppen än om andra som saknar skäl att vistas i Sverige. Saknar man skäl att stanna i landet behöver man lämna landet. Det är själva grunden för en reglerad invandring och för att man ska kunna fokusera på verkligt utsatta flyktingar.

Fru talman! Att ställa kravet på amnesti samtidigt som vården befinner sig i katastrofläge, företagare ser sina livsverk gå i kras, tiotusentals medborgare varslas och staten skuldsätter sig är inte bara oansvarigt. Det är både oseriöst och oförskämt.

Fru talman! Slutligen vill jag nämna något om det som uppmärksammas i medierna den senaste tiden om kvinnor från Thailand som utnyttjats hänsynslöst. Vi har läst hemska berättelser om hur kvinnor och barn lider och blir utsatta för våld och övergrepp. Detta är saker som både Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har föreslagit åtgärder emot under lång tid.

Sverigedemokraterna har till exempel länge drivit frågan att utdrag ur brottsregistret ska begäras in automatiskt när någon hittar en ny kärlek utomlands och att personer som kommer till Sverige i nyetablerade relationer ska få tillgång till rak och tydlig information redan vid ansökningstillfället. Vi anser också att man bör göra en automatisk kontroll av anknypningspersonen i Migrationsverkets register så att utländska kvinnor, och för den delen män, inte riskerar att bli offer i något slags serieimport.

Fru talman! Dessa förslag skulle kunna skydda många människor från att fara illa. Det är därför oerhört sorgligt att det bara är två partier som röstar för förslagen i dag, trots att jag vet att flera partier har höjt sina röster i sociala medier och i medierna i övrigt för att detta är ett allvarligt problem som måste åtgärdas. Jag förutsätter därför att vi framöver får se en bred uppslutning för att åtgärda problemen och att det inte bara är två partier

som röstar för förslagen. Här behövs nu lite ärlighet och handling om vi ska komma till rätta med problemen.

Fru talman! Som sagt: Nu är det hög tid för en ansvarsfull och human migrationspolitik.

Anf. 36 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Just nu har vi en coronaepidemi som påverkar våra liv och vårt samhälle mycket och i stora sammanhang. Ingen är opåverkad, utan samhället påverkas på olika sätt. Det gäller även migrationspolitiken.

En konsekvens är ett ganska viktigt ärende som gäller våra säsongsarbetare som kommer från länder utanför EU och som inte har en möjlighet att komma hit till Sverige för att jobba inom de gröna näringarna, där behovet är stort. Reserestriktioner i olika delar av världen gör det helt enkelt omöjligt för dem att resa in i Sverige. Andra lyckas ta sig hit på ett eller annat sätt men släpps inte förbi gränsen på grund av inreseförbudet. Samtidigt, fru talman, står tusentals skogsplantor och väntar på att planteras. Även andra viktiga delar i våra gröna näringar behöver arbetskraft. Detta är ett akut problem som vi måste hitta lösningar på nu.

Jag hoppas verkligen att EU:s inrikesministrar, som träffades i går, har lyckats hitta en lösning på hur det ska möjliggöras att personer åtminstone får förflytta sig inom EU. Men bara för att vi måste lösa dessa problem här och nu – det måste vi naturligtvis – ska vi inte tappa blicken framåt. Det är framtiden som är viktig i detta sammanhang, och då gäller det migrationen.

I höstas påbörjades arbetet med att ta fram en långsiktig och hållbar migrationspolitik. Detta arbete måste fortsätta för att vi ska få en ny lagstiftning på plats – med stor majoritet, vill jag poängtera – när den tillfälliga lagstiftningen löper ut om bara ungefär ett år.

Samtidigt vet vi att migrationspolitiken är oerhört komplex. Det är frågor som verkligen berör människor, och deras åsikter spretar brett. Därför krävs det politiskt mod och ett stort ansvarstagande för att våga kompromissa och rucka på bergfasta ställningstaganden och komma överens om en långsiktigt hållbar migrationspolitik.

Man kan ställa sig frågan varför en bred och långsiktig migrationspolitik är så viktig – världen förändras ju. Ja, det gör den. Under 2015 tog Sverige emot knappt 163 000 asylsökande. Det var en situation utan motstycke i modern svensk historia. Det skapades en ansträngd situation där kommuner, myndigheter och frivilliga krafter sattes under stor press. Denna press hanterade man utifrån förutsättningarna på ett bra sätt, och det ska vi vara tacksamma för nu. Men det blev uppenbart och tydligt att Sverige inte var förberett på ett så stort mottagande. Frågan är: Hade vi kunnat vara det? Ja, det hade vi kanske.

Det visade sig att ett stort antal personer som sökte asyl i Sverige 2015 satte ett hårt tyck på asylmottagandet. Samtidigt har antalet asylsökande minskat kraftigt de senaste åren. Detta betyder att vi måste hitta en hållbar och långsiktig lösning för mottagandet så att det blir mer flexibelt och så att både ett ökat och ett minskat antal asylsökande kan hanteras.

De senaste årens tillfälliga lagar går inte längre att förlänga, och vi behöver komma bort från ett hastigt och kortsiktigt perspektiv på migrationspolitiken. Av det skälet krävs nu en långsiktig och bred migrationsöverenskommelse, något som Centerpartiet länge har eftersträvat. Vi är glada

över att vi inom ramen för januariavtalet har fått igenom tillsättandet av en parlamentarisk kommitté som ska titta på framtidens migrationspolitik. Centerpartiet är, vill jag betona, redo att på allvar kompromissa för att få till stånd en bred migrationspolitik som håller på lång sikt.

Centerpartiets ingång i samtalen är att migrationspolitiken ska bygga på medmänsklighet och humanism i kombination med ordning och reda. I det sammanhanget vill jag lyfta upp ytterligare tre punkter.

Vi i Centerpartiet tycker att familjer ska ha rätt till återförening. Vi tycker också att man ska återgå till utlänningslagens bestämmelser om särskilda och ömmande skäl, så att personer med till exempel svåra sjukdomar eller barn som har vuxit upp i Sverige får stanna. Det tredje jag skulle vilja nämna i sammanhanget är att det behövs ett ökat ansvar för dem som på egen hand kvalificerar sig in i vårt välfärdssystem.

Viktigast av allt är kanske att vi får se en bred överenskommelse. Vi är beredda att ta vårt ansvar för att detta ska ske, och nu hoppas och förväntar vi oss att andra partier också jobbar för det.

Därmed, fru talman, yrkar jag bifall till SfU:s förslag och hänvisar till Centerpartiets särskilda yttrande när det handlar om SfU20, punkt 1.

Anf. 37 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! Coronakrisen blyxtbelyser vårt samhälle. Den blyxtbelyser dess starkaste sidor av sammanhållning, gemenskap och människor som gör sitt bästa i samhällets alla delar för att hjälpas åt att få vardag och välfärd att fungera. Men krisen blyxtbelyser även samhällets svagaste sidor med klassklyftor, ojämlikhet, revor i välfärd och trygghetssystem samt privatiseringarnas pris.

Med utgångspunkt i den svåra och globala pandemi som vi nu befinner oss i vill jag ta avstamp i vad FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter och flyktingar skriver, apropå vilka åtgärder som krävs, nämligen: Vårt svar på denna epidemi måste innefatta och fokusera på dem som samhället försummar eller hänvisar till låg status, annars kommer det att misslyckas.

Tänker vi efter en stund förstår vi att det är just så. När Folkhälsomyndigheten hänvisar oss till att jobba hemma finns det stora delar av inte minst LO-kollektivet som inte har denna möjlighet. När Folkhälsomyndigheten uppmanar oss att inte träffa äldre som är i riskgrupp finns det många människor, inte minst i storstäderna, som på grund av trångboddhet inte har denna möjlighet. När vi alla vet att social distansering, noggrann handtvätt och möjlighet att stanna hemma vid minsta symtom är helt avgörande för att minska smittspridningen är det inte ett alternativ som ges för till exempel hemlösa i vårt eget land, för människor som släpps ut på gatan från våra förvar eller för de tiotusentals flyktingar som nu trängs i grekiska flyktingläger. Vårt svar på pandemin måste alltså omfatta alla i vår samhällsgemenskap för att vi ska lyckas. Vårt svar måste möjliggöra för alla att hjälpas åt att stoppa smitta och hantera krisen.

På alla andra politikområden tar de politiska partierna nu stora gemensamma ansvar, ibland svåra sådana som tänjer på våra vanliga politiska ställningstaganden. Men kring pandemins konsekvenser för migrationspolitiken händer ingenting. Nu ser vi hur hårda försörjningskrav drabbar människor med alla sorters uppehållstillstånd, så att deras möjlighet till familjeåterförening kan komma att äventyras på grund av arbetslöshet. Vi

ser hur alla de barn och unga som inte omfattas av den nya gymnasielagen far ännu mer illa i hemlöshet och brist på verkställighetshinder som borde utfärdas. Detta är orimligt. Vi har ett politiskt ansvar att omsluta alla som drabbas av pandemins konsekvenser i vår samhällsgemenskap, även inom migrationspolitiken.

De partier som stod bakom gymnasielagen har också ett ansvar att se till att den fungerar. Vänsterpartiet har därför uppmanat Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Centern att tillsammans med oss lösa de problem som har uppstått. I första hand vill vi fortfarande se en permanent lösning för de ensamkommande. Men i detta läge ser vi också ett akut behov av att åtgärda några brister i lagstiftningen. Därför är det bra att även Centerpartiet och Miljöpartiet, som står bakom den nya gymnasielagen, vill vara med och göra det och ta ansvar för konsekvenserna av pandemin som nu drabbar de unga. Tyvärr verkar dock Socialdemokraterna vända dessa unga ryggen.

Fru talman! Det är också glädjande att kraven på en lösning med permanenta uppehållstillstånd för barn som har separerats från sina föräldrar och flytt ensamma till Sverige nu igen ställs från flera håll, från politiska ungdomsorganisationer, från partier i denna kammare och från MR-organisationer.

Ända sedan 2017 har Vänsterpartiet drivit kravet på en helhetslösning med permanenta uppehållstillstånd för dessa barn, varav många under tiden hunnit bli unga vuxna. Dessa barn och unga har på flera sätt fråntagits sin rätt till asyl. Regeringen lovade att barn skulle undantas från den tillfälliga begränsningslagen. Ändå blev det på grund av en praxisändring från Migrationsverket inte så. Löftet som statsministern gav till dem bröts. Dessutom har de drabbats av årtal av väntan och av rättsosäkra åldersuppskrivningar.

I domen från Migrationsöverdomstolen slogs det fast att en stor del av gruppen som var under 18 år egentligen ska bedömas som alternativt skyddsbehövande och få uppehållstillstånd. Men de långa handläggningstiderna gjorde att många hann fylla 18 år innan asylbeslutet togs. Att då påstå att detta är barn och unga som saknar skyddsskäl är helt enkelt inte sant. Det är människor som har fråntagits sin asylrätt. I ett land där barnkonventionen i år blev lag har vi ett alldeles särskilt ansvar när vi ser att barn inte får sina rättigheter tillgodosedda. Detta ansvar behöver vi nu ta tillsammans, fru talman.

Två gånger har Vänsterpartiet därför lyft fram frågan om en så kallad amnesti. Tyvärr har övriga partier inte tagit möjligheten att rösta för det. Vi valde därför att stödja den nya gymnasielagen, även om det från början var tydligt att lagen var snårig, svårtolkad och hade många brister. Sedan dess har allt fler brister och problem med lagen kommit fram.

Nu, mitt i coronakrisen, är det uppenbart att regering och riksdag behöver ta samma ansvar för konsekvenserna av covid-19 som man gör på andra områden. Det innebär bland annat att man behöver se till att människor inte fråntas sin möjlighet att leva tillsammans med sin familj om familjemedlemmar förlorar jobbet och att de barn och unga som nu drabbas av svängningar i migrationspolitiken, rättsosäkerhet och nu coronakrisen får en möjlighet att stanna.

Vänsterpartiet har i sitt förslag till statsbudget budgeterat för en sådan helhetslösning, där de som kommit hit som barn utan föräldrar kan få per-

manenta uppehållstillstånd. Det är en reform som är bra både för samhället och för de barn och unga som den omfattar. Vår satsning omfattar ca 11 000 personer, både dem som har fått tillfälliga uppehållstillstånd genom den nya gymnasielagen och dem som inte har lyckats med det. Baserat på beräkningar från riksdagens utredningstjänst bedömer vi att en sådan normalisering skulle kosta 800 miljoner kronor. Det skulle på kort sikt leda till besparingar hos Migrationsverket och domstolarna och naturligtvis flytta kostnader till etableringen i stället. Sverige har redan investerat i dessa barn och unga, och genom en trygg framtid kommer de att vara en del av vårt gemensamma samhällsbygge. Vi kallar det för amnesti. Men för min del kan man kalla det för vad som helst. För egentligen är det snarare ett erkännande av att vi i denna kammare har ansvar för människor när de kommer i kläm på grund av den politik som vi för och för de oförutsedda konsekvenser som denna pandemi nu får även för dem.

Det har tillsatts en migrationspolitisk kommitté, där jag själv och många andra här i kammaren ingår, som ska ta fram en ny lagstiftning som ska ersätta den tillfälliga begränsningslagen. Därför har Vänsterpartiet i år inte lagt några skarpa förslag kring flyktingpolitiken på riksdagens bord. Men för att ändå ge riksdagens ledamöter en chans att göra det rätta och ge permanenta uppehållstillstånd till dem som flydde till Sverige utan föräldrar har vi valt att lyfta fram ett yrkande ur en motion av Miljöpartiets Gustav Fridolin som rör just permanenta uppehållstillstånd för dem som kom som ensamkommande. Vänsterpartiet kräver i vanliga fall permanenta uppehållstillstånd för alla minderåriga som har separerats från sina föräldrar och väntat i mer än ett år. Men förslaget från Gustav Fridolin omfattar endast dem som har varit här i mer än tre år. Men eftersom majoriteten kom 2014–2016 är detta ett stort och viktigt steg.

Jag hoppas därför att riksdagens alla ledamöter och partier kommer att rannsaka sig själva och fråga sig om de verkligen anser att vi har uppfyllt våra skyldigheter enligt asylrätten och enligt barnrätten mot dessa barn och unga. Och jag hoppas att tillräckligt många kommer att välja att rösta för. Särskilt hoppas jag att de partier som stod bakom den nya gymnasielagen nu ser att vi behöver tänka om och låta hela gruppen omfattas av en trygg framtid. Därför yrkar jag bifall till reservation 3 i SfU20.

Fru talman! Med anledning av det arbete som pågår i den parlamentära kommittén har Vänsterpartiet inte heller valt att lägga fram partiets flyktingpolitiska förslag under allmänna motionstiden, utan vi driver i stället vår flyktingpolitik i kommittén. Våra förslag om bland annat anhöriginvandring presenteras närmare i våra tidigare motioner och i det särskilda yttrande som finns i betänkandet.

Anhöriginvandring utgör en av få lagliga vägar till Sverige för människor på flykt. Genom den tillfälliga lagen har den vägen begränsats avsevärt. Om fler familjer på flykt skulle tillåtas återförenas skulle det innebära att många människor inte behövde ta den livsfarliga vägen över Medelhavet. Att få bo ihop med sin familj är en mänsklig rättighet som har starkt skydd i internationella konventioner, och rätten till familjeåterförening bör utvidgas.

Vänsterpartiet vill ta bort 18-årsgränsen för familjeåterförening och återinföra den så kallade sista-länken-bestämmelsen, som innebar att om en enda familjemedlem var kvar i hemlandet skulle denne beviljas uppehållstillstånd för att få komma till Sverige och leva med den övriga familj-

en här. Dessutom bör det försörjningskrav som infördes genom den tillfälliga lagen slopas. Rätten att leva med sin familj ska inte bero på klasstillhörighet eller äventyras av bostadspolitiska misslyckanden. Vi vill också möjliggöra för anhöriginvandring vid så kallade snabba anknytningar, i syfte att möjliggöra familjeåterförening för till exempel hbtq-personer eller hedersutsatta som inte har kunnat leva öppet med sina förhållanden i hemländerna.

Tvåårsregeln vid brutna relationer, som innebär att man för att behålla sitt uppehållstillstånd måste stanna kvar i relationen trots att våld förekommer, utvidgades genom den tillfälliga lagen till att i praktiken omfatta fem hela år. Dessutom tog man bort undantaget för fall där det har förekommit våld eller handlingar som inneburit en allvarlig kränkning. Vi är väldigt kritiska till detta beslut och menar att man genast måste återgå till den tidigare ordningen. Ingen ska hållas kvar i en våldsamt relation av rädsla för utvisning, fru talman.

Till slut ska jag säga något om arbetskraftsinvandringen, fru talman. Vänsterpartiet har inte motionerat på detta område heller i år, utan vi hänvisar till vårt särskilda yttrande. En väl fungerande arbetskraftsinvandring kan tillföra mycket såväl för den enskilde som kommer hit för att arbeta som för svensk ekonomi och arbetsmarknad. Arbetskraftsinvandringens ställning på arbetsmarknaden måste dock stärkas, fru talman.

Det omfattande utnyttjande av arbetskraftsinvandrare som sker på svensk arbetsmarknad måste stoppas. Detta kräver en förändring av dagens regler för arbetskraftsinvandring. Vänsterpartiet sträckte ut en hand till regeringen för att förmå den att göra sådana ändringar, men tyvärr tog man inte chansen. Vänsterpartiet valde i stället att tillsammans med Moderaterna och KD försöka hitta förslag som kunde jämna ut maktbalansen och finna brett politiskt stöd, inte minst från Socialdemokraterna som arbetarrörelseparti. Vi står därför bakom initiativet om tilläggsdirektiv till den pågående utredningen om arbetskraftsinvandring, och vi ser detta som viktiga steg i rätt riktning.

Vi hade dock gärna sett förslag till kraftfullare åtgärder, till exempel att arbetsgivaren ska kunna visa att rekryteringen bygger på en faktisk brist på arbetskraft, att arbetstagare som träder fram och berättar om missförhållanden hos arbetsgivare ska få stanna i Sverige tillståndstiden ut samt att det ska ställas krav på juridiskt bindande anställningsavtal.

(Applåder)

Anf. 38 HANS EKLIND (KD):

Fru talman! I detta nu pågår arbetet i den migrationspolitiska kommitté som ska utforma framtidens svenska migrationspolitik. Här har vi kristdemokrater valt att försöka jobba konstruktivt.

Vi arbetar för en slutprodukt, en migrationspolitik, som tar hänsyn till vårt lands förmåga att integrera. När detta inte sker får vi överfyllda förorter, parallellsamhällen, utanförskap och förläggningar med tusentals människor. Vi måste som politiker våga se sambandet mellan en invandring i alltför stora volymer och de allvarliga samhällsproblem som vi har att brottas med. Men låt det vara kristallklart att en stram migrationspolitik inte har något egenvärde i sig; den är nu i stället ett måste om vi ska klara av att integrera de människor som vi har tagit emot.

Fru talman! I reservation 4 slår vi kristdemokrater fast att söktrycket till Sverige måste ned till en nordisk nivå. Om Sverige nu ska jämföra sig med andra länder ser vi det som logiskt att välja länder som liknar vårt eget, och alla likheter till trots avviker Sverige rejält när man ser till antalet människor som söker asyl i vårt land jämfört med de tre övriga nordiska länderna.

I fjol, 2019, tog Sverige emot mer än tre gånger fler asylsökande än vad Norge, Danmark och Finland gjorde tillsammans. Detta var inte en engångsföreteelse, utan det har pågått under en rad år. Sverige är Nordens folkrikaste land, så det är inte konstigt utan fullt rimligt att vi har ett mottagande som i reda tal är större än de övriga nordiska ländernas. Men det är inte rimligt att det svenska mottagandet per capita ska vara mer än tre gånger större än de andra nordiska ländernas tillsammans.

Vi kristdemokrater tror att Sverige måste ha en mycket stram migrationspolitik under många år framöver. Detta förutsätter dock givetvis att vi samtidigt har en rättssäker process. Jag har i denna kammare flera gånger lyft frågan om hanteringen av konvertitäre. Det är ofta muslimer som har kommit hit till Sverige, mött kristendomen och anammat den kristna tron. Här har vi pekat på en rad brister, och det har skett en rad förbättringar efter den kritik som framförts.

För oss kristdemokrater är det oavvisligt så att det är viktigt att vi har en rättssäker process, inte minst om vi samtidigt förordar en stram migrationspolitik. Vi har därför fört fram förslaget om att inrätta en inspektion för migrationsfrågor. Vi menar att det inte är tillräckligt att myndigheterna själva ansvarar för att se över sina rutiner och följa upp sitt arbete utan att det behövs en inspektion med syfte att upptäcka systembrister och därigenom höja rättssäkerheten för den enskilde. Vi menar att inspektionens fokus ska ligga på att säkerställa en korrekt och enhetlig tillämpning av lagstiftningen.

Det är viktigt att återvändandet fungerar, att det är en tydlig skillnad mellan ett ja och ett nej i asylprocessen och att dessa beslut efterlevs. Det är centralt för själva legitimiteten i och förtroendet för vår asylrätt och för vår reglerade migrationspolitik. Det är också centralt för att vi i Sverige ska kunna vara generösa med att ge skydd till människor som de facto har skyddsskäl. Därför kommer Kristdemokraterna inte att stödja krav på en amnesti för dem som i dag omfattas av den så kallade gymnasielagen. De har fått sin sak prövad inte bara en gång utan två gånger – ofta tre – och befunnits sakna asylskäl.

”Svenskar har oss som sommarkatter.” Det är ett uttalande av en av de många kvinnor som lockats hit till Sverige av en svensk man. Tidningen Expressen publicerar just nu en artikelserie om det de kallar ”fruimporten”. Artikelserien görs efter att en forskningsstudie visat att nästan hälften av de kvinnor som lockats hit till Sverige har misshandlats psykiskt och/eller fysiskt. Jag tar upp detta då vi kristdemokrater även detta år har lagt fram ett förslag. Vi har i år en reservation tillsammans med Sverigedemokraterna, reservation nr 2, som jag yrkar bifall till. Dagens lagstiftning räcker nämligen inte. Det är det Expressens artikelserie så obarmhärtigt visar för oss alla.

Detta är dock ingen ny kunskap; redan 2012 kom betänkandet *Kvinnor och barn i rättens gränsland*, där regeringens utredare påpekade att tusentals kvinnor varje år söker hjälp efter att ha utsatts för våld av sina män.

Utredningen menar också att kunskapen hos kvinnorna var bristfällig och att informationen därför måste bli bättre. Det finns exempel på män som utnyttjar utländska kvinnor genom att inleda ett förhållande med dem och inom två år antingen överge dem eller på annat sätt tvinga dem att lämna förhållandet.

Vi kristdemokrater vill sätta stopp för detta och räknar nu faktiskt med stöd från fler än Sverigedemokraterna när det gäller vår reservation. Det ankommer nämligen på oss som folkvalda ledamöter att ändra på detta – inte bara uttala oss i Expressen eller i sociala medier om hur hemskt det är. Vi menar att det alltid ska göras en kontroll genom ett registerutdrag. Det ska göras utdrag från brottsregistret avseende

- brott mot liv och hälsa, 3 kap. brottsbalken
- brott mot frihet och frid, 4 kap. brottsbalken
- frid och sexualbrott, 6 kap. brottsbalken.

Det ska hämtas hem och hämtas in för samtliga så kallade referenspersoner. Man ska göra en kontroll, utifrån folkbokföringsregistret och Migrationsverkets register, av tidigare anknätningsförfrågningar.

Är referenspersonen tidigare dömd för brott mot hälsa eller frid eller för sexualbrott ska den sökande alltid informeras om detta muntligen. De svenska ambassader som har att hantera dessa ansökningsprocesser bör få detta uppdrag. De bör också ges i uppdrag att ge mer fullständig information om vilka rättigheter dessa personer har och om vilket skydd som kan ges.

Till sist vill jag säga några ord om reservation 5 i betänkandet om arbetskraftsinvandring och om de alltför långa handläggningstiderna när det gäller arbetstillstånd.

Sverige behöver fler företag som startas, växer och anställer, inte minst när vi har tagit oss igenom covid-19-pandemin. Det ställer krav på ett konkurrenskraftigt näringsklimat men också på att det finns god tillgång till kvalificerad arbetskraft. Arbetskraftsinvandring kan därför, rätt utformad, bidra till att vårt land utvecklas och till en växande ekonomi.

Kristdemokraterna vill, inte minst inom de yrken där det i dag råder brist på arbetskraft i Sverige, skapa en laglig väg att komma hit och arbeta. Därför är det viktigt att handläggningstiderna hos Migrationsverket kortas. Vi vill gärna se en 30-dagarsgaranti när det gäller en komplett ansökan.

Vi har även på detta område ett särskilt yttrande om hur den framtida arbetskraftsinvandringen ska utformas. Arbetskraftsinvandringen är viktig för Sverige, men Sverige är i dag det enda land i hela västvärlden som öppnar portarna på vid gavel för personer att utföra okvalificerade arbetsuppgifter. Vi tar noll intryck av om det föreligger brist eller ej inom ett yrke, trots att bara några få länder i Europa har en högre arbetslöshet än Sverige. Vi har egna arbetsföra men arbetslösa personer som behöver arbeten, och då ska vi inte importera arbetskraft från andra sidan jordklotet.

Kristdemokraterna vill se en politik för arbetskraftsinvandring som kommer till rätta med missbruk och utnyttjande inom arbetskraftsinvandringen samtidigt som vi ser till att den nödvändiga arbetskraftsinvandringen är samhällsekonomiskt lönsam.

Fru talman! Vi har en rad reservationer, men för att spara tid yrkar jag bifall endast till reservation 4 i betänkandet om migration och asylpolitik,

till reservation 2, som vi har tillsammans med Sverigedemokraterna, i betänkandet om anhöriginvandring och till den gemensamma reservationen 5 – tillsammans med Moderaterna och Sverigedemokraterna – i betänkandet om arbetskraftsinvandring.

Anf. 39 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 15 i socialförsäkringsutskottets betänkande 20. Detta är Liberalernas reservation som rör Europeiska unionens migrationspolitik. Jag vill också yrka bifall till reservation 7 i betänkande 22 om arbetskraftsinvandring.

Jag är inte född i Sverige därför att jag är extra stark, smart, snygg eller någonting annat. Jag är född i Sverige för att jag har haft tur. Jag har haft turen att födas i ett land som är demokratiskt och fritt och som ger mig stora möjligheter – i ett land med välstånd.

Om man är så lyckligt lottad att man är född att leva här innebär det samtidigt, tycker jag, att man har ett ansvar att ställa upp för människor som inte har haft den möjligheten eller den turen i livets lotteri. Det är klart att vi, i ett litet land som Sverige, inte kan bära hela jordens orättvisor på våra egna axlar; det finns förstås begränsningar för vad vi klarar av. Men jag tycker att detta perspektiv är väldigt viktigt. Det är viktigt att se att vi har ett ansvar att bidra till att lindra nöden för människor runt om i världen.

Detta kan man göra på många olika sätt. Vi kan till exempel göra det genom vår biståndspolitik och humanitär nödhjälp till människor som flyr från konfliktområden eller sitter fast i flyktingläger. Vi kan göra det genom att ha en frihandel och en marknadsekonomi i världen som innebär att man investerar mer i länder som är fattiga och att man till exempel ger mer möjligheter för människor att jobba.

Vi gör det också genom vår arbetskraftsinvandring. Den är egentligen dubbel. Den är i grund och botten förstås någonting som är viktigt för Sverige, för vårt näringsliv och för vår ekonomi. Vi behöver arbetskraft. Men vi ger också möjlighet till människor att skicka tillbaka pengar hem till anhöriga – så kallade remitteringar, vilket är en enormt viktig inkomstkälla för många fattiga länder i världen.

Vi gör det givetvis även genom att vi ställer upp för människor som flyr. Jag är väldigt oroad över att så många länder i dag – rikare och friare länder – har kraftigt växande och högljudda opinioner som helt och hållet vill stänga gränserna. Detta i kombination med någon sorts allt grövre och råare främlingsfientlighet och invandringshat, och i flera länder attacker mot flyktingförläggningar, vittnar om att vi i dag har ett betydligt hårdare samhällsklimat, inte bara i Sverige utan också i många andra länder.

Fru talman! Det jag känner som liberal politiker är att jag vill att Sverige på lång sikt ska fortsätta att vara ett land som är öppet för invandring. Jag är orolig för att vårt land inte kommer att vara det om denna utveckling fortsätter.

Det handlar om att vi har haft en politik i Sverige som inte har varit långsiktigt hållbar och som har skapat mycket stora problem med segregation, utanförskap och så vidare. I den andra änden har det kommit en motreaktion mot denna politik som kräver i praktiken stängda gränser. Jag är lika oroad för båda dessa utvecklingar, och när de på något sätt tvinnas samman, samexisterar och förstärker varandra blir det ännu värre.

Sverige måste långsiktigt vara ett land som är öppet för invandring. Det innebär att vi måste formulera en politik som innebär att vi ställer upp för människor som kommer till Sverige, och vi ska göra det på ett sätt som vårt samhälle klarar av.

Det här är svårare än vad man kan tro. Vi ger inte goda möjligheter till ett gott nytt liv i Sverige om det liv som människor möter i Sverige är en tillvaro där det inte finns några jobb eller bostäder, där socialtjänsten går på knäna i många områden och där människor hamnar i bostadsområden som präglas av helt andra värderingar än vad som ska genomsyra det svenska samhället eller om människor hamnar i skolor där praktiskt taget ingen runt omkring dem pratar svenska och om de knappt har någon i sin omgivning som har ett jobb att gå till.

Det är klart att en sådan tillvaro i Sverige är bättre än att leva mitt i en krigszon – det förstår vi alla – men det är ju inte en hållbar politik som ger människor möjligheter att långsiktigt få ett gott liv i Sverige.

Nu har vi en migrationspolitisk kommitté. Där sitter jag för Liberalerna, och flera av mina kollegor i denna debatt sitter i den kommittén för sina respektive partier. I denna kommitté har vi nu ett viktigt uppdrag. Det gäller att alla partier är beredda att ta ansvar och är beredda att hitta en långsiktig lösning som innebär att Sverige fortsättningsvis kan ställa upp och hjälpa människor på flykt och människor i nöd och att vi gör det på ett sätt som är hållbart för vårt land och som innebär att vi också klarar av detta åtagande.

Det handlar ju inte bara om att låta en person stanna i Sverige. Om människor bor i Sverige resten av sina liv måste de ju ha möjlighet att få ett gott liv. Det betyder att migrationspolitiken inte bara kan reduceras till att bestämma vem som får ja och vem som får nej, utan detta måste också integreras i ett helt samhällsprojekt som gör att vi förstår att Sverige tar ett ansvar genom att låta människor bo här. Detta är ett ansvar som sträcker sig årtionden framöver. Vi kan inte välkomna människor med kalla kramar och en stängd arbetsmarknad och bostadsbrist. Det är inte en bra väg för vårt land.

I det perspektivet, fru talman, kan jag kort beröra de krav som nu förs fram på särskilda särlösningar för vissa grupper i form av till exempel kollektiva amnestier. Från Liberalernas sida är vi väldigt skeptiska till detta. Vi menar att det inte är rimligt i en migrationspolitik som ska vara rättssäker och bygga på asylrätt och individuell prövning att man väljer ut en grupp och ger den gruppen ett helt annat regelverk än alla andra asylgrupper. Det bygger in en sorts motsättning om man ställer olika grupper mot varandra och som vi tycker är väldigt besvärlig. Vi har därför sagt nej till sådana amnestier.

Sedan finns, fru talman, givetvis en rad frågor som jag inte har berört i det här anförandet. Det handlar till exempel om frågan om återvändande för människor som får anslag. Det handlar om vilka regler som ska gälla om man vill ta hit anhöriga till Sverige, hur mycket man ska kunna försörja och så vidare. Hur ska ett system med tillfälliga respektive permanenta uppehållstillstånd se ut? Vad är det för regler som gäller för arbetskraftsinvandring? Det finns en rad olika frågor som vi kontinuerligt behöver diskutera och debattera mer. En hel del av dem finns i den migrationspolitiska kommitté som nu jobbar, och några frågor ligger i andra utredningar.

När den här pandemin och den särskilda och ohyggligt allvarliga situation som vi nu befinner oss i är över, när vi kan se ljuset i tunneln och ta oss ur denna – när vi får ett mer normalt läge i Sverige – behöver vi ta stegen för en ny politik, så att vi slipper detta lappverk av tillfälliga lagar och undantag och i stället får en lagstiftning som är hållbar och rättssäker.

Anf. 40 CARINA OHLSSON (S):

Fru talman! Vi debatterar nu tre motionsbetänkanden från socialförsäkringsutskottet: SfU20 *Migration och asylpolitik*, SfU21 *Anhöriginvandring* och SfU22 *Arbetskraftsinvandring*. Jag yrkar bifall till förslagen i alla tre betänkandena och avslag på samtliga reservationer.

Jag vill inleda med att säga att flera av oss som deltar i debatten i dag är ledamöter i den parlamentariska kommitté som ska ta ställning till utformningen av den framtida svenska migrationspolitiken i syfte att fastställa en ordning som är långsiktigt hållbar, som flera också har nämnt här i talarstolen. Kommittén ska behandla den breda nationella reglering av asylpolitiken som kommer att krävas utöver det regelverk som kommer att fastställas genom det reviderade europeiska asylsystemet.

Migrationspolitiken ska vara human, rättssäker och effektiv. Den ska säkerställa att individuella skyddsskäl beaktas vid ansökningar om asyl och att Sveriges internationella åtaganden respekteras, till exempel de som följer av FN:s konvention angående flyktingars rättsliga ställning, Genèvekonventionen, och den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, Europakonventionen.

Migrationspolitiken ska svara mot samhällets behov av att i god tid kunna planera för grundläggande samhällsservice till personer som bosätter sig i Sverige och att dessa individer ges goda förutsättningar att etablera sig i landet. Den ska i en föränderlig värld minska behovet av tillfälliga lösningar och säkerställa en permanent ordning med ett brett stöd i den svenska riksdagen. Alla som har hört den här debatten kan ju förstå att det är en stor komplexitet i att nå en både långsiktig och bred överenskomst.

Kommittén ska mot bakgrund av detta ta ställning till om huvudregeln ska vara tidsbegränsade eller permanenta uppehållstillstånd och längden på uppehållstillstånden, om ytterligare grunder ska införas än de som följer av EU-rätten och svenska konventionsåtaganden om en så kallad ny humanitär grund för uppehållstillstånd, i vilken utsträckning anhöriginvandring ska vara möjlig, om ett försörjningskrav ska gälla vid anhöriginvandring och hur ett sådant krav då bör utformas.

Kommittén ska vidare analysera behovet av ytterligare åtgärder för att stärka rättssäkerheten i asylprocessen. Kommittén kan vid behov föreslå åtgärder, inklusive till exempel fortsatta utredningar och uppdrag, samt naturligtvis också beskriva samhällsekonomiska och andra effekter av ställningstagandena. Uppdraget ska redovisas senast den 15 augusti 2020, alltså i år. Då kan ni alla förstå att det här är ett stort och komplext uppdrag.

Att jag tar upp tid med att redovisa detta beror på att det som beskrivs i betänkandena, och som diskuteras nu, är väl omhändertaget i kommitténs arbete, dock inte arbetskraftsinvandringen. Men den frågan utreds också just nu och fick ytterligare direktiv när vi för några veckor sedan debatterade den här i kammaren.

Fru talman! Migrationen i världen ökar. I en tid som denna, med en pandemi som sprids i hela världen, är det lätt att förstå att människor på flykt känner extra oro och är särskilt utsatta. Det gäller naturligtvis också i hög grad människor som lever i stora flyktingläger. Det är därför mycket bra att migrationskommissionär Ylva Johansson lyckats med att få några länder att ta emot över 1 000 ensamkommande flyktingbarn – 1 600 sägs det – som befunnit sig länge i flyktingläger i Grekland.

En förutsättning för Sverige att kunna hantera denna utveckling både på kort och på lång sikt är att migrationspolitiken är långsiktigt hållbar och rättssäker, samtidigt som asylrätten värnas. Asylrätten är en grundläggande rättighet som är fastställd i internationell konvention, och det tycker jag är viktigt att poängtera.

160 000 personer ansökte om asyl i Sverige under 2015. Det är det år som vi ofta hänvisar till, och det är sedan dess som vi har fått de tillfälliga lagarna – vi har ju haft flera stycken. Det är klart att det ledde till stora utmaningar för hela asylsystemet men också till stora utmaningar och påfrestningar för Sveriges kommuner och berörda myndigheter. De åtgärder som då vidtogs i Sverige, tillsammans med politiska förändringar i andra länder och inom EU, har gjort att betydligt färre personer har sökt asyl i Sverige under åren som följt sedan dess. Det har rört sig om drygt 20 000 per år. Hur många det blir i år är svårt att säga, eftersom vi har det utsatta läge som vi har nu med den pandemi som pågår.

Den tillfälliga lagen kommer att gälla till den 19 juli 2021. I den sakpolitiska överenskommelse som slöts i januari 2019 mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna anges: ”Gör upp om den framtida migrationspolitiken i en parlamentarisk kommitté!” Det är också det som jag har beskrivit, som alltså är ett oerhört viktigt arbete.

Inom EU har kommissionen sedan 2016 lämnat förslag på revideringar av de rättsakter som ingår i det gemensamma europeiska asylsystemet. Arbetet med revideringarna pågår. Jag vet också genom flera kontakter med migrationskommissionär Ylva Johansson att hon jobbar intensivt med frågan.

När vi har både arbetet i den parlamentariska kommittén på nationell nivå och arbetet med revideringen på EU-nivå talar det emot att nu göra några tillkännagivanden till regeringen om den framtida migrationslagstiftningens utformning.

Fru talman! Värt att ta upp är också att Sverige nu tar emot 5 000 kvotflyktingar årligen. Av de personer som föreslås för vidarebosättning i Sverige ska utsatta minoriteter, kvinnor och barn samt anhöriga till personer som redan befinner sig i Sverige särskilt uppmärksammas. Av de ca 5 000 kvotflyktingar som beviljades uppehållstillstånd i Sverige 2019 var 2 539 kvinnor och flickor och 2 788 var barn. Jag tycker att det är oerhört viktigt att poängtera att vi tar ett stort ansvar också när det handlar om vidarebosättning för kvotflyktingar.

Ganska ofta möter jag en av dessa, Shirin. Jag hoppas att hon lyssnar nu. Hon kommer ursprungligen från Afghanistan och kom till Sverige med sin mamma och sina systrar, varav en har ett funktionshinder. Att jag möter henne så ofta beror på att jag är aktiv i en fotbollsklubb, och vi har anställt henne så att hon ska ha en möjlighet att försörja sig själv med en trygg anställning. Jag vet också att många föreningar jobbar med det. Debatten som kommer att följa här handlar just om kultur och idrott, och jag vet att

man där tar stort ansvar för dem som har kommit till Sverige från andra länder.

Antalet asylsökande som söker sig till Sverige har minskat markant, vilket jag har talat om. Däremot har antalet anhöriginvandrare ökat de senaste åren. Det är inte så konstigt eftersom det nu är möjligt att få uppehållstillstånd för anhöriga. Det var en förändring som gjordes förra året och som jag tycker var mycket bra. Här ska särskilt tas hänsyn till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt. Även om vi inte har haft barnkonventionen som lag tidigare, som vi har nu, har vi ju antagit den och haft att följa den även tidigare.

Anf. 41 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik:

Fru talman! Gymnasielagen är orimlig, orättvis och inhuman. Den är orimlig och orättvis därför att den ger människor rätt att stanna här trots att de inte har skyddsskäl. Den är inhuman därför att de som omfattas av gymnasielagen har farit extremt illa. De kastas mellan hopp och förtvivlan, men i de allra flesta fall slutar det bara i en enda lång utvisning.

Ansvaret vilar naturligtvis extremt tungt på de partier som drev igenom lagen, däribland Socialdemokraterna. Vi moderater har från dag ett röstat nej. Vi har lyssnat på exempelvis Lagrådet, som sa att gränsen var nådd för hur svensk lagstiftning kunde utformas.

Nu vill flera av Socialdemokraternas samarbetspartier – Miljöpartiet, Centerpartiet och Vänsterpartiet – förändra lagen igen. Man hänvisar till covid-19, men många av de här partierna drev ju en amnesti eller en förändring av gymnasielagen redan innan vi drabbades av viruset. Det vore väldigt olyckligt om Socialdemokraterna föll för trycket. Precis som exempelvis Delegationen för migrationsstudier har pekat på leder den här typen av särslagstiftningar och amnestier till att man undergräver hela den reglerade invandringen och allvarligt försvårar återvändandearbetet, där Sverige redan brister.

Pallar Socialdemokraterna trycket? Man har aldrig gjort det tidigare utan har gett efter. Min fråga är alltså helt enkelt: Kan Socialdemokraterna i denna kammare lova att det inte blir några förändringar av gymnasielagen den här gången?

Anf. 42 CARINA OHLSSON (S) replik:

Fru talman! Principerna för den migrationspolitik som Socialdemokraterna står för tog jag upp i talarstolen. För oss är asylrätten oerhört viktig. Jag kan också lägga till något som jag inte sa i talarstolen men som vi står för, nämligen att vi ska ha en reglerad invandring. Det är sådant som vi alltid har stått för.

Vid de förändringar som gjordes efter 2015 var det ganska mycket tryck både från organisationer och från andra, men de skedde i alla fall och röstades igenom här i riksdagen. Så nog pallar vi för ganska hårt tryck. Dessa förändringar gjordes ju utifrån den regering som hade varit tidigare – på tal om att palla trycket.

Många ensamkommande barn och ungdomar hade fått vänta väldigt länge på att få sin sak prövad. När den sedan prövades var det, precis som Maria Malmer Stenergard säger, många som inte fick rätt till asyl. Då fick de också, med hänvisning till att hade väntat så länge, möjlighet att få stanna för studier och eventuellt arbete. Det är det som vi står fast vid.

Anf. 43 MARIA MALMER STENERGÅRD (M) replik:

Fru talman! Jag är inte helt säker på att jag tycker att det var ett alldeles glasklart svar. Man säger att man alltid har stått upp för en reglerad invandring. Samtidigt medger man att man har gett efter för trycket och drivit igenom särregleringar som riskerar och bevisligen undergräver hela den reglerade invandringen.

Jag motser egentligen ett klart och tydligt svar – ja eller nej: Kommer man att genomföra lättnader i gymnasielagen?

Anf. 44 CARINA OHLSSON (S) replik:

Fru talman! De undantag som gjordes för dem som inte hade beviljats asylrätt fanns i två gymnasielagar. Jag antar att Maria Malmer Stenergård menar den senaste, som gjort att man får uppehållstillstånd för studier och också ska få möjlighet att få ett arbete. Det är den som ska gälla, inte någon allmän amnesti eller så. Det är det svar jag ger nu.

Anf. 45 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Migration, asylpolitik och arbetskraftsinvandring är frågor som väcker mycket känslor. I de tre betänkanden som vi nu debatterar behandlas sammanlagt mer än 240 yrkanden från allmänna motionstiden, om alltifrån EU-nivå till processfrågor och uppehållstillståndens utformning. Detta är oerhört viktiga frågor, inte minst för många som är direkt berörda. För många är det direkt livsavgörande hur regelverken ser ut.

I somras tillsattes en kommitté för att se över hur den långsiktiga migrationspolitiken i Sverige ska utformas. Att utredningen tillsattes var en av punkterna i januariavtalet mellan Miljöpartiet, Socialdemokraterna, Liberalerna och Centerpartiet. Utredningen har arbetat under hösten och håller på också nu under våren. Senast i augusti ska ett betänkande läggas fram.

Från Miljöpartiets sida har vi varit tydliga med våra ingångar i detta arbete. Vi är måna om att en ny human skyddsgrund kommer på plats, så att exempelvis svårt sjuka äldre utan ordnat mottagande i ursprungslandet eller barn som har stark anknytning till Sverige ska kunna få fortsätta att leva sina liv här.

I Sverige fanns tidigare möjligheten att stanna av ömmande skäl. Jag möts ofta av desperata människor som ringer eller skriver, eller som man träffar när det inte pågår en pandemi, och berättar om barn i deras närhet som ska utvisas, barn som har tillbringat större delen av eller till och med hela sina liv i Sverige.

Ett exempel är en familj i Sundsvall som jag har haft kontakt med de senaste veckorna. De har tre barn, två, tio och tolv år gamla, och skulle utvisas – föräldrarna dessutom till olika länder – trots att alla barnen är födda och uppvuxna i Sverige. Det är inte rimligt, och därför behövs en human skyddsgrund som ser till barnens bästa.

Fru talman! En annan del som är viktig i kommitténs arbete är reglerna för familjeåterförening. Rätten till familjeliv är en basal rättighet. Att inte få leva med sina barn eller med sin partner är något som ingen borde behöva utstå. Sverige ska inte splittra familjer. Familjer borde få leva tillsammans. Reglerna måste möjliggöra detta för såväl flyktingar som alternativt skyddsbehövande.

Fru talman! Gymnasielagen och frågan om de ensamkommande är en fråga som har funnits i den politiska debatten i flera år. Den nya gymnasielagen röstades igenom 2018 av fyra partier. Sina brister till trots gav den en chans för omkring 8 000 personer att få stanna i Sverige. Det handlar om unga människor som går i skolan och som får möjlighet till permanent uppehållstillstånd om de får ett arbete efter avklarad skolgång.

Nu har corona kommit och ändrat förutsättningarna. Det är mer än rimligt att göra förändringar när förutsättningarna förändras i grunden på ett sätt som ingen kunde föreställa sig för bara en kort tid sedan.

Fru talman! Arbetskraftsinvandring är en annan fråga som har varit i fokus och som många diskussioner har handlat om under riksdagsåret. Det tillsattes en utredning i januari. Det har också tagits initiativ i socialförsäkringsutskottet och gjorts justeringar i direktivet som bland annat går ut på att sätta stopp för kompetensutvisningar men också på att arbetsgivare som utnyttjar människor ska förhindras att göra det.

I grunden ska vi värna ett regelverk som gör det möjligt för människor att komma hit och arbeta i Sverige och bidra både till sig själva och till vårt land men med villkor som är sjysta.

Fru talman! Många i vårt land är oroade över utvecklingen när det gäller att rasismen växer, att diskrimineringen ökar, att människor som borde ha fått stanna inte får det och att EU inte lyckas komma överens om att samarbeta och hjälpas åt när nöden egentligen kräver det. Det finns en oro för att vi blir ett kallare land och att vår del av världen blir det. Jag känner också en sådan oro. Men vilken väg vi väljer är inte förutbestämt utan beror på politiska beslut.

Fru talman! Det här är dagens fjärde debatt för mig. Det är den sista för dagen för mig, men det är också sista gången som jag står i riksdagens talarstol för det här året. Från och med måndag kommer jag att läsa färre betänkanden och rapporter och fler böcker om Greta Gris. Jag kommer att vara föräldraledig och lägga fokus på min dotter. Men tiden går fort, och jag kommer snart att vara tillbaka. Miljöpartiet kommer att fortsätta att driva de här frågorna lika ihärdigt och med samma frenesi som nu.

Fram till dess vill jag tacka såväl talmanspresidiet som mot- och meddebattörer och alla riksdagskollegor.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 46 MARIA MALMER STENERGÅRD (M) replik:

Fru talman! I min förra replik till Socialdemokraterna tog jag upp gymnasielagen och vad den har lett till. Den har lett till att vi har undergrävt den reglerade invandringen. Delmi pekar på att den typen av särslagstiftning leder till att vi exempelvis försvårar återvändandearbetet på ett allvarligt sätt. Det är väldigt få av ungdomarna som omfattas av lagen som klarar av att leva upp till kraven. Hittills har 21 beviljats uppehållstillstånd. För de allra flesta blir det en lång utvisning under vilken man kastas mellan hopp och förtvivlan.

Jag hoppas innerligt, och det tror jag har framgått, att vi nu inte ska göra ytterligare justeringar i gymnasielagen just för att det underminerar den reglerade invandringen.

Den fråga som jag skulle vilja ställa till Rasmus Ling är: Vilka förhandlingar pågår i regeringen om det här?

Anf. 47 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! I grunden ska vi inte ha ett regelverk med särlagstiftningar, men vid vissa tillfällen händer saker utöver det vanliga som gör att det är befogat. Gymnasielagen kom till för att en stor grupp inte fick sin sak prövad innan de hann fylla 18 år. Det var på grund av omständigheter som de inte kunde rå över. Det blev långa handläggningstider på Migrationsverket, och ska vi ha en rättssäkerhet måste alla kunna få en prövning enligt de villkor som gäller när man kommer. Därför var det befogat med gymnasielagen.

Nu har förutsättningarna ändrats igen på ett sådant sätt som varken jag eller Maria Malmer Stenergard ens i våra vildaste fantasier, eller mardrömmar, hade kunnat föreställa oss för bara ett par månader sedan. Exceptionella åtgärder vidtas på alla möjliga områden, och Moderaterna vill lägga fram 100 miljarder i månaden. Åtgärder på en sådan nivå hade aldrig kunnat vara fallet om vi inte hade haft en sådan här exceptionell kris. Det gör att vi måste se över detta. Från Miljöpartiets sida – jag har noterat att det också är fler partier som vill göra förändringar – kommer vi att driva på det här så att regelverket förändras så att de som omfattas av gymnasielagen får möjlighet att stanna kvar.

Anf. 48 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik:

Fru talman! Jag instämmer naturligtvis i att det är problematiskt att de drabbades av så långa handläggningstider. Det är väldigt viktigt att vi i asylprocessen har rimliga handläggningstider. Men att det blev så långa handläggningstider var ju för att vi hade en helt ohållbar invandring. Om Miljöpartiet helt ensamt fick bestämma skulle vi fortsätta att ha en ohållbar invandring med extremt höga nivåer som vi inte mäktar med, och då hamnar vi återigen i sådana här situationer. Gång på gång hittar Miljöpartiet skäl att kräva olika amnestier och särregleringar. Det är inte hållbart på sikt för den reglerade invandringen.

Nu säger man att förutsättningarna har ändrats igen på grund av covid-19. Jag instämmer i det. Det är otroligt många som kommer att drabbas väldigt hårt av arbetslöshet. De kommer att ha svårt att få jobb. Men ett av problemen med lagen som Miljöpartiet drev igenom är just att konjunkturförändringar kan påverka väldigt mycket för människors möjlighet att stanna. Det är i sig orimligt, men vi kan inte ha en situation där vi ändrar vår invandringspolitik efter hur konjunkturen förändras, även om jag håller med om att det är en extrem situation.

Jag noterar också att Miljöpartiet krävde amnesti långt innan covid-19 slog till.

Men nu ska jag inte gräla mer med Rasmus Ling. Det har jag gjort tillräckligt mycket under det senaste året, men alltid med en väldigt trevlig ton från Rasmus. Jag vill ta det här tillfället i akt att önska en riktigt härlig föräldraledighet. Det kommer kanske att bli den bästa tiden i ditt liv – det är jag ganska övertygad om.

Jag ser fram emot att jobba med dig igen, Rasmus Ling, när du är tillbaka. Stort tack!

Anf. 49 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Redan när gymnasielagen kom till och redan i den första versionen och alltså inte i den nya gymnasielagen kallades det här amnesti

av många som inte ville ha den. Det var ingen amnesti då, utan det skulle vara en enskild prövning. Det vi har sagt är att vi vill ha ett förändrat regelverk som gör att man får en ärlig chans utifrån de nya förutsättningar som faktiskt gäller.

Även från Miljöpartiets sida vill vi ha en hållbar, reglerad migrationspolitik, men den skiljer sig naturligtvis markant från den som Moderaterna och Maria Malmer Stenergård vill se. Det här är en fråga som vi har diskuterat inte bara i kammaren utan också vid en lång rad tillfällen tidigare.

Jag får också från min sida tacka för de debatter som vi har haft och tacka för lyckönskningarna. Vem vet, vi kanske springer på varandra i nordöstra Skåne vid något tillfälle i sommar eller under hösten.

Anf. 50 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Jag har följt debatten de senaste veckorna och noterar att det som Rasmus Ling och Miljöpartiet säger är att de vill ändra de jobbkrav som gäller i gymnasielagens sista fas. Enligt § 16 och § 17 i gymnasielagen ska en person få uppehållstillstånd i sex månader för att söka jobb. I nästa paragraf finns beskrivet vilken typ av jobb det kan gälla. Nu säger Miljöpartiet att de sex månaderna i stället borde bli tolv och att man borde lätta upp kraven på vilken typ av jobb det gäller.

Fru talman! Det som förvånar mig lite är att Miljöpartiet ju har varit med och skrivit lagen. Det här är ingenting som har dykt upp alldeles nyss. Att lätta upp vilken typ av anställning det kan handla om förde till exempel Unicef fram i sitt remissyttrande när den första gymnasielagen skrevs. I propositionen skrev då regeringen, där Miljöpartiet ingick, precis som nu, uttryckligen: "Det bedöms inte nödvändigt att se över eventuella lättnader i anställningsform för de ungdomar som omfattas av förslaget."

Det här är inte en fråga som har dykt upp på grund av pandemin. Miljöpartiet måste väl ändå bära något slags ansvar för det de har satt sin signatur på i den propositionen. Det förefaller märkligt att de nu hux flux kommer och kräver något helt annat. Det här har varit känt i flera år.

Anf. 51 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Miljöpartiet tar fullt ansvar för det vi lägger fram. Men man ska inte tro att det här är något som har varit upp till oss att bestämma på egen hand. Vi har förhandlat om den här frågan när vi har lagt fram den. Miljöpartiet har varit tydliga med att vi helst hade sett en annan utformning. Men det här var den vi fick till, och vi var glada att vi kom så pass långt.

Även om vi i det här läget och i andra lägen förhandlar fram produkter kommer vi att fortsätta driva vår politik. Det har jag noterat att även Liberalerna gör på andra områden. Det är inte förvånande, utan det är precis så det fungerar.

Det stämmer att regelverket har varit känt hela tiden. Men den situation vi har nu har förändrat förutsättningarna i grunden. Nu har vi ändrat reglerna retroaktivt för a-kassan. Man skulle kunna ha inställningen att alla har vetat om att de kan bli av med jobbet och därför borde ha varit med i a-kassan. När en sådan här situation uppstår tycker jag inte att det är ett rimligt förhållningssätt. Det är väldigt bra att vi har gjort det och att vi har en retroaktivitet.

Man måste dock kunna göra det också på andra områden. Det gäller till exempel gymnasielagen. Det gäller även arbetskraftsinvandring, där det kan behöva göras justeringar för att inte företag och arbetstagare ska drabbas av orimliga konsekvenser.

Anf. 52 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Det här gäller även Centerpartiet. Det är inte de som har repliken, men det är precis samma sak där. De kräver saker trots att de själva förhandlade fram något helt annat för flera år sedan, fullt medvetna om – det är kärnan i det här – att gruppen som berörs av gymnasielagen kom ju även med en stark konjunktur att ha en väldigt svag position på den svenska arbetsmarknaden.

Det berör den andra delen i detta, nämligen längden på uppehållstillstånden. Även här har Miljöpartiet förhandlat fram och drivit igenom en lagstiftning som är glasklar. Det är sex månader som gäller för att söka jobb, och klockan börjar ticka från att examensbeviset är utfärdat. Men nu går Miljöpartiet ut och säger: Nej, det borde vara tolv månader i stället.

Det är precis samma sak här; det här är ingenting som har dykt upp nu. Miljöpartiet använder den situation och den kris som nu råder för att försöka få igenom saker som de förhandlade bort tre år tidigare och som de uppenbarligen inte vill stå för. Det är bekymmersamt att de inte tar ansvar för det som de har drivit igenom.

Därtill finns en stor risk om man, som Rasmus Ling argumenterar för, lättar upp kraven på vilken typ av jobb som ska räcka för att få permanent uppehållstillstånd. Säg att man tillåter provanställningar! Då kan arbetsgivaren säga upp personen direkt. Personen får en provanställning, och det ska leda till ett uppehållstillstånd. Plötsligt dras anställningen in. Då har personen fått uppehållstillstånd och blir kanske arbetslös igen. Samma sak gäller med tillfällig, subventionerad anställning och så vidare.

Det öppnar för en risk för handel med anställningskontrakt och annat. Det skulle tyvärr sätta de här killarna i ytterligare en oerhört svår situation.

Anf. 53 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Fredrik Malm argumenterar i den här debatten som om coronapandemin inte har hänt, som om pandemin som världen över har stängt ned samhällen och totalt vänt upp och ned på tillvaron inte finns.

Vi har gjort en lång rad överenskommelser mellan våra partier och de andra partierna i januarikonstellationen. Det är förändringar som vi hade fnyst och skrattat åt i höstas. Det fanns över huvud taget inte på kartan att det skulle hända. Men det har hänt. De här förändringarna har skett. Den här sjukdomen är spridd runt om i världen. Att det får konsekvenser även för dem som omfattas av gymnasielagen är helt naturligt och något som vi borde göra någonting åt.

Förändringar har skett på en lång rad andra områden. Jag har inte hört Fredrik Malm uttrycka att det skulle vara orimligt att gå in med massiva stöd till företag och arbetstagare som har drabbats. Om han ska vara konsekvent, fru talman, måste han se att det får påverkan även när det gäller detta.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 11 Civila samhället inklusive idrott och folkbildning

Kulturutskottets betänkande 2019/20:KrU8
Civila samhället inklusive idrott och folkbildning
föredrogs.

Anf. 54 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Moderaternas reservation nr 2. Vi står naturligtvis bakom även vårt särskilda yttrande.

Ett starkt Sverige behöver såväl den offentliga verksamheten som näringslivet och frivilliga gemenskaper. Inte minst i denna tid med coronapandemin påminns vi om att civilsamhället är av stor betydelse för sammanhållningen och demokratin.

Civilsamhällets organisationer och dess medlemmar spelar en konkret roll på olika sätt. Volontärskapet är starkt i vårt land. Vi är många som tar oss tid och är delaktiga på olika sätt i olika organisationer för att hjälpa till i samhället när det behövs. Själv är jag aktiv i civilförsvaret i Flens kommun och hjälper till med att köra ut matkassar till personer i riskgrupper.

Det här är krafter som behövs men som inte ska detaljstyras av politiker och myndigheter. Civilsamhällets organisationer ska bygga på enskilda människors frivilliga engagemang. Politikens uppgift är att bidra till goda förutsättningar för ett självständigt civilsamhälle, inte att begränsa eller detaljstyra.

Fru talman! Det goda samhället skapar vi tillsammans. Moderaterna anser att en del av svaren på de utmaningar som vi ser i dagens samhälle finns i ett fördjupat och förbättrat samarbete mellan skola, sjukvård, socialtjänst, äldreomsorg, kultur, idrott och civilsamhälle. Här finns stora möjligheter att använda sig av varandras kunskap och engagemang. Det kräver dock tydliga politiska signaler om att detta är ett prioriterat och viktigt arbete.

Idéburet offentligt partnerskap, IOP, är en partnerskapsrelation mellan den idéburna och den offentliga sektorn. När en offentlig instans och en idéburen organisation ingår ett partnerskap definierar de tillsammans en samhällsutmaning.

Moderaterna anser att IOP är en väg mot ett fördjupat samarbete mellan det ideella och det offentliga. IOP i sin nuvarande form har funnits i ett antal år, och regeringen bör därför utvärdera detta arbete och komma med förslag till ytterligare fördjupning av samarbetet.

Fru talman! Statens stöd till det civila samhället är viktigt och bör fortsätta. För att stödet ska uppfattas som legitimt måste dock systemet vara transparent. Kriterierna för att erhålla stöd och hur det ska användas ska vara tydliga. Skattepengar ska aldrig betalas ut till organisationer som inte delar det svenska samhällets grundläggande demokratiska värderingar. Vi vill säkerställa att offentliga medel inte tilldelas verksamheter som riskerar att främja eller stödja radikaliserings, hedersförtryck eller våldsbejakande extremism. Lagstiftning, regelverk och arbetssätt bör ses över i den mån det är nödvändigt för att säkerställa att stöd till civilsamhället används på ett ändamålsenligt sätt.

Fru talman! Idrott är mer än idrottsutövande. I föreningar fostras hundratusentals barn och unga av ideellt engagerade vuxna ledare. Barn- och ungdomsidrotten är en viktig del av vår folkhälsa men också en väsentlig

brobyggare för social inkludering. Moderaterna vill utforma en idrotts- och fritidspolitik som når alla barn och ungdomar. Forskning pekar på att fysisk aktivitet leder till att elever presterar bättre i alla skolämnen.

Det finns tyvärr också en baksida inom idrotten. Bruket av illegala hormonpreparat bland företrädesvis unga vuxna som tränar i styrketräning och kampsport har ökat under de senaste decennierna. Samtidigt är antalet svenska elitidrottare som fälls för fusk genom dopning mycket litet. Dopning har därmed gått från att vara ett idrottsproblem till att bli ett allvarligt samhällsproblem.

Antidopningsarbetet i Sverige sker dock alljämt inom Riksidrottsförbundet. Detta är i en internationell kontext unikt. Därför driver vi sedan lång tid tillbaka förslaget att arbetet mot illegalt bruk av hormonpreparat flyttas till en fristående antidopningsenhet. Det är därför bra att Riksidrottsstyrelsen har beslutat att ta nästa steg i att realisera en fristående svensk antidopingorganisation som är helt i linje med nya världsantidopningskoden. Detta kommer vi i Moderaterna att fortsätta bevaka.

Fru talman! Idrotten är inte bara till för barn och unga. Med stigande ålder blir motion allt viktigare. Ensamhet bland äldre är ett samhällsproblem. Även här kan idrotten erbjuda social gemenskap. Fysisk aktivitet är en av de viktigaste faktorerna för att hålla sig frisk. Att motivera äldre människor att träna regelbundet är viktigt ur både ett mänskligt och ett samhällsekonomiskt perspektiv. Allt fler lever allt längre. Detta är en stor framgång för samhället i stort, och det skapar nya möjligheter. Men det ställer också delvis nya krav på samhället. Också här kan civilsamhällets organisationer vara en bra samarbetspartner. Redan i dag står ofta fysisk aktivitet på programmet på många pensionärsföreningars agenda.

Fru talman! Det goda samhället skapar vi tillsammans.

I detta anförande instämde Viktor Wärnick (M).

Anf. 55 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Fru talman! I dag debatterar vi idrott, det civila samhället och folkbildning, som utgör tre stora block inom kulturpolitiken. De har många egenskaper gemensamt, inte minst i dessa tider. Civilsamhället hjälper till med läxor och matinköp. Idrotten bidrar med gemenskap och folkhälsa. Folkbildning möjliggör för fler att hjälpa till inom vården.

Detta betänkande är ovanligt stort, och det är omöjligt att debattera hela innehållet och alla reservationer som vi har. Jag kommer därför att tala övergripande om vår syn på civilsamhälle, idrott och folkbildning.

Till att börja med yrkar jag bifall till reservation 14 om idrottsanläggningar.

I dessa coronatider märks det tydligt hur mycket socialt umgänge och inte minst fysisk aktivitet betyder för oss. Idrotten har alltid varit en stor del av mitt liv, redan från tidig ålder. När nu idrotten brottas med utmaningen att vi ska isolera oss hittar vi nya sätt att röra på oss. Digitala träningspass som utförs i vardagsrummet i stället för gruppträning på gymmet har för många blivit en ny rutin. Utomhusgym och utomhusträning i närmaste park har ersatt inomhusträning på gym. Vi har tvingats ställa om vårt sätt att träna, men det har visat sig gå hyfsat bra.

Den 20 mars lovade regeringen tillsammans med utskottets ordförande 500 miljoner kronor som skulle komma idrotten till del till följd av effek-

terna av coronaviruset. Det tog lång tid innan principerna om hur medlen skulle fördelas och vem som skulle göra det. Nu finns dock detta på plats.

Det finns nog ingen som ifrågasätter idrottens roll och viktiga arbete. Det man däremot kan ifrågasätta är regeringens brist på dialog med oppositionspartierna i kristider som dessa. Vem och vad som ska få direktstöd och hur det ska ske är en dialog som vi gärna hade deltagit i. Så blev dock inte fallet, vilket vi beklagar.

Fru talman! Idrotten står inför en del utmaningar när vi har lämnat coronakrisen bakom oss. Många av de idrottsanläggningar som används är i stort behov av renovering. Det är i regel kommunerna som ansvarar för idrottsanläggningarna, och vi vet att kommunerna inte har råd att prioritera renoveringar av redan fungerande idrottshallar även om de är i mycket dåligt skick.

I Danmark har man löst problemet med en lokal- och anläggningsfond. Det är en fond från vilken man söker pengar eller medel för en renovering, och man kan få stöd till en del av renoveringskostnaden. Fonden bidrar även med arkitekt hjälp. Den kan hjälpa till med moderna lösningar för att befintlig lokal ska kunna erbjuda fler innovativa rörelseplatser.

Utskottet besökte fonden förra året för att inhämta inspiration. Jag beklagar verkligen att inte fler partier tyckte att detta kan vara en öppning och en möjlighet för kommunerna att renovera fler idrottsanläggningar här i Sverige.

Fru talman! Fysisk och psykisk ohälsa kan vi motverka genom rörelse och umgänge. Jag hoppas att idrottsrörelsen snabbt kan återgå till normal verksamhet med tävlingar, träningskollon, tränarutbildningar med mera så fort pandemin är över.

Civilsamhället visar sin bästa sida under kriser. Vi hjälper varandra och dem som isolerar sig. Grupper bildas för att erbjuda matinköp eller producera skyddsutrustning. Det civila arbetet blir en självklarhet när samhället skriker efter hjälp. Det har vi sett flera exempel på, och insatserna går i dag, med hjälp av sociala medier, väldigt snabbt att samla ihop.

Utan den ideella kraftsamling som nu visar sig hade vi haft mycket svårare att möta den här krisen. Utan det civila samhället hade vi inte haft föreningar som ställer upp med hjälp till de mest behövande.

Civilsamhället har enligt Sverigedemokraterna många kvaliteter som är viktiga för att bygga ett gott samhälle. De insatser som enskilda personer och olika föreningar inom civilsamhället gör kan bidra till att stärka det sociala kapitalet i samhället som helhet, samtidigt som dessa också kan ha stor betydelse för exempelvis kunskapsutveckling, folkhälsa, demokrati och kulturarvets bevarande.

En viktig faktor för att allmänhetens stöd för offentligfinansierat stöd till det civila samhället ska kunna upprätthållas är att detta stöd fördelas på ett ansvarsfullt sätt. Mottagare av sådant stöd ska uppfylla vissa minimikrav på kvalitet och samhällsnyttigt innehåll. Allt annat är att visa bristande respekt för demokratin och skattebetalarnas pengar.

Fru talman! Vi har folkbildningen att tacka för mycket när det gäller demokratiseringsprocessen i vårt land. Under dess tidiga år hade folkbildningen en avgörande betydelse för de mindre välbärgades chanser att nå bildning och personlig utveckling, vilket i sin tur var en viktig grund för den fortsatta demokratiseringsprocessen. Som ett komplement till det offentliga utbildningsalternativ och som en väg till social gemenskap samt

spridare av lusten att lära har folkbildningen även i dag en viktig roll i vårt samhälle.

För att få stöd i dag måste man ha en samverkan med en folkbildningsaktör. Det har därför varit svårt för små aktörer och rörelser att kunna ta del av de medel som finns att ansöka om för att utöka sin verksamhet. Systemet har inte varit välfungerande. I det system som har gällt har folkbildningsaktörerna kunnat vägra vara fadder och därmed se till att nya aktörer inte kunnat komma in och få del av de statliga anslagen.

Vi som parti har uppmärksammat och påpekat det här. Vi motionerade även om en förändring på området i vår kommittémotion om folkbildningsfrågor i höstas. I höstas presenterade Folkbildningsrådets styrelse att man ändrar om systemet genom att ta bort kravet på samverkan med befintlig statsbidragsmottagare och i stället införa en försöksperiod på tre år.

Det här visar värdet av oss som oppositionsparti – vi kan vara med och säkra att bidragsgivning och system kring Folkbildningsrådet är välfungerande, så att medborgarna kan ha hög tillit till dem.

Anf. 56 PETER HELANDER (C):

Fru talman! Jag står förstas bakom Centerpartiets samtliga reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 6.

I dessa tider av kris orsakad av corona och covid-19 känns det speciellt att stå här och diskutera detta betänkande. Men betänkandet, som handlar om det civila samhället inklusive idrott och folkbildning, visar sig innehålla många viktiga delar om hur samhället ska kunna fungera under och efter en kris.

Varje människa måste kunna bidra efter egen förmåga och få förutsättningar att vara delaktig i samhällslivet. Civilsamhället är ofta snabbt på plats när det uppstår behov av organiserat samarbete mellan människor. För att ge civilsamhället bättre förutsättningar anser Centerpartiet att det bör utredas hur avdragsrätten för gåvor till ideella organisationer kan breddas.

När en idéburen organisation vill samarbeta med det offentliga för att göra samhällsinsatser uppstår ibland svårigheter som beror på att det inte finns tydliga modeller, likt upphandlingsreglerna, att använda. Det kan finnas oklarheter om olika juridiska upplägg, vilket kan göra att samarbetet riskerar att inte bli av. Därför vill vi i Centerpartiet utveckla modeller för ett sådant partnerskap mellan idéburna organisationer och det offentliga. Då ges möjligheter för fler samarbeten att komma till stånd.

Det finns också områden som av tradition varit föreningsdrivna verksamheter men som har fått nya aktörer i form av entreprenörer. Det kan till exempel handla om återvinning av produkter eller sportarrangemang. Det har gjorts att det har uppstått en marknad där det tidigare inte funnits någon. Detta skapar svårigheter för dem som arbetar ideellt, till exempel när myndigheter kräver marknadshyra för att låta en förening utnyttja mark. Detta riskerar också att urholka föreningsrätten. För oss leder det här till att det är dags för en föreningsrättsutredning med syftet att tydliggöra och stärka civilsamhällets särart och skapa rimliga regelverk för verksamheterna. I den bör till exempel frågan om att utvidga regeln om halvt prisbasbelopp, som i dag gäller för idrottsföreningar, till att också gälla övriga allmännyttiga föreningar ingå.

Prot. 2019/20:114

29 april

*Civila samhället
inklusive idrott och
folkbildning*

Vi kan också se att det finns hinder i systemen för ökad integration. Vi vill alltid se till individen, oavsett om det är så att en person troligen kommer att få stanna i Sverige eller inte. Vi vill att den enskilda människan ska få utvecklas genom bland annat samröre med det civila samhället. Det handlar om bildning och inte bara utbildning.

Centerpartiet vill förbättra möjligheterna för det civila samhället att göra samhällsinsatser. Ett sätt är bättre kunskap om de utmaningar som finns i samhället. Här kan det offentliga bli mycket bättre på att samarbeta med det civila samhället. Det måste också finnas tillgång till samlingslokaler till rimlig kostnad även i städer för att möjliggöra denna typ av aktiviteter. Därför behöver det offentliga på alla nivåer bli bättre på att tillgängliggöra sina lokaler för föreningslivet på tider som annars är outnyttjade.

De som ideellt bidrar till samhället med sitt engagemang måste ha goda förutsättningar för det. Det finns ett problem med projektbidrag på bekostnad av grundstöd till ideella organisationer. De gör att verksamheten blir svårstyrd, eftersom det behövs ett grundstöd för att kunna söka projekt och inte minst för att kunna utveckla sin verksamhet. För att stärka civilsamhällets möjligheter att vara mer snabbt och flexibelt och kunna ta sig an samhällets utmaningar vill vi se en ökad andel grundstöd i bidragen från det offentliga.

Fru talman! Vi som är här är intresserade av politik och vill förbättra samhället utifrån våra ideologier. Några av oss har också ett stort idrottsintresse. Ska vi vara ärliga är nog idrottsintresset större än det politiska intresset i landet under normala tider, men just nu kan det vara tvärtom.

Nu när all publik idrottsverksamhet ligger nere i hela världen märker många av oss hur viktig idrotten är både för åskådare och för utövare. Idrott har mycket att ge i form av hälsa, glädje och samvaro. Därför bör ett brett idrottsliv främjas i hela landet, så att både etablerade och nya sporter, även digitala, blir tillgängliga för fler.

För personer med funktionsnedsättning kan det ibland vara svårt att hitta en lämplig idrottsaktivitet. Parasport kan vara en väg in i fysisk aktivitet. Men det är långt ifrån alla ungdomar som har möjlighet att delta i den idrott som finns på orten eller i den idrott de brinner för. Har man en funktionsnedsättning kan man till exempel behöva färdtjänst för att komma till träningen. Man kan behöva en ledsagare för att kunna delta. Man kan behöva speciella hjälpmedel. Man kan också behöva en ledare som är kunnig i parasport.

Det är kommunerna som beviljar färdtjänst. Många godkänner inte detta. Inte heller godkänner man ledsagare eller inköp av hjälpmedel. Utbildning av ledare för parasport är något självklart, men det är också viktigt att komma ihåg att det här är något för kommunernas nämnder och styrelser för idrott att ta på allvar. Det finns, med andra ord, flera saker som måste förbättras och förändras. Alla barn behöver aktiveras, och personer med olika funktionsnedsättningar behöver det mer än andra. För dessa ungdomar finns oöverstigliga hinder som samhället bär ett ansvar för att undanröja.

Fru talman! På senare tid har flera domstolsprövningar av buller lett till försämrade möjligheter för idrotten. Det grundar sig i Naturvårdsverkets allmänna råd kring buller, där buller från idrottsanläggningar i dag

jämställs med industribuller. Då ska man egentligen fundera: Är det buller när barn leker?

För idrott gäller en gräns på 45 decibel, för vägbuller en gräns på 55 decibel. Vägen bredvid idrottsplatsen får alltså bullra mer än vad barnen gör. Detta har medfört att vissa idrottsanläggningar redan har fått inskränkningar i verksamheten och att fler anläggningar hotas av samma sak. Det är också högre krav för motorbanor än för till exempel väg- och flygtrafiken, vilket innebär att vägen till motorbanan får bullra mer än själva motorbanan.

Idrottens betydelse för såväl enskilda människor som samhället är ovärderlig. Därför behöver Naturvårdsverket få i uppdrag att se över de allmänna råden om buller kopplade till motorbanor och de idrottsanläggningar som i dag lyder under definitionen industribuller. Syftet ska förstas vara att underlätta för verksamheten som bedrivs där.

Idrott är bra för både det fysiska och det psykiska välbefinnandet. Därför är det bland annat viktigt att ta reda på varför flickor slutar idrotta så tidigt. Vi vill att det tillsätts en utredning som tar fram förslag till lösningar på att flickor slutar så tidigt samt att Riksidrottsförbundet får ett tydligt uppdrag att uppnå jämställdhet även inom svensk idrott. Även den befintliga skattelagstiftningen, som i dag gör det dyrare och svårare att sponsra damidrott än herridrott, bör ses över i detta sammanhang.

Närhet till idrott och friluftsliv är viktigt för att fler ska ha möjlighet att vara aktiva. Det kan handla om bland annat närhet till idrottsplatser eller tillgång till skidspår i ett närliggande naturområde. Det behöver på många håll också tas ökad hänsyn till behovet av idrottsytor i stadsplaneringen. Då kommer vi tillbaka till det här med buller. Läger man en idrottsyta inne i staden bullrar den för mycket, och så måste man stänga ned den.

Fru talman! Kontakter med andra och bildning är centralt för att kunna orientera sig, forma självständiga uppfattningar och aktivt delta i samhället. Här spelar civilsamhällets alla delar en viktig roll. Ett exempel är folkbildningen, där vi skapar rum för reflektion och gemensamt får djupare kunskap om vår värld.

Bildning vidgar våra vyer och gör oss friare. Samhället berikas när goda möjligheter finns för människor att gå samman och lära sig mer om något ämne gemensamt. Här bidrar folkbildningen med en struktur som understöder bredd i bildningsverksamheten. Denna verksamhet fyller en viktig funktion i samhället och kan inte ersättas av utbildningar som arrangeras av det offentliga eller utbildningsföretag.

Anf. 57 VASILIKI TSOUPLAKI (V):

Fru talman! Den här debatten ska handla om en bred palett av frågor inom idrott, civilsamhälle och folkbildning. Tyvärr är det inte riktigt möjligt att hinna fördjupa sig i alla de delarna. Mitt fokus i dag kommer att bli idrotten, där vi har flera förslag med i betänkandet.

Idrottssverige står inte stilla men näst intill. Tävlingsverksamheten är inställd för vuxna, och träning kan inte genomföras på samma sätt som tidigare. Samtidigt behöver vi mer än någonsin komma ut och röra på oss. Alla barn och ungdomar behöver sina rutiner och möten med kompisar.

Vi vet att risken nu är stor att många kommer att drabbas av ohälsa i det här läget, och där kan verkligen idrotten göra skillnad. Tyvärr har före-

Prot. 2019/20:114

29 april

*Civila samhället
inklusive idrott och
folkbildning*

ningarna tappat sponsorer när företagen har försämrad ekonomi, och många förlorar sina intäkter när de inte kan sälja matchbiljetter och måste ställa in ungdomscuper. De 500 miljoner som nu ska fördelas är ett välkommet tillskott. Men det måste också till insatser från kommunal nivå för till exempel hyror för planer och hallar.

För Vänsterpartiet är det centralt att det finns goda möjligheter till idrottande för människor i alla åldrar, oavsett bakgrund och ekonomiska förhållanden. Det handlar om rätten till en god hälsa och en meningsfull fritid och möjlighet att få ett socialt sammanhang.

Det handlar om en bred palett av insatser som behövs för att skapa de bästa förutsättningarna för människor att leva ett aktivt liv. Vi menar att plats för idrott och rörelse måste finnas med som en viktig komponent i samhällsplaneringen och har tidigare under mandatperioden motionerat om förändringar i plan- och bygglagen för att detta ska bli verklighet.

Föreningslivet behöver i ett tidigt skede få lämna synpunkter när nya bostadsområden ska planeras. I en rapport från SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, 2014 visade det sig att antalet idrottsanläggningar har varit relativt konstant de senaste 25 åren medan befolkningen har ökat med över 1 miljon personer. Många av de hallar som byggdes på 80- och 90-talet har dessutom stora renoveringsbehov.

Riksidrottsförbundet sammanställde för några år sedan en rapport om läget i kommunerna. Det visade sig att nästan hälften av landets kommuner upplevde brist på träningsstider. Problemet fanns i både stora och små kommuner, och föreningarna uppgav att de inte kunde ta emot alla barn som var intresserade av att idrotta på grund av svårigheterna att få tillgång till träningsstider och träningsplats. Det är väldigt olyckligt när vi ser att stillasittandet ökar bland barn.

Utifrån de siffror som togs fram av Riksidrottsförbundet kunde vi också dra slutsatsen att kommuner och föreningar behöver göra satsningar för att få flickor att motionera mer eftersom de bara var hälften så aktiva som pojkarna. När nya idrottsytor ska planeras behöver en jämställdhetsanalys göras. Det ska vara självklart att ta reda på vilka aktiviteter tjejerna i kommunen vill ha.

Fru talman! För att komma till rätta med den här situationen vill Vänsterpartiet införa ett miljardstöd för idrottsanläggningarna. Med hjälp av statlig medfinansiering kan kommunerna investera i nybyggnation eller modernisering av en befintlig idrottsanläggning som motsvarar behovet i den enskilda kommunen, och förslaget fanns med i vår budget för i år.

Äldre är en annan grupp som ofta förbises när det gäller idrott. Just nu är det inte möjligt för dem över 70 år att delta i gruppträning. Men när vi så småningom kan återgå till mer normala förhållanden ser vi att regeringen behöver återkomma med förslag på hur äldres tillgång till idrott och fysisk aktivitet kan säkras i hela landet.

Forskningen visar att det är möjligt att bygga muskelmassa upp till 90 års ålder. Äldre som tränar aktivt på olika sätt mår bättre. Det handlar förstås inte bara muskelmassa utan fysisk aktivitet ger också rörlighet och balans. Det är något som väsentligt kan minska antalet fallolyckor bland äldre. Det är extra viktigt för kvinnor eftersom de riskerar att skadas i högre grad än män vid fallolyckor. Träning för äldre bidrar på så sätt både till en höjd livskvalitet och till minskade sjukvårdskostnader. Vi har tidigare motionerat om att avsätta särskilda pengar för äldres idrottande.

Fru talman! Vänsterpartiet ser också ett behov av att stärka möjligheterna till idrottande för personer med funktionsnedsättning. Var femte person mellan 16 och 29 år som har en funktionsnedsättning motionerar aldrig, enligt siffror från Statistiska centralbyrån. Det är dubbelt så höga siffror som för övriga i den åldern. Ohälsa är nästan tio gånger vanligare bland personer med funktionsnedsättning jämfört med befolkningen i övrigt, enligt Folkhälsomyndigheten. Det är väldigt allvarliga siffror som vi behöver ta till oss.

I dag finns en hel del hinder för att personer med olika funktionsnedsättningar ska få samma möjlighet till motion och idrottande som andra. Vi hörde här tidigare att Centerpartiets representant också nämnde en del av detta. Det kan handla om rent fysiska hinder i form av idrottsanläggningar som inte är anpassade. Det kan vara så att man bor på en mindre ort och det saknas organiserad föreningsidrott inom parasportgrenar.

Den försämrade rätten till assistans sätter käppar i hjulet för dem som behöver stöd för att kunna utöva sin sport, och för den som bor på ett särskilt boende kan det vara låg bemanning som skapar problem. Det kan också finnas en känsla av osäkerhet och utanförskap som gör att man inte vågar bege sig till föreningen och pröva på en idrott. Det behövs med andra ord insatser på flera olika områden och inblandning av såväl stat som kommun och föreningsliv för att komma till rätta med det.

Parasporten kan delas in i tre kategorier: sport för personer med rörelsehinder, för dem med synnedsättning och för dem med intellektuell funktionsnedsättning. I dag är det Riksidrottsförbundet som ansvarar för att fördela de statliga medlen till de olika specialidrottsförbunden. Traditionellt har parasporterna och därmed idrottare med funktionsnedsättning varit organiserade i ett eget förbund. Men sedan några år tillbaka finns en målsättning och ett arbete med att föra ut dessa idrotter till respektive idrottsförbund.

Den här utvecklingen leder förhoppningsvis till att parasporten tar mer plats och att fler föreningar engagerar sig för tillgänglighetsfrågor och gör plats för alla idrottsintresserade. Vi tycker att det skulle vara av intresse att utreda huruvida riktade bidrag från politisk nivå till parasporten kan vara en väg att stärka ställningen och öka incitamenten för fler föreningar att satsa för att i förlängningen få fler idrottsutövare inom parasporten.

Flera av sporterna är väldigt kostnadskrävande. Exempelvis kostar en rullstol specialbyggd för rugby runt 75 000 kronor. För den som är blind och behöver en ledsagare för till exempel skidåkning eller löpning blir det väldigt kostsamt. Färdtjänsten är ytterligare ett hinder och en kostnad. Vi vet också att familjer med barn med funktionsnedsättning dessutom har lägre inkomster än genomsnittsfamiljen. Allt det talar för att parasporten behöver en stärkt ekonomi.

Vi föreslår att regeringen ska utreda konsekvenser av och förutsättningar för att vi i den statliga anslagstilldelningen fastställer en bidragsnivå till parasporten. Jag yrkar bifall till min reservation 8.

Fru talman! Jag vill här på slutet också säga några ord om villkoren för civilsamhället. Jag tror att jag hinner med det. Det organiserade civilsamhället är en viktig del i samhällsbygget. Civilsamhällets organisationer bidrar i sin roll som röstbärare till att en mångfald av idéer och uppfattningar synliggörs och till att intressen och uppfattningar hos olika grupper i befolkningen företräds i offentligheten.

Civilsamhället har även en viktig roll i kristider då ideellt engagemang och medmänsklighet fungerar som en motvikt till polarisering och motsättningar. När kulturen, idrotten och näringslivet har fått stödpaket har tyvärr civilsamhället blivit bortglömt av regeringen. Jag hoppas att vi snart får se insatser för den här viktiga sektorn.

Anf. 58 PIA STEENSLAND (KD):

Fru talman! Det civila samhällets gemenskaper – föreningar, organisationer, trossamfund och sociala företag – spelar en stor och viktig roll för vårt samhälle. I kristider som den pågående coronapandemin blir detta särskilt tydligt. De offentliga åtgärder och rekommendationer som vidtagits för att minska smittspridningen av det nya coronaviruset har inneburit ökad isolering, ensamhet och risk för utsatthet men också risk för arbetslöshet. Ideella samtalslinjer som Bris och Mind har i spåren av pandemin sett en kraftig ökning av antalet samtal. Dessa samtalslinjer är ett ovärderligt stöd för många, och de måste värnas.

Det civila samhället påverkas, precis som näringslivet, negativt ekonomiskt under pandemin. Intäkterna till organisationerna minskar när exempelvis secondhandbutiker behöver stänga, när evenemang ställs in och när lägerverksamhet och lokaler kanske inte går att hyra ut. När evenemang som innebär folksamlingar ställs in minskar också möjligheten till pengainsamlingar och försäljning. Den ovissa tiden gör också att företag minskar sitt givande.

För att organisationer inom det civila samhället ska klara och överleva den pågående krisen föreslår Kristdemokraterna som enda parti ett omfattande krispaket inom detta område. Vi föreslår att gränsen för skattereduktion för gåvor höjs till 100 000 kronor för innevarande år. Vi föreslår att ett kostnadsstöd införs inte för bara företag utan också för ideella organisationer som har tappat intäkter. Vi ger riktade medel till Bris och Mind, och vi vill därtill att statliga lånegarantier ska gälla även för organisationer i det civila samhället.

Fru talman! Vi kristdemokrater står upp för det civila samhället alla dagar – inte bara i kristider. Det är därför vi i det aktuella betänkandet bland annat föreslår att lagrummet för idéburet offentligt partnerskap, så kallat IOP, måste förtydligas. IOP är en samverkansmodell mellan det offentliga och den idéburna sektorn med en social inriktning. Modellen funkar så att parterna identifierar ett samhällsproblem där den idéburna aktören har ett unikt angreppssätt i frågan som inte kan åstadkommas av någon annan, offentlig aktör. IOP har bland annat varit framgångsrikt för att motverka våld i nära relationer, för att minska hemlöshet och för att stärka integrationen av nyanlända.

Genom att förtydliga och klargöra juridiken kring IOP kopplat till exempelvis upphandling kan man sannolikt öka användandet av modellen. Vi kristdemokrater tror att det skulle bidra till att det civila samhället och det offentliga samverkar i större utsträckning för att hitta innovativa lösningar för att stödja människor i social utsatthet. Det vore värdefullt.

Fru talman! Jag och Kristdemokraterna står bakom samtliga våra reservationer i betänkandet, men jag yrkar bifall endast till vår reservation 18 under punkt 13, som handlar om dopningsfrågor.

Sverige har historiskt sett varit tongivande i antidopningsarbetet, inte minst genom Arne Ljungqvist, initiativtagare till och medgrundare av den

globala organisationen Wada, som arbetar för att hålla idrotten ren från dopning. Ett av de starkaste ställningstagandena i den så kallade Wada-koden är att varje lands antidopningsorganisation ska vara fristående och oberoende från den idrottsverksamhet som ska granskas.

Dessvärre är Sverige ett av få länder i världen där verksamheten ligger organisatoriskt direkt kopplad till landets riksidrottsförbund. Detta riskerar att skada den internationella trovärdigheten hos vårt antidopningsarbete. Det förhindrar också dopningskontroller på gym och i andra idrottsföreningar och förbund som inte är anslutna till Riksidrottsförbundet. Vi kristdemokrater anser därför att det är av yttersta vikt att Sveriges antidopningsverksamhet blir helt fristående från och organisatoriskt oberoende av Riksidrottsförbundet.

Jag blev därför väldigt glad när jag för bara drygt en vecka sedan läste ett pressmeddelande ifrån just Riksidrottsförbundet. Rubriken löd: "Tiden mogen för en fristående nationell antidopningsorganisation". Det är ett historiskt beslut, och jag hoppas nu att även regeringen kommer att stödja denna omorganisation och därtill ger Svensk Antidoping ett bredare folkhälsoförebyggande antidopningsuppdrag.

Fru talman! Jag hör ganska ofta av folk i allmänhet att det inte är så viktigt att ha ett starkt förebyggande antidopningsarbete. Motivet brukar vara att det är så få som använder exempelvis anabola steroider jämfört med hur många som missbrukar alkohol eller narkotika.

Men även om det är färre personer som brukar exempelvis anabola steroider än andra droger får man inte glömma bort att dessa preparat kan ge väldigt kraftiga biverkningar.

Jag försvarade min doktorsavhandling för snart 20 år sedan och kunde då i prekliniska studier visa att anabola steroider har kraftigt negativa effekter på såväl hjärnan som på beteendet. Vi kunde bland annat bekräfta det som tidigare hade varit anekdotiskt: kraftigt förhöjd aggressivitet, lynnighet och impulsivitet. De negativa effekterna på både hjärnan och beteendet satt i regel kvar lång tid efter avslutat behandling.

Det finns i stora drag tre olika grupper som använder dopningsmedel, och det krävs olika insatser för att minska användningen av dessa preparat i olika grupper. Det handlar om elitidrottare, om killar som tränar på gym och om personer i kriminella kretsar.

De som drabbas negativt av de kraftiga biverkningarna är inte minst de som lever nära de personer som missbrukar. Det kan exempelvis vara flickvänner som utan förvarning får en örfil eller åthutning för minsta lilla småsak. Det skapar såklart en stor otrygghet i relationen.

När det gäller grova våldsbrott kan det handa om en person som är påverkad av anabola steroider och som hugger en annan människa i bröstet med en kniv – inte 1 eller 2 gånger, utan 40 eller 60 gånger. Den normala spärr som borde träda in efter det första hugget är som bortblåst.

Det är otvetydigt viktigt att förebygga bruket av dopningspreparat och då även utanför elitidrotten. Det är nödvändigt att sprida kunskap om dopningspreparatens negativa effekter.

Vissa gymanläggningar kan vara en riskmiljö. I dag driver Stad- och Prodisnätverket ett ambitiöst och framgångsrikt antidopningsarbete med informationskampanjer och utbildning av personal på gym. Nätverket har dock svårt att nå ut till alla gym, och vi föreslår därför att man gör precis som i Danmark. Där är det obligatoriskt enligt lag att ha en väl synlig dekal

som anger om man samarbetar med en antidopningsorganisation eller inte. Det skulle sannolikt minska antalet personer som provar på och hamnar i ett missbruk av dopningspreparat. Det är jätteviktigt för personerna själva men också för anhöriga och för samhället i stort.

Anf. 59 AZADEH ROJHAN GUSTAFSSON (S):

Fru talman! Det känns surrealistiskt att debattera motioner som skrevs för flera månader sedan – när vi inte ens kunde föreställa oss hur världen över en natt skulle förändras i kampen mot en osynlig fiende.

Men samtidigt känns just denna debatt otroligt aktuell och relevant. I detta betänkande hanterar vi motioner som rör civilsamhället, idrotten och folkbildningen. Det är tre områden vilkas betydelse för vårt samhälle, och för det som gör det svenska samhället unikt, blir som tydligast i dessa prövande tider. Civilsamhället, idrotten och folkbildningen är folkrörelser som i över hundra år har bildat, organiserat och engagerat människor och hjälpt dem att växa.

Fru talman! Dessa verksamheter samlar miljontals svenskar dagligen. Idrottsorganisationerna har runt 3 miljoner medlemmar, folkbildningens olika kurser når över 1 miljon människor årligen och civilsamhällets 244 000 organisationer engagerar runt 53 procent av den svenska befolkningen. Dessa verksamheter är kittet för sammanhållningen i vårt land.

Genom att skapa forum för människor att mötas, idrotta ihop eller lära sig tillsammans har dessa verksamheter lärt oss betydelsen av gemenskap, samarbete och tillit. Det är egenskaper som i dessa dagar är av största vikt när tillit till våra myndigheter kan vara livsavgörande, när samarbete för att hjälpa våra medmänniskor i de nya vardagsproblemen är direkt nödvändigt och när vi behöver en gemenskap för att känna att vi ska klara detta tillsammans.

Civilsamhällets, idrottens och folkbildningens dagliga verksamheter har också fortsatt under krisen. De har inte ställt in; de har ställt om. De har ställt om för att bemöta den verklighet som råder just nu. Jag skulle kunna ägna hela mitt anförande åt att nämna exempel på allt fantastiskt som sker i dessa folkrörelser, men då skulle vi bli kvar här länge.

Jag stannar i stället vid att konstatera att varje gång vårt samhälle har ställts inför stora utmaningar har kraften i civilsamhället haft stor betydelse för hur vi klarar av utmaningarna och hur bra vi sedan återhämtar oss.

Därför, fru talman, har regeringens satsningar för att bemöta de akuta behoven inom idrotten och folkbildningen varit väldigt viktiga. 500 miljoner kronor kommer att tilldelas idrotten för att stödja de verksamheter som förlorar intäkter till följd av begränsningen av offentliga tillställningar. Det kommer att gå till föreningar som organiserar idrottsevenemang, cuper, motionslopp och matcher på elitnivå.

Regeringen har även beslutat att stödja folkbildningens aktörer för att de ska kunna hantera sina utgifter och kommer därför att betala ut bidraget till folkbildningen tidigare.

Med anledning av ett ökat utbildningsbehov hos vuxna kommer folkhögskolorna att tillföras 76 miljoner kronor, inklusive studiemedel, för att skapa motsvarande ca 500 årsplatser på folkhögskolan.

Även studieförbunden tillförs 30 miljoner kronor för arbetsmarknadsnära insatser på distans för att bemöta behovet av kompetensutveckling hos vuxna. Detta gör oss starkare inför tiden efter krisen.

Fru talman! I kristider blir det som sagt tydligare hur viktigt ett starkt civilsamhälle är. Men ett starkt civilsamhälle och starka folkrörelser måste byggas varje dag. För att det svenska civilsamhället även fortsatt ska vara starkt och utvecklas är goda och långsiktiga förutsättningar av stor vikt. Detsamma gäller för idrotten och folkbildningen.

Därför har den rödgröna regeringen under föregående mandatperiod och denna gjort ett flertal olika satsningar på dessa områden. Som exempel kan det ökade stödet till idrottsrörelsen med 258 miljoner nämnas liksom det ökade stödet till friluftorganisationer med 20 miljoner. Under 2018 har man också satsat på fritidsverksamhet för unga och på att främja idéburna utförare av offentligfinansierad välfärd, IOP, som har utvecklats. Där tillsattes även en utredning som presenterade sitt förslag i december 2019, ett arbete som regeringen fortsätter att följa. Folkhögskolan har byggts ut med 8 000 nya platser och så vidare.

Vi socialdemokrater kommer alltid att värna om alla de ben som dessa områden vilar på som demokratiskola, som röstbärare, som en plats för människors engagemang och intressen men också som en idéburen aktör inom välfärden. För oss är civilsamhället, folkbildningen och idrotten viktiga folkrörelser som tillsammans bygger vårt samhälle starkare. Det är en styrka som gagnar vårt samhälle varje dag och vars styrka får ett större mervärde när vi står inför svåra prövningar.

Med dessa ord vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer. Jag ser fram emot nästa debatt där jag och Roland Utbult återigen ska få diskutera avdragsrätt för gåvor och fritidspeng. Jag önskar honom en snabb återhämtning!

Anf. 60 MATS BERGLUND (MP):

Fru talman! Jag instämmer i det sista som föregående talare sa.

Coronapandemin har slagit hårt mot hela samhället och kommer antagligen att fortsätta göra det under avsevärd tid framöver. Vi har alla påverkats på ett eller annat sätt. Vi håller avstånd, och vi tvättar händerna. Vissa drabbas hårdare – naturligtvis mest de som far illa rent hälsomässigt men också själsligt.

Ekonomi slår mot företag och privatpersoner. Regering och riksdag har vidtagit kraftfulla åtgärder. Mycket stora summor av offentliga medel avsätts nu för att mildra krisens ekonomiska effekter. Stöden till individer som förlorar sina jobb, som behöver vara hemma med barn eller för att undvika smittan kan räknas i många tiotals miljarder kronor.

Det är oerhört mycket pengar, men det kan jämföras med stöden till företag och verksamheter där miljarderna i stället räknas i hundratal. Det riktade stödet till det civila samhället, alltså kulturen och idrotten, har hittills hamnat på 1 miljard. Det kunde ha varit mer, och sannolikt kommer det att finnas behov av att tillföra ytterligare resurser. Den här miljarden kommer ändå att göra stor nytta. Den kommer att göra skillnad.

Vi debatterar bland annat idrotten i dag. Krisen slår brett mot både bredd- och elitidrott, mot senior- och barn- och ungdomsidrott. Vid det här laget skulle de allsvenska fotbollsturneringarna för damer och herrar ha varit i full gång. Men premiärerna är uppskjutna. Kanske blir hela säsongen inställd, precis som många av de små klubbarnas barn- och ungdomsturneringar, evenemang, läger och annat. Det är evenemang som är viktiga och kanske helt avgörande också för föreningarnas ekonomi.

Det riktade stödet till idrotten på 500 miljoner kronor som har aviserats och beslutats kommer nu att börja fördelas via Riksidrottsförbundet till föreningar och specialidrottsförbund. Det kommer att göra stor nytta inte minst för barn och unga.

Det är viktigt att stödet nu kommer ut snabbt så att verksamheterna kan upprätthållas och så att vi kan fortsätta att ha ett aktivt och rikt idrottsliv och en livskraftig, föreningsdriven idrott för alla i hela landet också efter den här krisen. Det är viktigt att se att det offentliga tar ansvar tillsammans med föreningarna och de ideella krafterna.

Fru talman! Det samlade civila samhället spelar just nu en mycket stor roll också i hanteringen av krisen. Behovet av just de här ideella krafterna är större än vanligt. Samtidigt ser vi att civilsamhällets organisationer själva drabbas hårt av krisen.

Vi ser inställda evenemang som i normala fall skulle fyllt på kassan för de ideella föreningarna. Valborg är inställt, en högtid som vanligtvis är oerhört viktig för det ideella Sverige. Secondhandbutiker och loppisar håller stängt. Föreningsägda kursgårdar står tomma och outhyrda. Majblommorna kommer i år att säljas över internet, och vi kan nog räkna med ett försäljningstapp. I slutändan drabbar det barnen men också de många äldre som vanligtvis ser fram emot att få engagera sig i till exempel Majblommans verksamhet.

Många av de individer som bär upp civilsamhället tillhör riskgrupperna, inte minst på grund av ålder, och behöver därför stanna hemma just nu. Därför är det viktigt att vi från politikens sida stöttar upp hela civilsamhället.

Särskilda resurser har, som jag nämnt, avsatts och kommer att göra skillnad. Men här är det också viktigt att påpeka att föreningslivet får ta del av de bredare stöd som har gått ut och som kanske framför allt har kommunicerats mot näringslivet. Det gäller att ta del av sänkta arbetsgi-varavgifter, korttidspermitteringar, hyresrabatter och annat i den mån som föreningarna har möjlighet men också att kulturen, idrotten och föreningslivet får del av miljarderna i det särskilda statsbidrag som har gått ut till kommunerna. Det är viktigt att det kommuniceras så att det blir tydligt och att vi gemensamt härifrån kammaren också säger det.

Det kan vara lite svårt och lite lurigt för föreningarna att hålla reda på de här nya reglerna, men då kan det vara värt att nämna att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällefrågor, MUCF, har ett uppdrag att samordna civilsamhället i detta och vara behjälpliga så att stödet verkligen når ut också till dessa organisationer.

Civilsamhället är till stor del en bärare av demokratin. Det är en demokrati som fyller 100 år under mandatperioden, och det firar vi, men demokratin är också satt under press och hot från många håll.

En illavarslande men tydlig tendens är att civilsamhällets organisationer tappar i jämlikhet. Det naggar naturligtvis demokratin i kanten. Föreningarna blir alltmer ojämlika i det att medlemstappet, som tyvärr sker just nu, syns så mycket tydligare bland de socioekonomiskt svagare grupperna. Det är något som vi inom politiken har att fundera över och formulera åtgärder emot. Tendensen kommer sannolikt också att snabbas på av den pågående krisen.

Fru talman! Den här debatten handlar också om folkbildningen. Liksom civilsamhället och det övriga utbildningsväsendet – universitet, hög-

skolor, vuxenutbildningen och så vidare – kommer folkbildningen, alltså folkhögskolorna och studieförbunden, att vara en viktig del i den omställning som behövs som en följd av krisen. Arbetslösa välkomnas in i utbildningar också inom folkbildningen, och regeringen har tillfört medel för en utbyggnad av antalet platser.

Jag tror också att folkbildningen kommer att bli en central arena för den helt oundvikliga debatt som måste föras kring viket samhälle vi vill ha när krisen har lagt sig. Coronakrisen har väldigt tydligt visat att det sätt som vi lever våra liv på inte är hållbart.

Detta har Miljöpartiet påtalat under mycket lång tid. Vi har vanligtvis pekat på att den här planeten som vi lever och bor på faktiskt inte klarar vårt levnadssätt, vår konsumtion och vårt resursutnyttjande. Miljön tar skada. Klimatet förändras. Temperaturen ökar. Den biologiska mångfalden minskar i hög fart. Sannolikt kommer också pandemier att bli vanligare om vi inte ändrar livsstil. Hur möter vi det?

Post-corona-debatten handlar om, och måste handla om, huruvida vi ska leva *med* eller fortsätta att leva *emot* planetens och naturens villkor. Där har jag och Miljöpartiet valt sida. Det är nu upp till alla, inte minst politiker i den här församlingen och de politiska partierna, att välja sida.

Fru talman! Jag ber om ursäkt för att jag dragit över tiden. Jag yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och tackar för debatten.

I detta anförande instämde Anna Sibinska (MP).

Anf. 61 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! När man för en sådan här debatt i Sveriges riksdag med en massa riksdagsledamöter och människor som ägnar varje dag åt politik, i det här fallet kulturpolitik, är det lätt att man blir lite självcentrerad och tror att världen och Sverige kretsar kring oss i den här kammaren och kring staten på olika sätt.

Det är ju precis tvärtom. Det kan låta som att civilsamhället är ett komplement till staten, till kommunen, till landstinget eller regionen. Men det är faktiskt staten och det vi ägnar oss åt här inne som är ett komplement till civilsamhället.

Civilsamhället – idrotten, folkbildningen, faktiskt demokratin – som vi har här i Sverige har byggts upp underifrån av enskilda människor som runt om i Sverige, över hela landet, har valt att engagera sig frivilligt i grupper. Det har byggts upp underifrån av människor som velat ta makten över sina egna liv och sin egen livssituation. Det är det som är samhället. Egentligen är det märkligt att vi pratar om civilsamhället – det är ju det som är samhället. Det vi ägnar oss åt här, att se till att det finns trygghet genom att rättsväsendet funkar, är ju för att det inte ska finnas saker i vägen för civilsamhället. Att vi med politik ser till att det finns vård i Sverige är för att människor ska kunna överleva och leva sina liv och ha makt. Det handlar aldrig om något annat än komplement till det som människor bygger själva.

Vi ser också i kris efter kris – det har tagits upp av flera andra i debatten – att det är just civilsamhället som ställer upp. Inte bara är det civilsamhället som på olika sätt och i olika nyanser genom historien har byggt allt vi har när det gäller demokrati i det här landet. Det är också civilsamhället som ställer upp när komplementet staten inte räcker till.

Men det finns en hel del som kan bli bättre. Situationen för civilsamhället, för idrotten och folkbildningen, är inte alltid så som vi vill att den ska vara.

Här och nu är det såklart kris. Man kanske inte har samma försäljning av varmkorv som man brukar ha. Man kanske inte har samma uthyrning av lokaler, av kursgårdar. Man kanske inte har samma små men ändå inkomster till verksamheten som brukar ticka in från secondhandbutiken.

Här och nu kan det alltså behövas stöd. Vi är såklart öppna för mer stöd och för att diskutera det. Men framför allt behöver de stöd vi tagit fram verkligen nå ut till dem som behöver dem.

Det behövs också en långsiktig diskussion, en diskussion om hur civilsamhällets förutsättningar på sikt kan stärkas och bli bättre. Precis som så ofta i samhället i stort handlar det om att staten med olika regleringar, regelkrångel och långa processer och skatteregler måste sluta stå i vägen för människor som vill vara med och finansiera, bygga, vidareutveckla och engagera sig i civilsamhället.

Jag vill yrka bifall till vår reservation nr 5, som handlar om idéburet offentligt partnerskap. Det är en del i att bygga ett starkt civilsamhälle och därmed också ett starkt samhälle på lite längre sikt.

Fru talman! Eftersom jag hoppar in i denna debatt för en kollega och anmälde mig sent har jag inte så mycket mer tid, men jag vill ändå säga något om idrottspolitiken. Det kommer att vara viktigt att stärka parasporten, att ändra bullerreglerna så att kids kan idrotta och att bygga våra samhällen, till exempel våra städer, på ett bättre sätt så att vi får mer spontanidrott.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 12 Kultur för alla

Kulturutskottets betänkande 2019/20:KrU10
Kultur för alla
föredrogs.

Anf. 62 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till vår reservation 17 om läsfrämjande åtgärder för barn och unga. Vi har också ett särskilt yttrande.

Mitt under pågående krig fick Winston Churchill kraftig kritik i parlamentet för att han lade så mycket pengar på kultur. Han svarade: Vad skulle vi annars ha att slåss för?

I dag försöker vi också slåss i ett krig mot en osynligt liten ondska som påverkar våra liv dag och natt, en hälsans och ekonomins mardröm. Men om kulturskaparna dukar under i krisen? Om kulturen helt enkelt inte passar in i de fyrkantiga byråkratiska krispaketen? Då spelar inte de kulturpolitiska målen någon större roll, för då finns ingen kreativitet, mångfald eller konstnärlig kvalitet kvar att värna.

Det svenska socialförsäkringssystemet bygger i mångt och mycket på att personer är anställda, arbetar fem dagar i veckan året runt och har fem till sex veckors semester.

Kulturarbetare arbetar sällan på det sättet. En majoritet av kulturskaparna är egenföretagare, och inte sällan varierar inkomsterna kraftigt över åren. Konstnärers villkor är inte sällan korta uppdrag, ofrivilligt företagande – även där måste valfrihet råda – och osäkra anställningsvillkor.

När dagens frilansare och andra som har enskild firma tvingas lägga sina firmor vilande för att få rätt till a-kassa är de inte tillåtna att hålla kontakt med kunder, fakturera enstaka uppdrag eller behålla sina inventarier. Uppförsbacken kommer att bli mycket tung när denna coronamardröm får ett slut.

Fru talman! En stilla undran: När lägger regeringen fram förslag till riksdagen som tar ett helhetsgrepp om socialförsäkringen för företagare oavsett verksamhet och associationsform?

Fru talman! För oss moderater är det självklart att armlängds avstånd mellan politiken och kulturens utövare innebär det mest grundläggande, det vill säga att konsten ska vara fri och fredad från politisk klåfingrighet. Förhållningssättet armlängds avstånd måste vara en realitet. Staten ska inte gå in och villkora, det vill säga styra konsten och de fria institutionerna, hur vällovliga ambitioner man än har.

Hur ska vi politiker förhålla oss till armlängds avstånd när vi på alla andra politikområden ska ”bestämma”? Kulturens frihet måste alltid vara förhärskande. Därför är det oroande att många kreatörer vittnar om att kulturbidrag är villkorade utifrån politiskt korrekta ambitioner och att man måste skapa utifrån vissa parametrar. Då tenderar ju rocken att krympa till en tummetott.

Kulturen är inget eget stuprör, utan den är det kitt som håller samman oss människor. Jag har stått här många gånger och sagt det. Det är det som är det tvärsektoriella, och därför borde vi vara mycket bättre på att arbeta tvärsektoriellt med kulturen som brobyggare.

Fru talman! Moderaterna värnar de kommunala biblioteken och deras arbete med digitalisering, bland annat som ett viktigt redskap för att nå nya grupper.

Läsning är grunden för ett barns språkliga och intellektuella utveckling. Därför behöver det läsfrämjande arbetet stärkas. Barnbibliotekariens kompetens stärker de mindre barnens språkinläring på olika pedagogiska sätt.

God läsförmåga är nyckeln till en framgångsrik skolgång och förståelse för andra skolämnen. God läsförmåga är makt. Den skapar möjligheter för resten av livet. Språkinläring handlar även om alla barns och ungas rätt till kunskap, och läsningen har ett egenvärde. Genom litteraturen får barn möjlighet att upptäcka och utforska andra världar än sin egen. Läsning kan väcka nyfikenhet och bjuda in till reflektion över identitet, såväl den egna som andras.

Fru talman! Vi moderater prioriterar satsningen på bibliotekens arbete med att nå barn som kanske inte har böcker hemma eller kommer från på annat sätt utsatta miljöer.

Ett sätt att göra detta är att stärka samarbetet mellan de kommunala biblioteken och skolorna. I tider av desinformation och fake news behövs kunskap om källtillit. Biblioteken och medie- och informationstekniken har aldrig varit viktigare än i dag. Det finns inget som hindrar att folkbibliotek kombineras med skolbibliotek, men det är väsentligt att de olika

kompetenserna och uppdragen för folkbibliotek respektive skolbibliotek tydliggörs och upprätthålls.

Barns och ungas tillgång till olika kulturyttringar, som att skapa själv eller se god scenkonst, är viktig. Jag vill än en gång lyfta Sörmlands barn- och ungdomsfokus, som sedan 70-talet gör det möjligt för alla barn mellan 5 och 15 år att via skolan se två föreställningar per år. Jag blir provocerad av kulturplaner som fint beskriver hur viktigt det är med kultur för barn och ungdom men inte visar det i konkret handling. Assitej, organisationen för scenkonst för barn och unga, lyfter fram Norges utmärkta modell, där barn och unga verkligen sätts i fokus i kulturlivet. Kanske vore detta något även för Sverige.

Slutligen, fru talman, vill jag poängtera att kultursektorns infrastruktur är synnerligen viktig att värna i denna orostid. När kulturstöd betalas ut måste samverkan med regionerna ske och kultursamverkansmodellen användas.

I detta anförande instämde Viktor Wärnick (M).

Anf. 63 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Fru talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservation 12, Kultur i hela landet.

I detta betänkande debatterar vi kultur för alla. I dessa svåra tider är det ytterst aktuellt att belysa vikten av en tillgänglig kultur i hela landet, för alla medborgare. Många äldre sitter just nu helt isolerade med anledning av covid-19. Regeringen initierade 2011 en engångssatsning på kultur för äldre. Sverigedemokraterna menar att denna satsning bör förlängas så att äldre får fortsatt möjlighet att delta i kulturlivet. På samma sätt är det viktigt att stimulera föreningar att ge äldre möjlighet att utöva idrott.

Enligt bland annat Statens folkhälsoinstituts *Kultur för hälsa* visar forskning att kulturkonsumtion och kulturellt utövande har stor inverkan på människors välmående och hälsa i allmänhet och har stor betydelse för rehabilitering av vissa sjukdomar.

Rätten till kultur är en grundpelare för oss människor, och därför är det viktigt att säkerställa att även äldre får ta del av kultur på olika sätt. Oavsett socioekonomiska faktorer och geografisk hemvist ska alla ha likvärdiga möjligheter att ta del av konst och kultur. Genom att premiera fortsatt forskning och utveckling på området samt genom konkreta verksamheter bör landets regioner bejaka kulturens hälsofrämjande egenskaper.

Fru talman! Sverigedemokraterna värderar den nordiska språkförståelsen högt. Den är en nyckelfaktor i den nordiska gemenskapen och det nordiska samarbetet. En välfungerande språkförståelse underlättar såväl handel som arbetsmarknadens integration och det kultur- och utbildningspolitiska samarbetet. I Nordiska rådet, som jag är en del av, är det en viktig princip att uppmuntra till kommunikation på de nordiska språken under gemensamma sammanträden och sessioner, vilket bidrar till att stärka språkförståelsen mellan parlamentarikerna.

Vi kan dock konstatera att den nordiska språkförståelsen befinner sig i en väldigt utsatt position då den avtar bland yngre generationer och svenskans ställning i Finland går tillbaka. Det är viktigt att understryka de nordiska språkens unicitet och värde men samtidigt verka för ökade insatser

för att förstärka och förbättra den nordiska språkförståelsen redan från tidig ålder.

Norden i skolan är ett redskap som skolklasser i de nordiska länderna kan använda sig av, där man bland annat arbetar med grannspråksundervisning. Talspråk och hörförståelse är i fokus, med verktyg som möjliggör för eleverna att använda sina nordiska språkkunskaper med andra elever från övriga Norden. Satsningar som denna är något vi värnar, och vår ambition är att språkfrämjande satsningar ska bli en centralare del i utbildningen.

Språket är det främsta medlet för kommunikation i vårt samhälle. Därför är språket en integrerad del av kulturen, och språket är levande och föränderligt av naturen. Språkrådets uppgift är inte bara att övervaka språkets utveckling utan även att verka för att upprätthålla en viss nivå av språklig likriktning över landet och ett visst bevarande av språklig självständighet. Vår ambition är således att Språkrådet ska ta på sig rollen att säkra att språket inte är en barriär för kommunikation i landet, med hänsyn till lokala språkvariationer och språkets organiska utveckling.

Fru talman! När det gäller de samiska språken har vi flera förslag. Samisk kultur och de samiska språken har genom historien utmanats och trängts tillbaka. Trots detta lever emellertid den samiska kulturen och de samiska språken kvar, men deras existens är inte tryggad för framtiden då få lever i och förmedlar de kulturella variationerna och talar språken. Språk och kultur går hand i hand, och särskilt utsatt är det sydsamiska språket och den sydsamiska kulturen.

Vi menar att det finns ett behov av att med övriga nordiska länder med samisk befolkning inrätta ett gemensamt samiskt språkcentrum för att säkra den samiska utbildningen och forskningen. Vidare vill vi utreda möjligheterna till åtgärder för att säkra sydsamiskans fortlevnad och förvaltning samt höja språkets status.

Fru talman! En viktig fråga som också rör språkområdet är ett nationellt ansvar för Internationella biblioteket i Stockholm. Under våren 2019 tillkännagav styret i Stockholms stad att man avser att skala ned och omorganisera Internationella biblioteket vid Odenplan på ett radikalt sätt. Det ligger i dag i annexet till Stockholms stadsbibliotek och har i dagsläget 200 000 böcker på fler än 100 språk. Biblioteket är bemannat med flerspråkig personal och fungerar också som en nationell resurs för andra mångspråkiga bibliotek runt om i landet. Styret i Stockholms stad aviserade 2019 att bibliotekets samlingar och personal ska spridas ut och en del av biblioteket flyttas, vilket kan ses som en nedläggning av nuvarande verksamhet.

Denna fråga är en kommunal angelägenhet, men utbudet och kompetensen är en nationell angelägenhet. Vi vill därför utreda om inte verksamheten kan säkras under en statligt finansierad nationell huvudman, såsom Kungliga biblioteket. Vi menar att detta i många avseenden är en nationell fråga som kräver långsiktighet och trygg finansiering.

När det gäller våra bibliotek har det de senaste åren rapporterats om oroligheter på bibliotek runt om i landet. I vissa fall upplevs våra bibliotek inte längre som en trygg miljö för inhämtning av kunskap. Dessutom påverkar oroligheterna även arbetsmiljön för dem som arbetar där.

Det är oerhört viktigt att biblioteken är en trygg miljö för dem som arbetar och studerar där. Sverigedemokraterna vill därför att regeringen

uppträda åt berörda myndigheter, aktörer, institutioner och organisationer att ta fram en åtgärdsplan för hur biblioteksmiljön ska kunna tryggas som en säker och rogivande studiemiljö, samtidigt som biblioteket kan fortsätta vara ett öppet och tillgängligt rum.

Som avslutning vill jag återknyta till det nordiska perspektivet. Den borgerliga danska regeringen beslutade för ett antal år sedan, med stöd av Dansk Folkeparti, att låta sju kommittéer påbörja arbetet med att ta fram förslag på verk som kunde anses som en särskilt värdefull del av det danska kulturarvet och tillsammans utgöra en dansk kulturkanon. Det främsta syftet med kulturkanonen var att den skulle fungera som en introduktion till det danska kulturarvet och stimulera till tankar och debatt kring konst- och kulturfrågor.

Projektet blåste liv i den danska kulturdebatten och lyfte kulturpolitiken till en position på den politiska och mediala dagordningen som den aldrig tidigare varit i närheten av. I samband med beslutet om den danska kulturkanonen föreslog den dåvarande danska undervisningsministern att en gemensam nordisk litteraturkanon skulle tas fram.

Med några av världens mest berömda verk inom bland annat litteratur, musik och konst finns det många möjligheter att inrätta en nordisk kulturkanon. En nordisk kulturkanon skulle ytterligare synliggöra den nordiska skatten av verk och bidra till folkbildningen om Sverige och våra nordiska grannländer samt bidra till främjandet av den skandinaviska språkförståelsen.

Anf. 64 PER LODENIUS (C):

Fru talman! Jag vill inleda med att säga att jag står bakom samtliga Centerpartiets reservationer men väljer här att yrka bifall enbart till reservation 13.

Fru talman! Genom kulturen och i det fria samhällslivet får vi möjlighet att förstå oss själva och andra bättre. Vi utvecklar vår kreativitet genom möten med det oväntade.

Det har blivit enklare att sprida kultur, och möjligheten till delaktighet är nu större än någonsin när det digitala samhället har blivit en del av vår vardag. Med den digitala tekniken har mycket kultur och kunskap blivit tillgänglig för så många fler. Inte minst i dessa dagar ser vi hur kulturen och kreativiteten tar plats via de digitala plattformarna. Det ersätter inte den kultur man upplever på plats eller själv fysiskt är delaktig i, men de blir ett komplement och ytterligare ett uttrycksätt.

Med de möjligheter som digitaliseringen ger får också fler möjlighet att finna ett uttryck som passar just dem, samtidigt som det skapar företag, jobb och exportinkomster.

Jag vill vara tydlig med att kulturen har sitt egenvärde, men den bidrar också till mycket mer, inte minst till kreativitet. Sverige har framgångsrika kreativa och kulturella näringar, men många av dem har det svårt i dessa tider. Staten gör insatser för att mildra krisen. Men det är entreprenörernas kreativitet som kommer att vara avgörande för näringarnas fortsatta utveckling.

Ett ökat samspel i kulturfrågor mellan politik, näringsliv och engagerade eldsjälar kan skapa ökade förutsättningar för jobb liksom för lokal och regional utveckling, attraktivitet och turism, kunskapsutveckling och

nya exportframgångar. Med kreativitet växer vi som individer men också som samhälle.

Engagemang som frodas i kulturliv, civilsamhälle och debatt är kitt som fogar samman vårt samhälle. Därför är målet för Centerpartiet att alla, oavsett bostadsort, bakgrund, funktionsnedsättning eller livssituation, ska ha möjlighet att delta i ett kulturliv som rymmer både professionellt buren kultur och amatörers skapande.

Kultur stärker självförtroendet och gör att fler tar till vara yttrandefriheten. Det stärker i sin tur delaktigheten och demokratin i vårt samhälle. Därför är det viktigt att det finns ett brett kulturutbud i hela landet. Det är också på så sätt det skapas förutsättningar för ett nytänkande och spetsigt kulturliv.

Inte minst är det centralt att alla barn får möta många olika kulturyttringar, så att de kan finna sina egna uttryck. Det skapar då också en grund för bildning att bära med sig genom livet.

Fru talman! För att lyfta kulturlivet i hela landet vill Centerpartiet stärka och utveckla kultursamverkansmodellen. Vi vill också att regionerna i samverkan med den nationella nivån tar fram en nationell kulturplan – vi skulle kunna kalla det en nationell kultursamverkansmodell. Samtidigt måste de nationella kulturinstitutionerna sprida sin verksamhet ännu mer och göra den mer tillgänglig i hela landet.

Ytterligare ett sätt att skapa såväl nationellt som internationellt intresse för vårt kulturliv är något som jag har pratat om flera gånger här i kammaren, nämligen att inrätta ett system för ett nationellt kulturhuvudstadsår. Idén är att en svensk kommun eller stad vartannat år får statusen nationell kulturhuvudstad. Då kan också mindre kommuner, orter och städer få uppmärksamhet och chans att visa upp och särskilt utveckla sitt kulturliv.

Men, fru talman, utan fria konstnärer, författare, musiker och kulturarbetare finns det inget fritt och utvecklande kulturliv att visa upp. För att säkra den konstnärliga friheten behöver konsten skyddas från direkt påverkan när den betalas av det offentliga, alltså det som brukar kallas principen om armlängds avstånd. Men det behövs också modeller för offentlig och privat samverkan i dessa sammanhang, så att armlängds avstånd gäller även där.

Från Centerpartiets sida ser vi gärna möjligheter till sponsring av kulturen där den konstnärliga friheten samtidigt värnas. Det finns också många olika sätt att förbättra villkoren för kulturarbetare. Stöd för att säkra och öka tillgången på samlingslokaler i hela landet ger exempelvis möjlighet för kulturskapare inom bland annat teater, musik och litteratur att få uppdrag och nå nya grupper. Skapande skola ger också uppdrag till kulturarbetare över hela landet.

Samtidigt är många kulturarbetare företagare och frilansare. Centerpartiet ser här behov av att förbättra möjligheterna för dessa när det gäller att exempelvis ta del av socialförsäkringarna. Inte minst har vi sett behovet av detta i den situation vårt samhälle just nu befinner sig i. Här kan vi också se att scenkonstallianserna är en form som bör utvecklas.

Fru talman! Civilsamhällets betydelse för att värna, vårda och inte minst utveckla de nationella minoritetsspråken är mycket stor och viktig. Men det handlar inte enbart om språket utan även om de nationella minoriteternas möjligheter och utveckling i stort, där flera ideella organisationer gör ett viktigt arbete. Att dessa idéburna organisationer får bra förutsätt-

ningar för att bedriva sin verksamhet är av stor betydelse för att den minoritetspolitik som Sveriges riksdag har beslutat om ska kunna genomföras i praktiken. Det är angeläget och viktigt att säkerställa att de nationella minoriteternas rättigheter, som är en del av det internationella ramverket till skydd för de mänskliga rättigheterna, respekteras också här i Sverige.

Vi behöver i detta arbete vara systematiska med en långsiktighet och uthållighet för att nå målet att säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter. Det är då viktigt att det också leder till konkret genomförande av politiken. Ett exempel är att inrätta ett meänkielicentrum för att stödja de meänkielitalande. Här vill vi se över möjligheterna att inrätta ett språkcentrum och resursbibliotek för meänkieli – en samlad verksamhet som med fördel kan placeras i Övertorneå.

Anf. 65 VASILIKI TSOUPLAKI (V):

Fru talman! När jag läser en del av de motioner som jag och andra här i salen skrev tidigt i höstas kan jag nästan få en känsla av att de skrevs för tio år sedan. Så mycket har hänt i vårt samhälle de senaste veckorna att man har svårt att hitta tillbaka till den känsla som fanns innan. Det är inte helt lätt att känna samma engagemang för frågor som var jätteviktiga för bara några månader sedan. Men de frågor som borde rymmas under rubriken Kultur för alla är mer relevanta än någonsin.

Jag läser i Vänsterpartiets två motioner om kulturfrågor och ser att de behov och problem som lyftes då har förstärkts, förvärrats och blottats för hela samhället. Det handlar om osäkra villkor för fria grupper, dåligt anpassade socialförsäkringar, stort ansvar för de ideella föreningarna, vikten av bibliotek i närområdet och insatser för ökad digitalisering. Det visade sig att det bristfälliga skyddsnät som jag ofta påtalat knappt var något nåt alls. Det var mest stora hål, knapphändigt sammansatt av tunna trådar. Det tog bara några dagar med varningar om allmän smittspridning och publikbegränsningar, så stod en stor del av Kultursverige utan inkomster.

Parollen Kultur för alla riskerade att bli kultur för ingen, nu när vi som mest behöver kulturens hjälp att tolka samtiden, känna, roas, oroas och beröras. Men allt är inte nattsvart. Snabbt fick vi se att det fanns ljusglimtar. Det erbjöds opera på nätet och barnteater och konserter digitalt – äldre föreställningar och även liveframträdanden. Amatörer och professionella hittade nya sätt att nå ut, att fortsätta uttrycka sig och skapa. Ibland lyckas man få lite betalt, men ofta inte. Men vi ser också hur uppslutningen från befolkningen har varit stark. Det har stödköpts biljetter och årskort. Det har swishats och delats. Mitt i krisen får vi syn på varandra och på vad som är viktigt.

Att uttrycka sig genom konsten är en fundamental mänsklig rättighet. Varje konstnärligt uttryck är unikt och en viktig del av det samhälle vi lever i. Resultatet av konstnärligt skapande kan inte likställas med vanliga varor och tjänster utan har en särskild dimension. Marknadskrafterna kan inte ensamma garantera att det finns en mångfald av kulturuttryck – varken lokalt, regionalt, nationellt eller internationellt. Huvudansvaret för detta vilar på det allmänna och på kulturpolitiken i stort. Det måste därför ges förutsättningar för att alla ska få möjlighet att utveckla sin skapande förmåga och vara aktiva deltagare på likvärdiga villkor i kulturlivet.

Vi får inte tappa hoppet och visionerna. Efter regn kommer solsken, och efter kris måste det komma stora strukturförändringar.

Den centrala frågan för Vänsterpartiet är hur vi ska kunna skapa ett kulturliv för alla och inte bara för några få. Därför måste vi se till att tillgängliggöra kultur genom starka institutioner, ett rikt ideellt kulturföreningsliv och goda villkor för fria professionella konstnärer. Vi måste ge våra kulturutövare möjligheter att leva ett lika gott liv som andra i vårt land lever.

Om Sverige ska leva upp till 1 kap. 2 § regeringsformen, som faktiskt slår fast att den enskildes kulturella välfärd ska vara ett av de tre grundläggande målen för den offentliga verksamheten, och om vi ska nå de kulturpolitiska målen om att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling måste de som skapar kulturen och konsten ges goda förutsättningar – och det i hela landet. Det är en stor utmaning att lyckas med det i ett så glesbefolkat land som Sverige.

De fria grupperna bär upp en stor del av det kulturutbud som erbjuds på mindre orter. De turnerar till bygdegårdar och skolornas gymnastiksal. De jagar bidrag från alla håll och kanter och ska sedan redovisa samma föreställning för ett flertal instanser. Det är även i vanliga fall svårt för dem att försäkra sig mot inställda föreställningar när någon blir sjuk. De är arbetsgivare som från ett år till ett annat kan stå helt utan statligt stöd och som då har mycket små möjligheter att genomföra planerad verksamhet. Vi ser att det behövs bättre villkor för de fria grupperna. Därför vill jag yrka bifall till reservation nr 8.

Men kulturpolitiken kan inte ta bort alla hinder som finns när det gäller att skapa goda villkor och att nå ut med kulturen i hela landet. Det handlar i mycket hög grad också om socialförsäkringsfrågor, som regler kring sjukförsäkring, vård av sjukt barn och möjligheten till a-kassa. Och det handlar i mycket hög grad om företagarfrågor. Det har blivit uppenbart för allt fler att vi har ett undermåligt försäkringsskydd för många grupper i vårt samhälle. Många enmansföretag eller mindre företag inom kulturbranschen saknar helt marginaler. Det har också blivit tydligare vilket myller av olika professioner som behövs för att åstadkomma en föreställning. Som åskådare har man ofta fokus på artisten och på ensemblen. Kanske vet man vem som är regissör eller koreograf. Men vi ser oftast inte all teknisk personal, alla småföretag som hyr ut utrustning, ljus och ljud och de som sköter allt bakom scenen. Det är ett känsligt ekosystem. Försvinner publiken drabbas långt fler än vad vi kan tro vid första anblicken.

Nu har regeringen lyssnat en del på oss i Vänsterpartiet, till exempel när det gäller förbättringar av a-kassan och stopp för aktieutdelning i företag som vill ha stöd för korttidspermittering – för att nämna ett par frågor. Jag tycker också att det verkar som att regeringen har haft en god dialog med stora delar av kultursektorn. Men tyvärr kommer inte de 500 miljonerna att räcka särskilt långt med tanke på hur många som hittills har drabbats och hur många som fortsättningsvis kommer att drabbas i och med att det katastrofala läget faktiskt kommer att hålla i sig ett bra tag till. Därför har Vänsterpartiet lagt fram åtta förslag för att komplettera regeringens politik.

Vi vill till exempel se ett riktat stöd till regionernas kulturbudgetar genom kultursamverkansmodellen. Vi föreslår ytterligare pengar till Kulturrådet, Konstnärsnämnden och författarfonden. Och vi ser att allianserna

och centrumbildningarna skulle behöva tillskott. Dessutom kan många behöva stöd för att genomföra digitaliseringsinsatser just nu. Vi lyfter också ökad tillgång till bibliotekens tjänster som viktigt för att hjälpa människor i riskgrupper att komma i kontakt med biblioteken. Sammanlagt blir det förslag för runt 1 miljard mer än för regeringens förslag.

Det är satsningar som hade behövts tidigare men som det nu är mycket bråttom med. Därför vill jag ta chansen i dag, när vi debatterar kultur för alla, att sträcka ut handen till regeringen i fråga om dessa förslag.

Anf. 66 CECILIA ENGSTRÖM (KD):

Herr ålderspresident! Sveriges kulturliv är under hård press på grund av coronapandemin. Kulturaktörer kämpar för sin överlevnad, och kulturarv riskerar att gå förlorat för alltid. Samtidigt är behovet av kultur större än någonsin i en tid som denna. Kulturen kan vara en hjälp och ge lindring i krisen.

Många vänder sig till litteratur, film och musik under sin ansvarsfulla hemmasittartid. Kulturen spelar en stor roll för människors välmående. Den är en outtömlig källa till tankar, känslor och gemenskaper, som i förlängningen formar vilka vi är som individer och medmänniskor. Många använder musiktjänster, tv-streamning och böcker på nätet för att få tröst, förströelse och möjlighet att tänka på något annat för en stund.

Konserter, föreställningar, festivaler, konstrundor och bokuppläsningar – listan kan göras lång – är evenemang som kulturskapare är beroende av för sin försörjning. De ställs nu in på grund av risken för smittspridning.

Herr ålderspresident! Kultur uppstår i mötet mellan människor och skapas av oss gemensamt. Kultur är inget statiskt utan något levande som ständigt är i förändring. Vi är alla medskapare av kulturen, men vi är också formade av den. Vårt sätt att tänka och till och med tala är tecken på vår kultur. Kultur ger oss mening i livet, men kulturen bär också våra historiska rötter och föder visioner om framtiden.

Kulturen är i sin vidaste betydelse ogripbar. Den varken kan eller ska styras av politiska beslut. Kulturen utmanar. Den bidrar till att vidga den egna verkligheten och fantasin. Den kan hjälpa oss att växa som empatiska och inlämnande människor. Den är med andra ord en livsviktig del av samhället och samhällsgemenskapen. Kulturen, precis som moralen, håller ihop gemenskaper. Den är med och skapar förutsättningar för ett gott samhälle.

Politikens uppgift är att medverka till ett mer dynamiskt kulturliv. Målet är att stödja utan att styra och att ge människor möjlighet att utvecklas i sitt fria kulturliv.

Armlängds avstånd har nämnts här, och det är något viktigt med det. Kulturens villkor är inte enbart beroende av det offentliga. Både näringslivet och ideella insatser har enormt stor betydelse för kulturlivet. För att bredda kulturen och hitta nya sätt att finansiera kulturlivet är det av yttersta vikt att näringslivets möjligheter att agera i kulturlivet utvecklas. Inte minst nu under coronapandemin behöver näringslivets möjligheter till sponsring av kulturen och avdragsrätt för inköp av konst ses över.

Herr ålderspresident! Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas reservationer, särskilt till nr 6 om konstnärers ersättning.

Kulturen ger ett mervärde och ska nå alla människor. Det är därför viktigt att de konstnärer och kulturskapare som skapar de konstverk, musikstycken, dansverk och böcker som vi alla har möjlighet att få glädje av ges drägliga livsvillkor och möjligheter att utöva sin konst utan att ekonomiskt behöva stå på ruinens brant. Även före coronapandemin hade många konstnärer svårt att klara sitt uppehälle. Stödformer och försäkringsvillkor är inte anpassade efter konstnärernas speciella arbetsvillkor och livssituation. För att man ska kunna nå en kulturell frihet och mångfald i Sverige måste dessa brister i systemet uppmärksammas och justeras.

Det så kallade MU-avtalet handlar om medverkans- och utställningsersättning för konstnärer. Det är ett ramavtal för konstnärers ersättning för medverkan vid utställningar. Det fungerar i många avseenden väldigt bra men behöver utvecklas. Det är bindande för staten, och många kommuner tillämpar det. Men många fler borde vara med.

Vi kristdemokrater värnar upphovsrätten. Det är en exklusiv rätt för den som har skapat ett verk att ansvara för det och vara med och bestämma över hur det ska användas. Men konstnärens önskemål har inte alltid varit möjliga att tillmötesgå, trots upphovsrättsägarens personliga vilja, vilket har att göra med hur avtalet är utformat. Detta anser vi kristdemokrater behöver ses över, i syfte att göra reglerna mer flexibla och med kulturskaparnas intresse noga bevakat, i synnerhet eftersom konstnärernas arbetsmarknad skiljer sig från situationen för många andra. Om tillsvidareanställning är det vanliga på arbetsmarknaden i stort är arbeten inom kultursektorn oftast tillfälliga, och arbetslösheten var stor även före pandemin.

Nu hittar man andra vägar att komma ut med sitt skapande, men ersättningarna är osäkra. Det är också bra att kulturen hittar nya sätt att nå ut till nya människor, som kanske inte brukar ta del av kultur. Kulturen blir mer tillgänglig för fler, även om det är på ett annat sätt, till exempel hemifrån den egna soffan.

Herr ålderspresident! Det behövs fler åtgärder för kulturutövarnas överlevnad. Sverige behöver ett rikt kulturliv, även efter pandemin.

Anf. 67 AZADEH ROJHAN GUSTAFSSON (S):

Herr ålderspresident! Vi ska i dag debattera betänkandet *Kultur för alla*. Det är en rubrik vars andemening känns fjärran dessa dagar.

Coronakrisen har drabbat kultursektorn hårt. Kulturarbetare har svårt att utföra sitt arbete och tappar inkomst, museer har stängt, biosalonger har stängt, många evenemang har ställts in, biblioteken har avbokat litteraturframträdanden och våra mest folkära attraktioner som till exempel Skansen vittnar om en tuff ekonomisk situation. När konsekvenserna av coronakrisen blev tydliga var regeringen därför tidigt ute med att presentera ett stödpaket på 1 miljard till kulturen och idrotten. Paketet är till för att dämpa de värsta konsekvenserna av krisen. Dessa pengar ska nu fördelas.

Krisen har påmint oss om hur viktig den digitala omställningen är för kultursektorn. Med digitala lösningar har till exempel Unga Klara kunnat tillgängliggöra sina föreställningar för barn och unga även under dessa dagar. Artister har arrangerat digitala konserter, författare har haft bokläsningar och fler och fler verksamheter ser hur de kan ställa om för att fortsätta nå sin publik genom digitala lösningar. Detta visar på vikten av att fortsätta att satsa på digitalisering och bredband i hela landet, något som

regeringen länge prioriterat och som blir extra viktigt i dag även för vår sektor.

Kulturen är en viktig del av vårt samhälle. Kulturen tillför människan unika värden, ger perspektiv på och förståelse för det egna livet och omvärlden och bidrar på så sätt till både individers och samhällets utveckling. Därför är det professionella kulturlivet, de utövande konstnärerna och de olika kulturinstitutionerna viktiga.

Utan kulturen blir samhället fattigare, vilket vi tydligt blir påminda om i dag. Plötsligt inser vi hur viktig del av vår vardag olika kulturupplevelser har varit. Det är något vi har kunnat se fram emot, något som hjälpt oss att lämna vardagen och något som vi har kunnat dela med nära och kära. Att hjälpa kultursektorn igenom denna kris är därför en långsiktig investering i framtiden.

För oss socialdemokrater är tillgången till kultur och fritid ett mått på hur välmående ett samhälle är. Ett samhälle som ser värdet av kultur och orkar verka för att bygga upp en fungerande infrastruktur för kulturen har investerat långsiktigt både i sin befolkning och i samhällsutvecklingen. Vi vill därför tillgängliggöra våra kulturinstitutioner för alla, för det handlar inte bara om att erbjuda en kulturell upplevelse utan också om att bilda och utbilda om vår historia och kulturella kontext för att skapa bättre förståelse för vår samtid med hjälp av dessa institutioner.

Det är mot denna bakgrund som den rödgröna regeringen under två mandatperioder har gjort stora satsningar på kulturen och biblioteken. Regeringen har ökat kulturbudgeten med 745 miljoner kronor. Det är den största ökningen någonsin och genomfördes under den förra mandatperioden. Regeringen har också återinfört fri entré på statliga museer, satsat på musik- och kulturskolan för att möjliggöra lägre avgifter, satsat på den fria konsten och förbättrat de kulturellt yrkesverksammas villkor samt satsat på bibliotek och läsfrämjande insatser.

Sverige behöver mer, inte mindre, kreativitet för att lösa de komplexa utmaningar vi står inför. Investeringar i kultur skapar ett rikare och starkare samhälle och banar väg för nya jobb, både inom och utanför de kreativa näringarna.

Herr ålderspresident! Vi behöver stötta kulturen under dessa dagar men också fortsätta att ha en medveten politik för en självständig och levande kultursektor i framtiden och efter coronakrisen.

Med dessa ord vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 68 ANNA SIBINSKA (MP):

Herr ålderspresident! *Kultur för alla* är titeln på dagens betänkande. Konst och kultur är livsviktigt för oss människor. Litteratur, bild, musik, scenkonst och all annan kultur är grundläggande för vad det innebär att vara människa. Därför är det självklart för oss gröna att kulturen har en naturlig plats i vårt samhälle.

De motioner som debatteras i dag skrevs i en annan tid, före coronakrisen. Nu befinner vi oss mitt i krisen och ser med oro hur stora delar av kulturlivet har stannat av, nästan från en dag till en annan. Det som tagit decennier att bygga upp riskerar att under ett par krisartade månader skadas svårt. Mina tankar går särskilt till alla konstnärer som fortsätter att

skapa trots den gnagande oron över om hyran kan betalas i tid och om inställda uppdrag kommer att ersättas av nya.

Det är en kritisk tid för konst och kultur. Om inte de grundläggande strukturerna för kulturlivet kan upprätthållas nu kommer de inte att kunna byggas upp igen när krisen väl är över. Därför måste kulturlivet upprätthållas och skyddas under den pågående krisen.

Herr ålderspresident! Vi kan inte tillåta att kulturlivet går under framför våra ögon, för det är konsten som hjälper oss att sätta ord på den förändrade världen runt omkring oss – en värld som många finner surrealistisk i dag.

Här vill jag citera Moderna museets överintendent Gitte Ørskou: ”Vi tyr oss till konsten när orden tryter. När vår världsbild glider ut ur sin fasta och välordnade mall, söker vi efter nya bilder för ett tillstånd som vi aldrig tidigare har upplevt. De bilder som konstnärer genom historien har skapat, och som vi nu plötsligt erinrar oss, kan ge oss en tillfällig anhalt: Edward Hoppers ensamma gestalter i övergivna stadslandskap speglar med ens de bilder av folktomma gator från hela världen som nu florerar på det internet som har blivit vårt enda fönster mot världen.”

När Andrea Bocelli under påsken framförde fyra sånger i den helt tomma katedralen i Milano sjöng han inte bara för det sargade Italien, utan han sjöng för hela världen.

Musiken har en sådan kraft att den förenar oss människor var vi än befinner oss – denna gång i smärtan över alla som förlorat kampen mot sjukdomen, nästa gång förhoppningsvis i glädje över att vi har övervunnit den.

Herr ålderspresident! Jag hade kunnat tala länge och väl om olika konstarter och vad de betyder för oss människor. Men tiden är knapp, och jag vill rikta ljuset mot kulturlivet som just nu kämpar för att inte förblöda när vi måste klara av alla viktiga restriktioner och rekommendationer.

Kulturlivet består av små och stora aktörer som arrangerar scenkonst, konserter, festivaler, uppläsningar, filmvisningar, föreställningar och mycket mer – allt från konserter som drar publik i tiotusental till den lilla fristående teatergruppen eller den frilansande bildkonstnären och författaren. Det handlar om konsthallar, musikscener, museer, gallerier, bibliotek och många fler kulturinstitutioner.

Men vi får inte glömma att kultursektorn till stor del också utgörs av frilansare, egenföretagare och kombinatorer. Det är människor som är beroende av tillfälliga uppdrag och som har haft det kämpigt redan tidigare men som nu ser sin försörjning ryckas undan från en dag till en annan. Det leder förstas till att utbudet av kultur minskar.

Vi i Miljöpartiet har tagit fram flera olika förslag för att förbättra konstnärers och kulturskapares ekonomiska och sociala villkor. Vi väntar med intresse på regeringens svar på Konstnärspolitiska utredningens betänkande *Konstnär – oavsett villkor?* som ska presenteras till hösten. Men under den akuta fasen är det ett gemensamt ansvar för politiska partier att se till att sektorn skyddas så att kulturlivet åter kan blomstra när krisen väl passerat.

Riksdagen har tidigare beslutat att tilldela kulturområdet 500 miljoner kronor för verksamheter som förlorar intäkter till följd av krisen. Dessa medel ska fördelas av expertmyndigheter och ska gå till bland andra arrangörer inom kulturområdet, både stora och små, och aktörer inom film-

området, framför allt till biografier och filmfestivaler. Även enskilda frilansande kulturskapare omfattas av stöden. Just arrangörsledet är viktigt för att skapa arbetstillfällen för konstnärer. Det har också stor betydelse för att konsten ska nå ut till hela landet.

Utöver dessa 500 miljoner kronor har det lanserats krispaket och reformer på andra områden som kommer kultursektorn till del, till exempel sänkta egenavgifter och minskade hyreskostnader. För frilansare kan särskilt nämnas den slopade karensdagen i sjukförsäkringen samt lättnader i reglerna för att kunna få a-kassa.

För de frilansare som driver sin verksamhet i företagsform, vilket är en stor andel, kan nämnas att kulturskapare under 2020 kan lägga sitt företag vilande mer än en gång och därmed också kunna få a-kassa utan att permanent behöva lägga ned sin verksamhet. För oss i Miljöpartiet är det självklart att kreativa människor inte ska passiviserats. Vi vill att den som har ett företag vilande ska kunna söka nya uppdrag genom att exempelvis uppdatera i sociala medier.

Herr ålderspresident! Hela kulturlivet påverkas av den kris vi befinner oss i. Med detta tillfälliga stödsystem är vi övertygade om att pengarna kommer att kunna nå dem som mest behöver stöd. Samtidigt är vi medvetna om att behoven fortsatt kommer att vara stora.

Ingen av oss hade kunnat förutse den pandemi vi nu har. Men vi kan använda den som en drivkraft för att skapa ett bättre samhälle med en ännu starkare kulturpolitik med bättre villkor för kulturskapare och mer kultur för alla. Gemensamt måste vi se till att kultursektorn kan återuppta sin viktiga roll som samhällets och människans estetiska, ibland kritiska, betraktare och skildrare.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 69 JOAR FORSSELL (L):

Herr ålderspresident! En ovan sak i coronatider är att alla plötsligt håller med liberala kulturpolitiker om att det är viktigt med armlängds avstånd. Vi får hoppas att detta fortsätter efter coronakrisen, i alla fall i kulturpolitiken.

Herr ålderspresident! När det handlar om konstnärlig frihet och tillgång till kultur är det faktiskt avgörande att man lär sig kulturen som språk – både såklart att man lär sig språk genom kulturen och att man lär sig det egna språk som kulturen faktiskt är – för att kunna växa som människa. Och att människor växer är avgörande för att samhället ska kunna växa.

Nu när vi befinner oss i denna kris, och många människor som vanligtvis arbetar med kultur på olika sätt ser sina verksamheter hotade, kan man inte annat än imponeras av den enorma kreativitet som vi ser runt om i landet när det gäller att hitta nya sätt att komma ut med sin kultur och hitta nya sätt att överleva tills denna kris är över. Men det räcker inte.

Herr ålderspresident! Om man tittar på till exempel de stöd som riksdagen har fattat beslut om är de inte alltid anpassade efter de strukturer som verksamheter som arbetar med kultur har. Strukturerna kring verksamhet i kultursektorn skiljer sig ganska ofta från de strukturer som så kallade vanliga bolag utanför kultursektorn har. Vi måste se till att förutsättningarna för ett fritt kulturliv, både kortsiktigt och långsiktigt, blir så bra som möjligt. Det handlar om att vi måste se till att flera av Socialför-

säkringsutredningens förslag blir politisk verklighet. Det handlar såklart om Konstnärspolitiska utredningen. Det handlar också om att de stöd som vi har beslutat om här i den akuta krisen faktiskt kommer ut i verksamheterna på det sätt som de är tänkta att göra.

Herr ålderspresident! Jag vill uppehålla mig lite grann vid vår reservation 18, som jag yrkar bifall till. Den handlar om läsfrämjande. För en liberal är detta otroligt viktigt. Vi tycker inte att det viktigaste sättet att se till så att människor kan göra klassresor och för egen maskin kan göra en resa i sitt eget liv är att ha jättehöga skatter och se till att människor inte kan bli rika, utan det är att se till att människor får verktyg för att själva kunna bestämma över sina egna liv. Då måste man utjämna socialt kapital och utbildningskapital, men också kulturellt kapital. Förmågan både att lära sig sitt eget språk, såklart, och att tala genom olika typer av kulturuttryck, att förstå den kultur vi lever i och förstå andra kulturuttryck, är helt avgörande för att människor ska kunna få makt över sina egna liv och kunna göra klassresor utan en alltför stor och tvingande skattestat. Då måste vi, herr ålderspresident, se till att läsfrämjandet stärks bland alla Sveriges unga och för den delen kanske även bland de äldre. Vi ska ta vara på både Läsdelegationens förslag och förslaget till ny nationell biblioteksstrategi. De ska ligga till grund för en offensiv politik på detta område.

Herr ålderspresident! I tider som dessa har *Pesten* återigen krupit upp på försäljningstopplistorna, och familjer runt om i landet samlas kanske kring brädspelen Pandemic.

Jag vill avsluta med att säga att kulturen faktiskt är ett av våra bästa verktyg för att förstå oss själva och förstå den tid vi lever i.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 13 Frågor om film och public service

*Frågor om film och
public service*

Kulturutskottets betänkande 2019/20:KrU11
Frågor om film och public service
föredrogs.

Anf. 70 VIKTOR WÄRNICK (M):

Herr ålderspresident! Sverige och världen befinner sig i en aldrig tidigare skådad situation. Det är en ny typ av kris där vi, för att hålla ihop, måste hållas isär.

Coronavirusets framfart har ställt livet på ända för många människor. Många håller sig isolerade i karantän, många blir sjuka, alltför många blir rejält sjuka och bara i Sverige har förfärande nog flera tusen fått sätta livet till. Denna osynliga fiende som rör sig mitt bland oss är både skrämmande och avskräckande.

Många gör storartade insatser för att lindra smärtan och rädda liv, inte minst vår beundransvärda sjukvårds- och omsorgspersonal. De riskerar sitt eget liv och sin egen hälsa för att vårda och rädda andras. Den respekt dessa människor förtjänar går knappt att beskriva med ord.

Herr ålderspresident! Vi vet att vi kommer att besegra coronaviruset. Även om allt just nu känns långt ifrån normalt kommer det normala att återkomma. Vi kommer att kunna umgås med vänner och krama om familj igen, och gymnasieelever och studenter kommer att kunna gå till lektioner och föreläsningar igen. Kontorskollegor kommer att kunna återse varandra på riktigt igen – inte bara via de många strulande videokonferenserna.

Att det normala återkommer vet vi, men *hur* återgången till det normala kommer att se ut är det som står på spel just i detta nu. Tyvärr har den rödgröna regeringen varken varit tillräckligt skicklig eller tillräckligt snabb i sitt arbete för att motverka de skadliga effekter som krisen för med sig. Ointresset och saktfärdigheten är beklämmande.

Herr ålderspresident! Det är nu politiken – staten – måste agera för att rädda så många jobb och företag som bara är möjligt. Det är nu, inte sedan, som vi kan se till att återgången till det normala blir så lindrig som möjligt. Företagare, exempelvis våra många kulturskapare, ropar desperat på hjälp för att kunna övervintra och överleva denna kris. I ett av världens mest högbeskattade länder, vilket ju Sverige faktiskt är, hade man kunnat förvänta sig att vårt gemensamma försäkringsbolag staten skulle leverera. Svaren som vårt lands företagare och entreprenörer får från regeringen du-ger inte.

Apropå att vi i denna debatt behandlar kulturutskottets motionsbetänkande om film och public service kan jag tyvärr konstatera att exempelvis många av Sveriges biografer håller på att gå under i den kris vi nu är inne i. Människor håller sig hemma, och sammankomster om fler än 50 personer är förbjudna. Biobesöken har i princip upphört. Från att ha varit en relativt välmående marknad finns det inte längre någon marknad alls.

I det läget räcker det inte med vissa permitteringsmöjligheter för personal eller att man får låna tillbaka sina egna skattebetalningar. Bland annat de fasta lokalkostnaderna försvinner inte för att publiken gör det. Vill vi ha kvar biograferna, inte minst i våra mindre städer och orter, måste det ekonomiska stödet öka ordentligt.

Herr ålderspresident! Biografkrisen är bara ett exempel på de kulturnoder som riskerar att helt slås ut på grund av coronaviruset. Landets kulturskapare och kulturfrämjare är i många fall entreprenörer och företagare, och som så många andra företag drabbas de mycket hårt av denna kris.

Vi moderater har därför föreslagit att staten ska agera mer kraftfullt för att överbrygga krisen för alla dessa annars så välordnade små och stora företag. Ett krispaket på 100 miljarder kronor i månaden i åtminstone två månader behövs. Våra goda finanser finns till för att användas i krissituationer – låt oss nu använda styrkan i ekonomin för att rädda det som räddas kan! Alternativet är sämre och i förlängningen mycket dyrare för Sveriges skattebetalare.

Herr ålderspresident! När man i dessa tider ändå förmår lyfta blicken från den dagsaktuella rapporteringen om krisen kan man trots allt se att det finns ett antal åtgärder som längre fram måste till vad gäller både filmpolitiken och svensk public service. Bland annat förstår man att den illegala spridningen av film på lång sikt är ett stort hot mot filmen som konst. Trots att streamingtjänster och annat ger oss smidiga och legala alternativ för att se på film och serier fortsätter den illegala spridningen att urholka branschens finansiering.

Om människor slutar att betala för att se film undergräver det branschens möjlighet att leva och utvecklas som fri konst. Sverige behöver en sammanhängande och väl genomarbetad politik för att komma till rätta med detta växande problem. Vi vill att regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att utarbeta en sammanhängande och långsiktig strategi, och jag yrkar därför bifall till vår moderata reservation nr 2 som föreslår just detta.

Herr ålderspresident! Moderaternas principiella utgångspunkt är att värna en högkvalitativ public service. Vi anser dock att en framtida reformering bör gå i riktning mot en smalare och vassare public service. Det menar vi är en nödvändighet för att möta en modern mediemarknad i framtiden. Vi kommer att återkomma med skarpa förslag för en public service som måste vara ett kvalitativt komplement till det övriga medieutbudet – inte en konkurrent.

Herr ålderspresident! Trots dessa dystra dagar finns det hopp om en återgång till det normala. Det finns hopp om en bättre framtid. Men politiken kan inte vara en passiv åskådare som bara hoppas på det bästa, utan mer måste göras nu – snarast – för att rädda svenska jobb och företag, bland annat i våra viktiga och så uppskattade kulturnäringsgar. I dessa tider känns det rätt även för mig att påminna om det Churchill så klokt sa till alla dem som kritiserade att han mitt under brinnande världskrig ville värna just kulturen: Vad skulle vi annars ha att strida för?

Anf. 71 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Herr ålderspresident! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 3.

Konsekvenserna av coronavirusets framfart och de konsekvenser som många av de nödvändiga åtgärderna mot viruset har fått för kultursektorn är många och allvarliga. Ett område som har drabbats hårt är filmnäringen. Det må vara så att många i högre grad sitter hemma och ser på film och serier via Netflix, HBO och andra streamingstjänster i karantäntider, men filmtittandet på biograferna har däremot drabbats på ett särskilt förödande sätt. Medier som bland annat SVT har rapporterat att antalet biobesök har minskat med nästan 100 procent under utvalda veckor under coronakrisen jämfört med motsvarande veckor 2019. Det är givetvis en följd av att den största kedjan, Filmstaden, har stängt igen tillfälligt.

Det som nu står på spel är inte bara enskilda biografers överlevnad utan biografkulturen som sådan i Sverige. Det hårda läget för biograferna drabbar i sin tur också andra delar av filmbranschen, såsom de aktörer som får intäkter genom att deras filmer visas på biografer som visningsfönster. Att Sveriges biomoms har fyrdubblats, från 6 till 25 procent, sedan förra mandatperiodens filmproposition är också – inte minst mot bakgrund av det hårda läget nu – högst olyckligt. Redan innan coronaviruset slog till visste vi att just denna momshöjning, som Sverigedemokraterna motsatte sig när det begav sig, sätter ökad press på en rad biografer runt om i landet.

Redan innan coronaviruset slog till med full kraft mot Sverige kunde vi läsa om katastrofsiffror för svensk film på landets biografer. Besöken för att se svenska filmer på biograferna minskade med 31 procent från 2018 till 2019. Biobesöken minskade totalt sett med 3 procent under samma år. Trenden är negativ även över längre tid, då andelen besök för att se svenska filmer har halverats under 2014–2019. Ingen svensk film

hamnade på förra årets tio i topp över de filmer som fick flest besökare att ta sig till biograferna.

Skälen till att svensk film gick så dåligt på biograferna förra året är givetvis flera. Ett av de problem som Sverigedemokraterna har varit tydliga med att påpeka gällande att det gått så dåligt för svenska filmer på biograferna är att svensk filmpolitik, inte minst sedan helförstatligandet, alltmer präglas av vänsterinriktad identitetspolitik. Även Sveriges Biografägareförbund har kritiserat detta och framhållit mångfaldsfokuset hos Svenska Filminstitutet, SFI, som en del av problemet.

Det är inte rimligt att en persons kön eller härkomst får det orimligt stora fokus som det har i dag hos SFI när det görs bedömningar av vilka filmprojekt som ska ges stöd. Det gör bland annat att kompetens och en films möjlighet att nå kommersiella framgångar får stryka på foten.

Herr ålderspresident! Filmsverige, där biografkulturen är en viktig del, hade kort sagt flera allvarliga problem att tackla redan innan coronaviruset dök upp och slog till så hårt som det gjorde. Vi måste nu se till att rädda Filmsverige och svensk biografkultur undan den dödsstöt som detta annars riskerar att bli.

Det ekonomiska stödpaket till kulturlivet som regeringen har presenterat har kultur- och demokratiminister Amanda Lind hävdad kan gå bland annat till biograferna. Regeringen har vidare påpekat att Svenska Filminstitutet snabbt har agerat och både förstärkt och tidigarelagt utbetalningar av viktiga stöd samt skapat mer flexibilitet när det gäller återbetalningsregler och uppskjutna projekt. Det är bra så, men sannolikt måste mer göras.

Sverigedemokraterna är som politisk kraft villiga att ta strid för svensk film och för svensk biografkulturs överlevnad. Det tänker vi arbeta för även om JÖK-partierna inte förankrar förslagen kring filmbranschen med oss i oppositionen, trots den så kallade borgfred man talar om.

Herr ålderspresident! Public service fyller en viktig funktion, inte minst när det gäller att visa svenska filmer och serier men kanske framför allt när det gäller att nå ut med samhällsviktig information – speciellt i tider som i dag. Man har ett särskilt viktigt uppdrag att säkerställa att betydelsefull information når hela befolkningen vid krissituationer. Det är därför också viktigt att public service får de resurser man behöver för att kunna utföra det uppdrag som ålagts public service.

Utifrån partiets socialkonservativa och nationalistiska utgångspunkt anser Sverigedemokraterna att det är av yttersta vikt att det finns en medial aktör som skapar kvalitetsinnehåll på det svenska språket och som har i uppdrag att spegla hela vårt land och att se till att innehållet är tillgängligt för samtliga medborgare oavsett enskilda medborgares fysiska förutsättningar.

Många upplever att public service-bolagen de senaste åren brustit i sitt uppdrag om saklig informationsförmedling och opartiskt innehåll. Vi tror att en del av landets nuvarande utmaningar hade kunnat lindras eller undvikas om medborgarna fått full insikt i och förståelse för vad vissa politiska förslag skulle komma att få för konsekvenser. Det talas om en åsiktskorridor i hela mediesfären – en åsiktskorridor som public service tyvärr hållit sig inom.

Mediesystemet blir starkt av en tredje statsmakt som inte enbart granskar den offentliga makten utan också granskar och sporrar varandra till högre kvalitet och saklighet i sin rapportering och granskning. Public service har en viktig roll i denna sammansättning av medier. Därför är det oerhört oroande med de brister i saklighet och opartiskhet som vi kunnat se i public service-bolagens innehåll. En översyn behövs, och det nu.

Herr ålderspresident! I går kunde vi läsa om att Riksrevisionen ska påbörja en granskning av granskningsnämnden för radio och tv. Det är bra. Vi har länge efterfrågat en översyn eftersom många inte känner tilltro till det granskningssystem vi har i dag.

Det får anses som en stor brist när systemet kring granskningsnämnden inte uppfattas som pålitligt, något som bland annat Timbro har rapporterat om. Allmänheten uppfattar att granskningsnämndens uppgift är att granska exempelvis sakligheten i program som har sänts. Granskningsnämnden menar att det inte är dess uppgift att på egen hand dubbelkolla fakta. Därför ser vi fram emot den skrivelse som ska komma i november i år.

Anf. 72 PER LODENIUS (C):

Herr ålderspresident! Jag vill inleda med att säga att jag står bakom samtliga Centerpartiets reservationer men väljer att yrka bifall enbart till reservation 8.

Herr ålderspresident! Det sker stora och snabba förändringar på medieområdet. Vi ser dessutom hur kommersiella medier har fått mindre annonsintäkter till följd av den kris vi nu befinner oss i.

Med den digitala utvecklingen breddas medievärlden på många sätt. Det finns i dag mycket mer information tillgänglig, och det är lättare att som enskild person komma till tals genom exempelvis sociala medier och olika kommentarsfält. Samtidigt har många lokalredaktioner lagts ned, och vi ser flera så kallade vita fläckar runt omkring i Sverige – områden eller kommuner där det inte finns någon lokal journalistisk bevakning på plats.

Det här behöver vi se till att följa upp så att tillgången till en allsidig och oberoende nyhetsbevakning och opinionsbildning i hela landet säkras. Det är extra viktigt att bevaka områden som är särskilt utsatta och där nyhetsbevakning saknas eller har lägre frekvens. Denna fråga är alltid viktig, och den är givetvis av största betydelse i en tid som denna med det behov som finns av tillgång till såväl nationella medier som lokaljournalistik.

För att mildra konsekvenserna av den kris vi befinner oss i har presstödet höjts. Samtidigt måste vi komma ihåg att public service spelar en stor roll för spegling av hela landet. Den behövs, sida vid sida med de privata aktörerna, för att vi ska ha en mångfald av perspektiv. Vi ser också, inte minst nu under denna svåra tid, behovet av ett brett utbud hos public service-bolagen, med en opartisk och granskande nyhets- och informationsförmedling samtidigt som man i sina kanaler också sprider kultur och skapar underhållning.

Vi lever i en tid med ett alltmer differentierat medieutbud och tidningar under ekonomisk press. En förutsättning för att vi ska ha en levande demokrati är att det finns tillgång till oberoende medier med resurser, möjligheter och kompetens att producera och visa granskande journalistik. Public service har en särskild roll i detta medielandskap. Det är en roll som bland annat handlar om att vara en oberoende aktör med stor integritet.

Detta är självklart en balansgång och ett uppdrag som hela tiden prövas och utvärderas, men en oberoende public service är viktig för vårt lands demokrati. Därför är också systemet med en public service-avgift, där vi solidariskt betalar för denna demokratiska nyttighet, viktigt att förklara och försvara. Genom granskningar från public service, som ett oberoende mediebolag, av makten och samhället värnas demokratin, till nytta för alla som bor här.

Den kultur och underhållning som public service-bolagen producerar och förmedlar ger också en bild av vårt samhälle och en möjlighet att stärka vårt samhälle. Samtidigt ger den möjlighet för olika grupper i vårt samhälle att ta del av sin egen historia och sin egen kultur. Det innebär också en möjlighet att öka kunskapen och förståelsen.

Att public service har ett brett uppdrag är därför en förutsättning för att den också fortsättningsvis ska vara relevant i vårt samhälle och i det snabbt rörliga medielandskapet. Med nya digitala verktyg finns samtidigt goda möjligheter att få än mer public service utan några större extra kostnader.

Enligt sändningstillstånden ska public service-medierna präglas av folkbildningsambitioner. Men genom att användandet av det producerade materialet begränsas till de egna kanalerna begränsas också dessa ambitioner och möjligheter. För att få ett ökat utnyttjande från allmänheten och från andra medier av det public service-material som Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion producerar behövs en förändring av deras öppenhet och tillgänglighet.

Herr ålderspresident! Film är en av de mest tillgängliga kulturformerna i Sverige, och så vill vi i Centerpartiet att det ska fortsätta att vara. Men just nu befinner sig biograferna, och även filmindustrin i stort, i en kris. Det är en kris skapad av en pandemi som har intagit vårt land och stora delar av världen.

Centerpartiet har nu tillsammans med regeringen och Liberalerna sett till att biograferna får ett extra stöd genom den miljard som avsatts för kultur och idrott för att möta den nedgång som pandemin inneburit. Detta kommer dock självklart inte att täcka hela den förlust som dagens situation innebär. Samtidigt måste vi se tiden som kommer efter och hur vi både kan bevara och längre fram också utveckla den svenska filmen och biografkulturen.

Momsen på biobesök höjdes i januari 2017. Höjningen av momsens gjorde det dyrare för besökare att gå på bio, då främst på mindre orter och på landsbygden. Samtidigt fick de redan hårt ansträngda biograferna på dessa orter än svårare att få ekonomin att fungera.

Detta var ett resultat av den filmpolitiska proposition som regeringen lade fram till riksdagen för fyra år sedan, våren 2016. När den behandlades av riksdagen togs det också beslut om sju tillkännagivanden, däribland att skyndsamt utreda en alternativ finansiering av filmpolitiken med utgångspunkten att behålla den tidigare lägre mervärdesskatten.

På mindre orter betyder biografen mer för kulturlivet än bara som en plats att se film på. Biograferna är faktiskt också en viktig del i en kulturell infrastruktur som sammantaget ger tillgång till ett brett kulturliv i hela landet.

Herr ålderspresident! Här vill jag också passa på att peka på vikten av att det finns goda förutsättningar att göra svensk film i Sverige. För att få fler filmer att spelas in i Sverige och förbättra möjligheterna för en väl

fungerande inhemsk filmbransch behövs det någon form av produktions-
incitament, också det ett uppdrag som regeringen fick genom ett tillkänna-
givande då den filmpolitiska propositionen behandlades i riksdagen våren
2016.

Prot. 2019/20:114
29 april

*Frågor om film och
public service*

Anf. 73 VASILIKI TSOUPLAKI (V):

Herr ålderspresident! Jag har i tidigare debatter här i dag pratat en hel del om hur coronapandemin har påverkat civilsamhället i stort, idrotten och hela kulturlivet och de småföretagare som jobbar inom dessa sektorer.

Vid en första anblick skulle man kanske kunna tro att film- och tv-branschen klarar sig bra. Människor stannar hemma i högre grad och har mer tid att titta på film. Men när i princip alla biografen slagit igen eller står tomma påverkar det filmproduktionen väldigt mycket. Man får se det som en lång kedja, från manusförfattare, producenter och inspelningar till distributörer och till bioduken, och i slutändan hamnar man i en streamingstjänst eller en tv-kanal. Och blir det stopp på vägen, intäkter som inte kommer in vid rätt tillfälle, stannar hela maskineriet.

För ungefär en månad sedan deltog jag i ett möte med stora delar av filmbranschen, som beskrev det allvarliga läget då. Många av de mindre biograferna riskerade konkurs. Man berättade hur svårt det skulle bli att få avsättning för alla filmer när biograferna väl öppnas upp igen. Man kan inte ta igen en tappad vår. Filminstitutets redogörelse för hur man snabbt ställt om bidragsgivningen lugnade en aning då, men senast i fredags varnade dess vd Anna Serner för att tillförda resurser inte räcker, så det här är oroande.

I dagens betänkande har Vänsterpartiet en motion som rör de filmer som redan har spelats in, producerats och visats men som genom digitalisering kan bevaras och tillgängliggöras för en ny publik. I dag görs och visas film nästan uteslutande digitalt. Den analoga filmtekniken är helt på väg ut.

I Svenska Filminstitutets arkiv finns närmare 9 000 filmer. Om kommande generationer ska kunna ta del av vårt filmiska kulturarv, från sent 1800-tal till 2000-tal, måste det digitaliseras. Vänsterpartiet anser att det svenska filmiska kulturarvet har lika stort värde som andra kulturarv och inte får förfalla. Vi tycker också att det ska vara tillgängligt för allmänheten.

Med den digitalisering som nu sker kan filmerna visas på digitala biografen, på webben men även via dvd, om det är någon som har kvar det, och tv. Det handlar kort sagt om en historisk möjlighet att göra kulturarvet tillgängligt i stor skala. Samtidigt finns det nu en stor historisk risk att en del av det här arvet går förlorat om inte chansen tillvaratas. Det finns många problem i dag i arbetet med att digitalisera. Det kan handla om teknisk apparatur som saknas. Snart finns det inte folk som vet hur de fungerar, och reservdelarna saknas.

Filminstitutet menar att läget är ljusare för dem än på flera år, men att satsningarna måste kvarstå. När vi ser hur biografernas digitalisering och nya visningsformer växer fram kan vi också se att det handlar om livesändningar av dans, opera och musikföreställningar, som jag tror att Per Lodenius var inne på här tidigare. Dessa möjligheter ger ett ökat kulturbud i hela landet.

När Landsbygdskommittén presenterade sitt betänkande för några år sedan tog de upp just digitaliseringen av film och biograferna som en viktig faktor för att mindre orter hade kunnat öppna sina biografier igen, så vi får inte låta den här krisen göra att de bara några år senare får stänga.

Filminstitutet har det ganska bra med digitaliseringen, men med de lokala filmarkiven ser det lite värre ut. De har sämre tillgång till tekniken, och ekonomin är sämre. Därför måste vi nu hjälpa till, så att de kan påbörja digitaliseringen av de lokala filmarkiven. Det är ett väldigt oroande läge just nu, så vi tycker att regeringen ska få i uppdrag att utreda statusen för de lokala filmarkiven och säkerställa att det finns kompetens, teknik och ekonomi för att digitalisera dem. Vi tycker också att man ska undersöka om inte Filminstitutet kan vara ansvarigt för att hålla ihop det här arbetet och få ett utredningsuppdrag. Därför vill jag yrka bifall till min reservation nr 4 i betänkandet.

Jag hade inte möjlighet att begära replik på Angelika Bengtsson från Sverigedemokraterna tidigare. Jag vill bara bemöta hennes påstående här i talarstolen att Filminstitutet beviljar bidrag utifrån kön. Det stämmer inte, utan det sker utifrån en mängd andra parametrar. Filminstitutet är ju inte en myndighet som andra, men vi förväntar oss förstås att få se en statistik över hur bidragsgivningen ser ut, hur fördelningen mellan män och kvinnor fallit ut och hur det ser ut med mångfalden. Jag tycker att vi måste kunna följa upp de flesta bidrag som vi beslutar om på det sättet och se hur det faktiskt påverkar. Vi vet att med en mångfald av konstnärliga utövare får vi också en mångfald av berättelser och ett rikare kulturellt utbud. Därför är det viktigt att vi har den typen av mångfaldsmål och att vi följer upp dem med statistik.

Herr ålderspresident! Vänsterpartiet har inte motionerat om public service, som också ingår i betänkandet. Eftersom sändningstillståndet löper flera år till har vi inte skrivit någon motion i år, men jag vill ändå ta chansen att säga något om vikten av starka och oberoende public service-bolag i tider av kris.

Sveriges Radio och SVT har med sin bevakning av coronakrisen en mycket viktig roll att spela. De är ju informationskanaler, debattforum och källor till fördjupning. Allmänheten kan till exempel skicka in sina frågor och få svar av experter – en väldigt viktig funktion. Vi kan följa presskonferenserna från myndigheterna. Jag har också noterat att nyheter på olika språk tas emot väldigt väl på Sveriges Radios webb. Där har lyssningen verkligen ökat.

Utbildningsradion har förstås också en väldigt viktig roll nu när elever, studenter och lärare i högre grad ska jobba på distans. Där finns både tips och ett stort utbud av digitala resurser för att kunna genomföra undervisning på ett bra sätt, så det är viktigt att också lyfta fram Utbildningsradions roll.

Avslutningsvis vill jag passa på att säga att jag märker att många, i alla fall i mitt flöde i sociala medier, uppskattar trygga och förutsägbara program i tablån, som sändningarna av hela fotbolls-VM från 1994. När allt annat är oroligt i omvärlden kan det kännas bra att veta om Ravelli gör den där viktiga räddningen eller inte.

Anf. 74 LAWEN REDAR (S):

Herr ålderspresident! Den samhälleliga kampen mot smittspridningen påverkar just nu oss alla. Värst drabbat den förstås riskgrupper och vårdpersonal som tvingas ställa om sina liv. Riskgrupper isolerar sig hemma och får just nu kanske mat och medicin inhandlat av familj och grannar, medan sjukvårdspersonal knappt hinner hem innan nästa arbetspass inleds.

Trots att världspressen tycks beskriva Sverige som ett av få länder i världen som inte helt har stängt ned betyder inte det att pandemin inte har drabbat oss. Tvärtom lever många just nu i sorg över att ha mist en anhörig, en familjemedlem eller en vän.

Herr ålderspresident! I en sådan här sällan skådad tid tänker jag mycket på hur vi har valt att organisera vårt samhälle, vilken kultur som har växt fram.

Min mamma, som under stora delar av sitt arbetsliv har arbetat inom hemtjänsten och äldreomsorgen, har i decennier vittnat om en svår arbetsmiljö med delade arbetssturer där man jobbar tidig morgon och sen kväll eller där man stressat inväntar morgontelefonsamtalet om att man ska infinna sig på jobbet samma dag.

Arbetet i sig innebär tidsräkning från stunden man kliver in hos den äldre. Mycket praktiskt ska hinnas med, och det som kanske mest efterfrågas – ett samtal eller en kopp kaffe – blir i stället den absolut sista prioriteringen. Arbetsuppgifterna handlar mer och mer om tidsstyrning, check-listor och att följa manualer. Jag tycker mig se att organiseringen av välfärden har gått från att möta människan efter hennes behov till att checka av arbete på papper.

Den här kulturen, det här sättet att organisera samhället, hoppas jag att fler i ljuset av pandemin kommer att börja ifrågasätta. De som arbetar med våra äldre förtjänar helt andra förutsättningar, och våra äldre förtjänar trygghet. Så bör vi också tänka när det kommer till personalen i vården, i kollektivtrafiken, inom räddningstjänsten och i alla andra samhällsbärande funktioner. I en pandemi är det de som garanterar oss trygghet, hjälp, omsorg och omvårdnad – det vi behöver när vi är som allra mest sårbara. Kanske kan pandemin medföra insikten att det är dessa människor som bär upp vårt samhälle och som vi är skyldiga en kulturell förändring.

Herr ålderspresident! Professor Jonna Bornemark sa i sitt högtidstal i Storkyrkan 2019 att om vi ser brister i den kultur vi tillhör måste vi fråga oss hur vi kan ändra oss.

Hon sa: Det fantastiska är att vi har en hel sektor som sysslar med just det här – som synliggör det vi glömt, som undersöker vad det är att vara människa och som berättar för oss om våra behov. Det är en sektor som kanske inte löser problem i effektivitetens namn men som funderar över hur de där problemen uppstått och hur djupt de sitter i vår kultur.

Hon talade förstås om den kanske mest missförstådda sektorn i vårt samhälle: kulturen.

Många ser fortfarande kulturen som något vi kan roa oss med när de basala behoven är tillfredsställda. Men kulturen berättar för oss om hur vi lever, synliggör våra behov och kan vara katalysatorn till att ändra vår samhällskultur där den brister.

Jag vet genom min mamma att vi knappast saknar profession i vårt land. Men under en lång tid har vi ignorerat vad professionen, liksom kulturen, säger. Vi ska inte tro att allt går att mäta. Vi ska inte heller begära

att siffror ska tala om för oss vad som är verkligt. Omtanke, omsorg och empati är ju i allra högsta grad verkligt. Det är också vad människan just nu behöver – men kanske kan det inte mätas, och kanske är det just det professionen vill att vi ska förstå.

Herr ålderspresident! I pandemibekämpningen drabbas många av inkomstförluster, särskilt de sektorer som bygger sin verksamhet på människans möten. Regeringsbeslutet om att begränsa allmänna sammankomster gör att gallerier, kulturhus, museer, biografier, teatrar och konserthus håller stängt. Därför är det helt avgörande att regeringen just har presenterat ett krispaket om 1 miljard till kulturen och till idrotten. I fredags presenterades också medelsfördelningen närmare.

Det här betänkandet rör 50 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden, framför allt avseende filmpolitik och public service. Det är ytterst tacknämligt att vi i en tid då vi behöver saklig information har fastslagit public services långsiktiga villkor och medelstilldelning samt att vi har fattat beslut om ett avgiftssystem framför ett licenssystem. Därutöver har regeringen förstärkt mediestödet permanent till den privata mediesektorn, som tappar annonsintäkter som en konsekvens av coronapandemin. Gratistidningarna, som når ut till en bred allmänhet, omfattas nu också av detta stöd, vilket är ytterst välkommet.

Vad gäller intäktsbortfall på filmområdet har regeringen fattat beslut om att Filminstitutet ska fördela 50 miljoner kronor av de 500 i krisstöd.

Med detta sagt yrkar jag avslag på samtliga reservationer och bifall till utskottets förslag.

Anf. 75 JOAR FORSSELL (L):

Herr ålderspresident! Jag vill rikta ett tack till de andra ledamöterna som här i dag har deltagit i tre olika kulturdebatter. Det har varit väldigt roligt att få vara med om det.

Herr ålderspresident! Nu i coronatider utnyttjar andra – det kan till exempel handla om främmande makter – den kris som har uppstått för att sprida desinformation, lögn, fake news och narrativ som syftar till att erodera vår demokrati och vår tilltro till varandra, både här i Sverige och i Europa, ja, faktiskt i hela den demokratiska världen. Det är uppenbart att coronakrisen nu sätter fingret på vikten av att vi har både medie- och informationskunskap i skolan och fri journalistik, en journalistik som är kritisk, opartisk och granskande. Alla de här delarna utgör den yttersta frontlinjen mot de angrepp på demokratin som desinformation, fake news och annat innebär.

Vi liberaler har sett till att få till stånd en ökning av presstödet. Vi har också pressat regeringen till att undanta tidningspapper från de nya återvinningsreglerna för att avlasta just den fria journalistiken. Detta har faktiskt att göra med demokratin.

Jag vill också säga någonting om filmbranschen. Precis som flera andra talare har varit inne på är det en bransch som har drabbats hårt av coronakrisen, just därför att den i grunden handlar om möten. Jag tänker inte minst på våra biografier runt om i landet. För oss liberaler är det otroligt viktigt att se till att de stöd vi redan har beslutat om faktiskt når fram till de aktörer som behöver dem. Det handlar såklart om de stöd som är riktade till kultursektorn men också om de stöd som är riktade till våra bolag runt om i landet.

Herr ålderspresident! Nu vill jag lägga min sista talartid på reservation nr 7, som jag också vill yrka bifall till. Den handlar om public service och de nationella minoriteterna.

Våra nationella minoriteter i Sverige har genom åren utsatts för det våld som assimileringsspolitik innebär. Man har inte fått tala sitt språk. Man har inte fått utöva sin kultur. I grunden är det varje demokratiskt samhälles och varje demokratisk människas plikt och skyldighet att både se till att skydda våra nationella minoriteter och se till att de har rätt att och kan utöva sin kultur och tala sitt språk.

I vår reservation nr 7 stryker vi under detta. Vi säger också att vi måste stödja de nationella minoritetsspråken så att de kan hållas levande på riktigt. Ett sätt att göra det är genom public service, där vi skulle vilja se att mer utrymme i tablån avsattes för sändningar på de nationella minoritetsspråken. Det är otroligt viktigt att det finns både journalistik, kulturprogram och andra program i tillräckligt stor utsträckning för att på allvar upprätthålla de nationella minoritetsspråken och ge människor både verktyg och möjlighet att utöva sin rätt till sin kultur och sitt språk.

Herr ålderspresident! Med de orden vill jag återigen yrka bifall till reservation nr 7.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 15.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.39 på förslag av tjänstgörande ålderspresidenten att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 23 april

UU12 Interparlamentariska unionen (IPU)

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU14 Vuxenutbildning

Punkt 1 (Organisation av och utbud inom vuxenutbildningen)

1. utskottet
2. res. 3 (V)

Votering:

35 för utskottet

4 för res. 3

15 avstod

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2019/20:114
29 april

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 15 S, 11 M, 3 KD, 3 L, 3 MP
För res. 3: 4 V
Avstod: 10 SD, 5 C
Frånvarande: 85 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 3 (Validering)

1. utskottet

2. res. 6 (C)

Votering:

50 för utskottet

5 för res. 6

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 6: 5 C

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 4 (Svenska för invandrare (sfi))

1. utskottet

2. res. 7 (M)

3. res. 8 (SD)

4. res. 11 (KD)

Förberedande votering 1:

10 för res. 8

3 för res. 11

42 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 8.

Förberedande votering 2:

11 för res. 7

10 för res. 8

34 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Huvudvotering:

22 för utskottet

11 för res. 7

22 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 3 L, 3 MP

För res. 7: 11 M

Avstod: 10 SD, 5 C, 4 V, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU18 Tillfällig åtgärd för att underlätta övergången till sommarbensin

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU23 Riksbankens förvaltning 2019

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU11 Riksrevisionens rapport om stöd till start av näringsverksamhet – långsiktiga effekter och Arbetsförmedlingens arbetsätt

1. utskottet

2. res. (M, SD, KD)

Votering:

31 för utskottet

24 för res.

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res.: 11 M, 10 SD, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

JuU15 Stärkt sekretesskydd för hotade personer och snabbare handläggning av vissa hyrestvister

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU29 Våldsbrott och brottsoffer

Punkt 5 (Sekretessbrytande regel i offentlighets- och sekretesslagen)

1. utskottet

2. res. 3 (M, C, KD, L)

Votering:

33 för utskottet

22 för res. 3

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 4 V, 3 MP

För res. 3: 11 M, 5 C, 3 KD, 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 8 (Skärpta straff för att motverka människohandel)

1. utskottet

2. res. 4 (SD, KD)

Votering:

42 för utskottet

12 för res. 4

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP
För res. 4: 9 SD, 3 KD
Frånvarande: 84 S, 59 M, 53 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 23 (Implementering av brottsofferdirektivet)

1. utskottet
2. res. 16 (V)

Votering:

51 för utskottet

4 för res. 16

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 16: 4 V

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 26 (Polisens återkoppling)

1. utskottet
2. res. 18 (M, C, KD, L)

Votering:

33 för utskottet

22 för res. 18

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 4 V, 3 MP

För res. 18: 11 M, 5 C, 3 KD, 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 36 (Sekretess som försvårar barnahusens verksamhet)

1. utskottet
2. res. 26 (M, KD)

Votering:

41 för utskottet

14 för res. 26

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 26: 11 M, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 40 (Kartläggning av sexualbrotten)

1. utskottet
2. res. 30 (S, C, V, MP)

Votering:

27 för utskottet

28 för res. 30

294 frånvarande

Kammaren biföll res. 30.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 11 M, 10 SD, 3 KD, 3 L

För res. 30: 16 S, 5 C, 4 V, 3 MP

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Prot. 2019/20:114

29 april

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU41 Inget grundavdrag vid bestämmande av brottsskadeersättning

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Effektivare hantering av ersättning till brottsoffer)

1. utskottet

2. res. 1 (M, KD)

3. res. 2 (SD)

4. res. 3 (V)

5. res. 4 (L)

Förberedande votering 1:

4 för res. 3

3 för res. 4

48 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

10 för res. 2

4 för res. 3

41 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 3:

14 för res. 1

10 för res. 2

31 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

24 för utskottet

14 för res. 1

17 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 3 MP

För res. 1: 11 M, 3 KD

Avstod: 10 SD, 4 V, 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

SoU8 Stöd till personer med funktionsnedsättning

Punkt 3 (Bemötande av personer med funktionsnedsättning m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (KD)

Votering:

42 för utskottet

3 för res. 2

10 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 2: 3 KD

Avstod: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 5 (LSS och assistansersättning)

1. utskottet

2. res. 4 (SD)

Votering:

42 för utskottet

10 för res. 4

3 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 4: 10 SD

Avstod: 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 11 (Boende)

1. utskottet

2. res. 10 (SD, L)

Votering:

42 för utskottet

13 för res. 10

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 MP

För res. 10: 10 SD, 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 19 (Ledarhundsverksamhet)

1. utskottet

2. res. 15 (SD, C, L)

Votering:

37 för utskottet

18 för res. 15

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 4 V, 3 KD, 3 MP

För res. 15: 10 SD, 5 C, 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Prot. 2019/20:114

29 april

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU20 Migration och asylpolitik

Punkt 1 (Migrations- och flyktingpolitik)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

3. res. 2 (SD)

4. res. 3 (V)

5. res. 4 (KD)

Förberedande votering 1:

4 för res. 3

3 för res. 4

48 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

10 för res. 2

4 för res. 3

41 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 3:

11 för res. 1

10 för res. 2

34 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

27 för utskottet

11 för res. 1

17 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 3 L, 3 MP

För res. 1: 11 M

Avstod: 10 SD, 4 V, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Prot. 2019/20:114
29 april

Punkt 5 (EU:s asyl- och migrationspolitik)

1. utskottet

2. res. 15 (L)

Votering:

33 för utskottet

3 för res. 15

19 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 4 V, 3 MP

För res. 15: 3 L

Avstod: 11 M, 5 C, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU21 Anhöriginvandring

Punkt 1 (Anhöriginvandring)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

45 för utskottet

10 för res. 1

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 1: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 2 (Uppskjuten invandringsprövning)

1. utskottet

2. res. 2 (SD, KD)

Votering:

42 för utskottet

13 för res. 2

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 2: 10 SD, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU22 Arbetskraftsinvandring

Punkt 1 (Attrahera högkvalificerad arbetskraft)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

3. res. 2 (SD)

Förberedande votering:

11 för res. 1

10 för res. 2

34 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

33 för utskottet

11 för res. 1

11 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 2 KD, 3 L, 3 MP

För res. 1: 11 M

Avstod: 10 SD, 1 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 3 (30-dagarsgaranti)

1. utskottet

2. res. 5 (M, SD, KD)

Votering:

31 för utskottet

24 för res. 5

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 5: 11 M, 10 SD, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 4 (Administration i övrigt)

1. utskottet

2. res. 7 (L)

Votering:

42 för utskottet

3 för res. 7

10 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 MP

För res. 7: 3 L

Avstod: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

KrU8 Civila samhället inklusive idrott och folkbildning

Punkt 3 (Idéburet offentligt partnerskap)

1. utskottet

2. res. 2 (M)

3. res. 5 (L)

Förberedande votering:

11 för res. 2

3 för res. 5

41 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

33 för utskottet

11 för res. 2

11 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 4 V, 3 MP

För res. 2: 11 M

Avstod: 5 C, 3 KD, 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 4 (Civilsamhällets roll)

1. utskottet

2. res. 6 (C)

Votering:

47 för utskottet

5 för res. 6

3 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 6: 5 C

Avstod: 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 7 (Parasporten)

1. utskottet

2. res. 8 (V)

Votering:

51 för utskottet

4 för res. 8

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 8: 4 V

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Prot. 2019/20:114

29 april

Punkt 12 (Idrottsanläggningar)

1. utskottet

2. res. 14 (SD)

Votering:

42 för utskottet

10 för res. 14

3 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 MP

För res. 14: 10 SD

Avstod: 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 13 (Dopningsfrågor)

1. utskottet

2. res. 18 (KD)

Votering:

31 för utskottet

3 för res. 18

21 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 18: 3 KD

Avstod: 11 M, 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU10 Kultur för alla

Punkt 5 (Avtal för konstnärers ersättningar)

1. utskottet

2. res. 6 (KD)

Votering:

52 för utskottet

3 för res. 6

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 6: 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Prot. 2019/20:114
29 april

Punkt 7 (Villkor och stöd för kulturskaparna)

1. utskottet

2. res. 8 (V)

Votering:

46 för utskottet

4 för res. 8

5 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 8: 4 V

Avstod: 5 C

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 9 (Kultur i hela landet)

1. utskottet

2. res. 12 (SD)

3. res. 13 (C)

Förberedande votering:

10 för res. 12

5 för res. 13

40 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 12.

Huvudvotering:

40 för utskottet

10 för res. 12

5 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 12: 10 SD

Avstod: 5 C

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 17 (Läsfrämjande åtgärder)

1. utskottet

2. res. 17 (M)

3. res. 18 (L)

Förberedande votering:

13 för res. 17

3 för res. 18

39 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 17.

Per Lodenius (C) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:
 41 för utskottet
 11 för res. 17
 3 avstod
 294 frånvarande
 Kammaren biföll utskottets förslag.
 Partivis fördelning av rösterna:
 För utskottet: 16 S, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 MP
 För res. 17: 11 M
 Avstod: 3 L
 Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU11 Frågor om film och public service

Punkt 2 (Inflytandestruktur, finansiering och spridning av film)

1. utskottet
 2. res. 2 (M)
 3. res. 3 (SD)
 Förberedande votering:
 11 för res. 2
 10 för res. 3
 34 avstod
 294 frånvarande
 Kammaren biträdde res. 2.
 Huvudvotering:
 34 för utskottet
 11 för res. 2
 10 avstod
 294 frånvarande
 Kammaren biföll utskottets förslag.
 Partivis fördelning av rösterna:
 För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP
 För res. 2: 11 M
 Avstod: 10 SD
 Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 3 (Lokala filmarkiv och nationalscen för film)

1. utskottet
 2. res. 4 (SD, V)
 Votering:
 41 för utskottet
 14 för res. 4
 294 frånvarande
 Kammaren biföll utskottets förslag.
 Partivis fördelning av rösterna:
 För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 3 KD, 3 L, 3 MP
 För res. 4: 10 SD, 4 V
 Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Prot. 2019/20:114
29 april

Punkt 4 (Medelsvillkor och riktlinjer för public services sändningar)

1. utskottet
2. res. 7 (L)

Votering:

37 för utskottet

3 för res. 7

15 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 4 V, 3 KD, 3 MP

För res. 7: 3 L

Avstod: 10 SD, 5 C

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 5 (Distributionskanaler för public service)

1. utskottet

2. res. 8 (C)

Votering:

50 för utskottet

5 för res. 8

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 8: 5 C

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 16 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

EU-dokument

COM(2020) 163 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om makroekonomiskt stöd till utvidgnings- och grannskapsländer med anledning av den kris som uppstått till följd av covid-19-pandemin

§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 28 april

2019/20:1263 Förvarstagna under coronakrisen

av *Christina Höj Larsen* (V)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:1264 Stöd till Vasamuseet

av *Cecilia Engström* (KD)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2019/20:1265 Verkställande av förbud för att stävja smittspridning

av *Johan Forssell* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:1266 Resefond för att stötta branschen

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2019/20:1267 Situationen för hbtq-personer i vissa EU-länder

av *Yasmine Posio* (V)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:1268 Säkerställd behörighet till högskolan

av *Kristina Axén Olin* (M)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2019/20:1269 Återbetalning av anmälningsavgiften till högskoleprovet

av *Kristina Axén Olin* (M)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2019/20:1270 Beredskap gällande kemikalier till vattenrening och avlopp

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 29 april

2019/20:1239 Ekonomisk hjälp till Sveriges flygplatser

av *Åsa Coenraads* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:1207 Förordningen om producentansvar för returpapper

av *Magnus Oscarsson* (KD)
till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2019/20:1228 Upphandling av Gotlandstrafiken

av *Jessica Thunander* (V)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:1210 Direktupphandling av inrikesflyg i kristid

av *Åsa Coenraads* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:1215 Skånes behov av flygtransporter

av *Boriana Åberg* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:1243 Upphandlad flygtrafik även till sydöstra Sverige

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:1197 Business Sweden under coronakrisen

av *Josef Fransson* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

Prot. 2019/20:114 § 19 Kammaren åtskildes kl. 16.36.
29 april

Sammanträdet leddes
av tredje vice talmannen från dess början till och med § 9 anf. 23 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 10 anf. 47 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med § 12 anf. 65 (delvis),
av tjänstgörande ålderspresidenten Mikael Oscarsson därefter till ajourne-
ringen kl. 15.39 och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

EMMA PAAKKINEN

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Ärende för hänvisning till utskott	1
§ 3 Tillfällig åtgärd för att underlätta övergången till sommarbensin	1
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2019/20:MJU18	1
(Beslut fattades under § 15.).....	1
§ 4 Riksbankens förvaltning 2019	1
Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU23.....	1
(Beslut fattades under § 15.).....	1
§ 5 Riksrevisionens rapport om stöd till start av näringsverksamhet – långsiktiga effekter och Arbetsförmedlingens arbetssätt.....	2
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2019/20:AU11	2
Anf. 1 JOSEFIN MALMQVIST (M).....	2
Anf. 2 EBBA HERMANSSON (SD).....	2
Anf. 3 CAMILLA BRODIN (KD).....	4
Anf. 4 SERKAN KÖSE (S).....	5
Anf. 5 ALI ESBATI (V).....	7
Anf. 6 MALIN DANIELSSON (L).....	9
Anf. 7 RASMUS LING (MP).....	10
(Beslut fattades under § 15.).....	11
§ 6 Stärkt sekretesskydd för hotade personer och snabbare handläggning av vissa hyrestvister	11
Justitieutskottets betänkande 2019/20:JuU15.....	11
(Beslut fattades under § 15.).....	11
§ 7 Våldsbrott och brottsoffer.....	12
Justitieutskottets betänkande 2019/20:JuU29	12
Anf. 8 CARINA ÖDEBRINK (S).....	12
Anf. 9 MAGDALENA SCHRÖDER (M).....	13
Anf. 10 KATJA NYBERG (SD)	14
Anf. 11 JOHAN HEDIN (C).....	16
Anf. 12 JESSICA WETTERLING (V)	17
Anf. 13 ANDREAS CARLSON (KD).....	18
Anf. 14 JOHAN PEHRSON (L).....	19
Anf. 15 RASMUS LING (MP).....	21
(Beslut fattades under § 15.).....	21
§ 8 Inget grundavdrag vid bestämmande av brottsskadeersättning	22
Justitieutskottets betänkande 2019/20:JuU41	22
Anf. 16 MAGDALENA SCHRÖDER (M).....	22
Anf. 17 KATJA NYBERG (SD)	23
Anf. 18 JESSICA WETTERLING (V)	23
Anf. 19 ANDREAS CARLSON (KD).....	24
Anf. 20 JOHAN PEHRSON (L).....	24
Anf. 21 CARINA ÖDEBRINK (S).....	25
Anf. 22 RASMUS LING (MP).....	26
(Beslut fattades under § 15.).....	26
§ 9 Stöd till personer med funktionsnedsättning.....	26

Socialutskottets betänkande 2019/20:SoU8	26
Anf. 23 JULIA KRONLID (SD).....	26
Anf. 24 SOFIA NILSSON (C)	29
Anf. 25 PIA STEENSLAND (KD)	31
Anf. 26 BENGT ELIASSON (L).....	32
Anf. 27 DAG LARSSON (S).....	34
Anf. 28 PIA STEENSLAND (KD) replik.....	35
Anf. 29 DAG LARSSON (S) replik.....	36
Anf. 30 PIA STEENSLAND (KD) replik.....	36
Anf. 31 DAG LARSSON (S) replik.....	37
Anf. 32 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	37
Anf. 33 JESSICA WETTERLING (V)	38
(Beslut fattades under § 15.)	39
§ 10 Migration och asylpolitik, Anhöriginvandring och Arbetskraftsinvandring.....	40
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU20	40
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU21	40
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU22	40
Anf. 34 MARIA MALMER STENERGARD (M)	40
Anf. 35 JULIA KRONLID (SD).....	42
Anf. 36 SOLVEIG ZANDER (C)	45
Anf. 37 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	46
Anf. 38 HANS EKLIND (KD)	49
Anf. 39 FREDRIK MALM (L)	52
Anf. 40 CARINA OHLSSON (S)	54
Anf. 41 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik	56
Anf. 42 CARINA OHLSSON (S) replik.....	56
Anf. 43 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik	57
Anf. 44 CARINA OHLSSON (S) replik.....	57
Anf. 45 RASMUS LING (MP)	57
Anf. 46 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik	58
Anf. 47 RASMUS LING (MP) replik	59
Anf. 48 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik	59
Anf. 49 RASMUS LING (MP) replik	59
Anf. 50 FREDRIK MALM (L) replik.....	60
Anf. 51 RASMUS LING (MP) replik.....	60
Anf. 52 FREDRIK MALM (L) replik.....	61
Anf. 53 RASMUS LING (MP) replik.....	61
(Beslut fattades under § 15.)	61
§ 11 Civila samhället inklusive idrott och folkbildning.....	62
Kulturutskottets betänkande 2019/20:KrU8.....	62
Anf. 54 LOTTA FINSTORP (M).....	62
Anf. 55 ANGELIKA BENGTSSON (SD).....	63
Anf. 56 PETER HELANDER (C).....	65
Anf. 57 VASILIKI TSOUPLAKI (V).....	67
Anf. 58 PIA STEENSLAND (KD)	70
Anf. 59 AZADEH ROJHAN GUSTAFSSON (S)	72
Anf. 60 MATS BERGLUND (MP)	73
Anf. 61 JOAR FORSELL (L)	75
(Beslut fattades under § 15.)	76
§ 12 Kultur för alla.....	76

Kulturutskottets betänkande 2019/20:KrU10	76	Prot. 2019/20:114
Anf. 62 LOTTA FINSTORP (M).....	76	29 april
Anf. 63 ANGELIKA BENGTSSON (SD)	78	-----
Anf. 64 PER LODENIUS (C)	80	
Anf. 65 VASILIKI TSOUPLAKI (V).....	82	
Anf. 66 CECILIA ENGSTRÖM (KD).....	84	
Anf. 67 AZADEH ROJHAN GUSTAFSSON (S)	85	
Anf. 68 ANNA SIBINSKA (MP).....	86	
Anf. 69 JOAR FORSSELL (L)	88	
(Beslut fattades under § 15.).....	89	
§ 13 Frågor om film och public service	89	
Kulturutskottets betänkande 2019/20:KrU11	89	
Anf. 70 VIKTOR WÄRNICK (M).....	89	
Anf. 71 ANGELIKA BENGTSSON (SD)	91	
Anf. 72 PER LODENIUS (C)	93	
Anf. 73 VASILIKI TSOUPLAKI (V).....	95	
Anf. 74 LAWEN REDAR (S)	97	
Anf. 75 JOAR FORSSELL (L)	98	
(Beslut fattades under § 15.).....	99	
Ajournering.....	99	
Återupptaget sammanträde	99	
§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 23 april.....	99	
UU12 Interparlamentariska unionen (IPU)	99	
UbU14 Vuxenutbildning	99	
§ 15 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens		
sammanträde	101	
MJU18 Tillfällig åtgärd för att underlätta övergången till sommARBENSIN.....	101	
FiU23 Riksbankens förvaltning 2019	101	
AU11 Riksrevisionens rapport om stöd till start av näringsverksamhet – långsiktiga effekter och Arbetsförmedlingens arbets sätt	101	
JuU15 Stärkt sekretesskydd för hotade personer och snabbare handläggning av vissa hyrestvister	101	
JuU29 Våldsbrott och brottsoffer	101	
JuU41 Inget grundavdrag vid bestämmande av brottskadeersättning	103	
SoU8 Stöd till personer med funktionsnedsättning	104	
SfU20 Migration och asylpolitik	105	
SfU21 Anhöriginvandring	106	
SfU22 Arbetskraftsinvandring.....	107	
KrU8 Civila samhället inklusive idrott och folkbildning	108	
KrU10 Kultur för alla	109	
KrU11 Frågor om film och public service.....	111	
§ 16 Bordläggning	112	
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	112	
§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	113	
§ 19 Kammaren åtskildes kl. 16.36.....	114	